

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та аудиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»



Завідувачка кафедри
д.е.н., проф. Оксана НЕСТЕРЕНКО

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»

для студентів денної (заочної) форми навчання

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

освітня програма «Облік і оподаткування»

Розроблено:

к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Глушач Ю.С.

2024 / 2025 навчальний рік

ЗМІСТ

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Навчальний контент (розширений план лекцій, конспект лекцій)
3. Плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи (у т.ч. індивідуальні завдання)
4. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестаційного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни
 - 4.1. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти
 - 4.2. Контрольні роботи, передбачені навчальним планом
5. Завдання підсумкового контролю (семестрових екзаменів, письмових залікових робіт)
6. Критерії оцінювання знань студентів та розподіл балів

1. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Віталій ДЯЧЕК

“27” серпня 2024р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОБЛІК У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

перший (бакалаврський) рівень

галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

освітня програма
спеціалізація

071 «Облік і оподаткування»

вид дисципліни

за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет

економічний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
“27” серпня 2024 року, протокол No 11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Юлія ГЛУШАЧ, доцент закладу вищої освіти кафедри статистики, обліку та аудиту ХНУ
імені В. Н. Каразіна, кандидат економічних наук.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму схвалено на засіданні кафедри статистики, обліку та аудиту
Протокол від “26” серпня 2024 року No 1

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

НЕСТЕРЕНКО)



(підпис)

_____ (Оксана
(прізвище та ініціали)

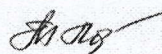
Програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником проектної групи)

«Облік і оподаткування»

назва освітньої програми

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи)

«Облік і оподаткування»



(підпис)

Тетяна ПОНОМАРЬОВА
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією

економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “27” серпня 2024 року No 1

Голова науково-методичної комісії



ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Облік у зарубіжних країнах” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого рівня вищої освіти – **бакалавр** галузь знань 07 «Управління і адміністрування» спеціальність (напряму) 071 «Облік і оподаткування» освітня програма «Облік і оподаткування»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є надання допомоги студентам у вивченні питань стандартизації і регулювання фінансового і управлінського обліку в зарубіжних країнах і на міжнародному рівні, правил підготовки, структури та складу фінансової звітності компаній різних країн світу, деяких можливостей аналізу фінансової інформації, що надається користувачам фінансової звітності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- поглиблення знань студентів з питань міжнародного бухгалтерського обліку;
- набуття уяви про міжнародні стандарти обліку та фінансової звітності, як наслідок інтеграційних процесів в світовій господарській практиці та бази для подальшої інтернаціоналізації світової економіки;
- набуття вмінь використання передового досвіду в галузі організації обліку, аналізу та контролю з урахуванням чинного українського законодавства.

Після завершення курсу студент має набути такі **загальні та фахові компетентності**:

▪ **Загальні**

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

▪ **Фахові**

СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК19. Спроможність використовувати знання в області міжнародних стандартів фінансової звітності і здатність застосовувати їх на практиці

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120 .

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й

Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
24 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Дистанційні заняття	
	год.
Самостійна робота	
72 год.	114 год.
у тому числі, індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання:**

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР04. Формувати й аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття управлінських рішень.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- характеристики міжнародних систем та принципів бухгалтерського обліку;
- обліковий цикл підприємства;
- особливості складу та методик складання фінансової звітності підприємств зарубіжних країн;
- організацію обліку грошових коштів та розрахунків з дебіторами в зарубіжній обліковій практиці;
- особливості обліку, оцінки та інвентаризації матеріальних запасів в різних облікових системах зарубіжних країн;
- особливості обліку довгострокових активів і фінансових інвестицій;
- особливості обліку зобов'язань і капіталу;
- основи управлінського обліку в зарубіжних країнах;

вміти:

- відображувати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку з врахуванням особливостей облікової практики зарубіжних країн;

- складати балансовий звіт та інші форми фінансової звітності;
- аналізувати дані бухгалтерського обліку;
- здійснювати облік активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємств з урахуванням особливостей облікової практики зарубіжних країн.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Основи організації обліку та звітності в зарубіжних країнах

Тема 1. Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку

Облік в системі управління бізнесом. Форми організації та ведення бухгалтерського обліку. Принципи бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах: вимоги до якості інформації, принципи обліку інформації, елементи фінансової звітності. Користувачі фінансових звітів. Види бухгалтерського обліку зарубіжних країн: фінансовий та управлінський, їх характеристика.

Тема 2. Обліковий цикл підприємства

Загальна характеристика облікового циклу, його етапи. Реєстрація господарських операцій в первісних документах. План рахунків бухгалтерського обліку та їх класифікація. Систематичні записи на рахунках Головної книги. Призначення Спеціальних журналів та Контрольних рахунків в системі обліку західних країн. Трансформаційні записи, їх призначення і типи.

Тема 3. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація

Бухгалтерський баланс – звіт про фінансовий стан господарчої одиниці. Основні компоненти балансового звіту: активи, зобов'язання, власний капітал; специфічні проблеми їх обліку та відображення в звітності. Розкриття змісту окремих статей балансу. Звіт про прибутки та збитки, його структура і методика складання. Визнання і розкриття інформації про прибутки та збитки в звіт. Особливості складання звіту в деяких країнах світу. Звіт про рух грошових коштів. Основні компоненти звіту, їх зміст. Джерела грошових коштів за місцем виникнення та використання: від операційної, від інвестиційної та від фінансової діяльності. Їх характеристика. Методика складання звіту про рух грошових коштів. Аналіз фінансової звітності. Показники для оцінки фінансової діяльності підприємств, їх характеристика і методика розрахунку.

РОЗДІЛ 2. Організація обліку активів у зарубіжних країнах

Тема 4. Облік грошових коштів та розрахунків з дебіторами

Правила обліку та контролю за грошовими коштами. Облік операцій на банківських рахунках. Організація обліку грошових коштів „дрібної каси”. Облік розрахунків з дебіторами. Правила обліку дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги): визначення заборгованості, її класифікація, визначення умов, гарантій, ступеню надійності боржника та політики „збору” дебіторської заборгованості. Види знижок: торгові знижки; знижки за своєчасну сплату. Валовий та чистий метод відображення знижок в бухгалтерському обліку. Оцінка дебіторської заборгованості: метод прямого списання, методи нарахування резерву на покриття безнадійних боргів.

Тема 5. Облік товарно-матеріальних запасів

Визначення товарних запасів, їх види. Критерії визначення запасів активами. Характеристика систем обліку товарних запасів: періодичної та постійної. Методи оцінки товарних запасів при їх вибутті та їх значення. Правила зниження дійсної чи відновленої

вартості товарних запасів. Інвентаризація товарних запасів та відображення її результатів на рахунках: метод валового прибутку і метод роздрібно-їнвентаризації.

Особливості обліку операцій руху виробничих запасів.

Тема 6. Облік довгострокових активів

Визнання, оцінка і види довгострокових активів. Визначення первісної вартості основних засобів та облік їх придбання.

Розмежування капітальних і поточних витрат. Співвідношення витрат по експлуатації основних засобів з сумою отриманих доходів.

Методи нарахування зносу основних засобів та взаємозв'язок суми нарахованого зносу з сумою доходів, що оподатковується.

Вплив суми нарахованого зносу на звіт про прибутки і збитки і бухгалтерський баланс, грошовий потік.

Зміна терміну використання основних засобів та зміна суми амортизації.

Види ремонтів та їх відшкодування.

Облік витрат на ремонт основних засобів.

Відображення в обліку операцій з реалізації та обміну основних засобів. Визначення фінансового результату від реалізації та обміну.

Природні ресурси та облік їх виснаження.

Нематеріальні активи, їх види та нарахування зносу. Відображення в обліку операцій з НМА.

Тема 7. Облік фінансових вкладень та консолідована звітність

Визначення і класифікація фінансових вкладень (інвестицій). Оцінка інвестицій згідно з МСБО і відображення їх в звітності. Короткострокові інвестиції в акції і облігації, правила їх оцінки і відображення в обліку і звітності. Довгострокові інвестиції в акції. Методи їх оцінки. Інвестиції в облігації. Поняття дисконту та премії. Відображення в обліку операцій з придбання облігацій та списання дисконту (премії) за різними методами їх амортизації.

РОЗДІЛ 3. Організація обліку зобов'язань, капіталу та витрат підприємства

Тема 8. Облік короткострокових зобов'язань

Визначення і класифікація зобов'язань.

Види і характеристика короткострокових зобов'язань.

Детерміновані зобов'язання (рахунки до сплати, векселя до сплати, дивіденди до сплати, зворотні депозити, доходи майбутніх періодів, нараховані зобов'язання, податки до сплати та інші), характеристика, методи оцінки і особливості обліку.

Непередбачені (потенційні) зобов'язання. Зобов'язання гарантійні, методи їх обліку.

Тема 9. Облік довгострокових зобов'язань

Види довгострокових зобов'язань, їх класифікація і характеристика. Облігації до сплати, поняття, типи, характеристика, особливості обліку. Методи амортизації дисконту або премії (метод ринкових відсотків і метод прямого списання), їх характеристика і особливості відображення в обліку.

Векселя до сплати. Деякі облікові проблеми, пов'язані з векселями. Довгострокові лізингові зобов'язання та пенсійні зобов'язання: характеристика і відображення в обліку.

Тема 10. Облік власного капіталу і розподілу прибутку в товариствах і корпораціях

Визначення власного капіталу і його складові: вкладений (акціонерний) капітал і накопичений нерозподілений чистий прибуток.

Види і характеристика акцій. Відображення в обліку операцій по випуску акцій. Види дивідендів та відображення в обліку операцій по виплаті дивідендів.

Накопичений нерозподілений чистий прибуток, визначення, порядок формування і розподілу.

Тема 11. Основи управлінського обліку

Характеристика і класифікація витрат за різними ознаками. Організація управлінського обліку в зарубіжних країнах. Визначення інтегрованої і переплетеної системи обліку витрат. Особливості обліку витрат за системою „Директ - Костінг”. Особливості обліку витрат за системою „STANDART COST”.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	ди ст	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Основи організації обліку та звітності у зарубіжних країнах												
Тема 1. Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Обліковий цикл підприємства	10	2	2			6	12	1				11
Тема 3. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація	14	4	2			8	14	1				13
КР №1 за темами 1-3	2		2									
Разом за розділом 1	36	8	8		-	20	36	3				33
Розділ 2 Організація обліку активів в зарубіжних країнах												
Тема 4. Облік грошових коштів та розрахунків дебіторами	14	4	2			8	14	1				13
Тема 5. Облік товарно-матеріальних запасів	12	2	2			8	14	1				13
КР №2 за темами 4-5	2		2									
Тема 6. Облік довгострокових активів	12	2	2			8	12	1				11
Тема 7. Облік фінансових вкладень	10	2	2			6	12					12

КР №3 за темами 6-7	2		2			-						
Разом за розділом 2	52	10	12			30	52	3				49
Тема 8. Облік короткострокових зобов'язань	8	2	2			4	8					8
Тема 9. Облік довгострокових зобов'язань	8	2	2			4	8					8
Тема 10. Облік власного капіталу і розподілу прибутку в товариствах і корпораціях	8	2	-			6	8					8
Тема 11. Основи управлінського обліку	8	-	-			8	8					8
Разом за розділом 3	32	6	4			22	32					32
Контрольна робота, передбачена навчальним планом												
Всього годин	120	24	24			72	120	6	-			114

4.Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку <i>(Семінарське заняття)</i>	2	-
2	Тема 2.Обліковий цикл підприємства <i>(Практичне заняття)</i> Питання: 1. Складання трансформаційних записів різних типів. 2. Заповнення Журналу реєстрації господарських операцій за даними облікових записів фірми. 3. Особливості заповнення Головної книги. 4. Складання робочої таблиці з метою складання Балансового звіту фірми.	2	
3	Тема 3. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація <i>(Практичне заняття)</i> . Питання: 1. Розрахунок деяких статей балансу за умовними даними та складання балансового звіту фірми. 2. Методика визначення окремих статей Звіту про прибутки та збитки. Особливості складання Звіту за різними формами. 3. Формування фінансових результатів від різних видів діяльності. 4. Порядок групування статей та розділів Звіту про рух грошових коштів і методика його складання за прямим та	2	

	непрямим методами.		
	Контрольна робота за темами №1-3	2	-
4	Тема 4.Облік грошових коштів та розрахунків з дебіторами <i>(Практичне заняття)</i> . Питання: 1. Відображення операцій по розрахункам з дебіторами з урахуванням знижок за своєчасну оплату при застосуванні валового і чистого метода обліку знижок. 2. Методи списання і відображення в обліку безнадійних боргів. 3. Алгоритм розрахунку резерву на покриття безнадійних боргів.	2	-
5	Тема 5.Облік товарно-матеріальних запасів <i>(Практичне заняття)</i> . Питання: 1. Методика обліку запасів за періодичною та постійною системами. 2. Методи оцінки вартості товарних запасів при їх вибутті та їх застосування при різних системах обліку. 3. Відображення в обліку операцій з придбання запасів з урахуванням знижок. 4. Методи інвентаризації товарних запасів і відображення її результатів на рахунках обліку	2	-
	Контрольна робота за темами №4-5	2	-
6	Тема 6. Облік довгострокових активів <i>(Практичне заняття)</i> Питання: 1. Порядок визначення облікової (первісної) вартості основних засобів та відображення в обліку операцій з їх придбання. 2. Облік витрат, пов'язаних з покращенням основних засобів (ремонт, модернізація, реконструкція). 3. Методи нарахування амортизації (зносу) основних засобів. 4. Розгляд ситуації з реалізації основних засобів та порядок відображення їх в обліку. 5. Відображення в обліку операцій з обміну основними засобами. 6. Відображення в обліку операцій з придбання, нарахування амортизації та вибуття НМА.	2	-
7	Тема 7.Облік фінансових вкладень та консолідована звітність <i>(Практичне заняття)</i> Питання: 1. Методи оцінки та порядок відображення в обліку операцій з придбання та продажу акцій. 2. Правила оцінки та відображення в обліку операцій з придбання, продажу та погашення облігацій із застосуванням різних методів амортизації дисконту (премії).	2	-
	Контрольна робота за темами №6-7	2	-
8	Тема 8. Облік короткострокових зобов'язань <i>(Практичне заняття)</i> . Питання: 1. Облік відсоткових та дисконтних векселів.	2	-

	2. Облік дивідендів.		
9	Тема 9. Облік довгострокових зобов'язань (<i>Практичне заняття</i>). Питання: 1. Облік довгострокових облігацій різних типів. 2. Оцінка і особливості обліку достроково викуплених облігацій. 3. Види і характеристика векселів до сплати, відображення в обліку операцій з векселями.	2	-
10	Тема 10. Облік власного капіталу і розподілу прибутку в товариствах і корпораціях	-	-
11	Тема 11. Основи управлінського обліку	-	-
	Разом	24	-

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студента включає: опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання контрольної роботи, підготовку до усіх видів контролю.

№ з /п	Зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до семінару за темою: «Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку»	6	9
2	Виконання практичного завдання зі складання корегуючих записів та реєстрів	6	11
3	Виконання практичного завдання на групування статей та розділів Звіту про рух грошових коштів за прямим та непрямым методами	8	13
4	Виконання практичного завдання з обліку грошових коштів та розрахунків з дебіторами	8	13
5	Розв'язання тестових та практичних завдань до теми: «Облік товарно-матеріальних запасів»	8	13
6	Розв'язання практичних завдань з обліку довгострокових активів	8	11
7	Конспектування основних питань теми: «Облік фінансових вкладень та консолідована звітність» або написання реферату	6	12
8	Конспектування основних питань та розв'язання тестових завдань за темою «Облік короткострокових зобов'язань»	4	8
9	Розв'язання тестових та практичних завдань до теми «Облік довгострокових зобов'язань»;	4	8
10	Розв'язання тестових та практичних завдань до теми: «Облік власного капіталу і розподілу прибутку в товариствах і корпораціях»	6	8
11	Написання рефератів за темою: «Основи управлінського обліку»	8	8
	Разом	72	114

6. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

7. Методи навчання.

Методи навчання, спрямовані на досягнення освітніх цілей:

- **лекції** (лектором викладається основний зміст програмного навчального матеріалу. Студент повинен конспектувати той матеріал, на якому головну увагу акцентує лектор);
- **практичні заняття** (реалізуються кількома навчальними завданнями: засвоєння теоретичного матеріалу лекційного курсу; практичні роботи; перевірка виконання самостійних завдань);
- **самостійна робота** (виконується студентами в час після прослуховування лекції, перед практичними заняттями чи проміжного контролю - вдома, у бібліотеках, комп'ютерних класах тощо). Самостійна робота є основним способом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів: списки рекомендованих джерел і літератури, питання для самоконтролю, тести, пакети контрольних завдань, електронні версії лекцій тощо.

8. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» передбачають лекційні, практичні заняття, виконання аудиторних контрольних робіт та розрахункової контрольної роботи, передбаченої навчальним планом.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань за результатами аудиторних самостійних робіт;
- оцінювання виконання та захист розрахункової контрольної роботи, яка передбачена навчальним планом;
- складання заліку.

9. Схема нарахування балів

Структура засобів контролю та розподіл балів із дисципліни “Облік у зарубіжних країнах” наведена в табл. 2. та в табл. 3.

Таблиця 2

Узагальнена схема нарахування балів (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль (залік) балів	Загальна сума балів
Теми					
№1-3		№ 4-5	№6-7		
KP1	KP2	KP3	KP4		
12	13	17	18		
60				40	100

де KP- поточна (аудиторна) контрольна робота за відповідними темами курсу

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) самостійних та контрольних робіт за відповідними темами курсу.

Таблиця 3

Узагальнена схема нарахування балів (заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий контроль (залік) балів	Загальна сума балів
Теми					
№1-3		№ 4-5	№6-7		
КР1	КР2	КР3	КР4		
12	13	17	18		
60				40	100

де КР- поточна (аудиторна) контрольна робота за відповідними темами курсу.

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 10 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, який включає виконання поточних (аудиторних) самостійних та контрольних робіт за відповідними темами курсу.

Підсумкове оцінювання знань студентів за семестр виводиться з кількості набраних балів за поточний контроль (60%) та заліку (40%)

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Порядок оцінювання знань студентів, розроблений: і впроваджений в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, аудиторні самостійні роботи, ІНДЗ тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна в національну шкалу.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Поточний контроль знань студентів

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

♦ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

♦ відвідування занять;

♦ виконання індивідуального науково-дослідного завдання;

♦ складання проміжного контролю (виконання аудиторних самостійних робіт).

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

▪ розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

▪ ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

▪ ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

▪ уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні аудиторних контрольних робіт та контрольної роботи, що передбачена навчальним планом;

▪ логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 4 - бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичних ситуацій й проводиться у вигляді аудиторних контрольних робіт за темами курсу, що складаються з теоретичних питань, тестових та практичних завдань. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами:

- 1) правильні відповіді на питання даної теми – до 5 балів;
- 2) контрольна аудиторна робота – до 15 балів;
- 3) контрольна робота, передбачена навчальним планом – до 10 балів;

Підсумковий контроль за курсом – у формі заліку.

До складання заліку допускають студентів, що мають задовільну кількість балів з основних навчальних елементів проміжного контролю, написання та захисту контрольної роботи, передбаченою програмою дисципліни.

Залік здійснюють за заліковими завданнями, які містять чотири завдання (перше-передбачає розгорнуту відповідь на теоретичні питання; друге-відповіді на 8 тестових завдань ; третє та четверте- практичні завдання). Вони дають можливість здійснити оцінювання знань студента за дисципліною «Облік у зарубіжних країнах» (рис. 1).

Додаток 19
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет <u>економічний</u> Спеціальність <u>Облік і оподаткування</u> Спеціалізація _____ Семестр <u>8</u> Форма навчання <u>денна</u> Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): <u>бакалавр</u> Навчальна дисципліна: <u>Облік у зарубіжних країнах</u> <div style="text-align: center;">ЗАЛІКОВЕ ЗАВДАННЯ № 1 *</div> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте розгорнуту відповідь на питання: <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Облікові системи зарубіжних країн, їх характеристика. 1.2. Методика визначення первісної вартості та порядок відображення в обліку операцій з надходження основних засобів. 2. Тести: 2.1).....2.8) 3. Задача 4. Задача <div style="margin-top: 10px;"> Затверджено на засіданні кафедри _____ протокол № _____ від “ _____ ” _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____ (Нестеренко О.О.) Екзаменатор _____ (Глушач Ю.С.) </div>
* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1.1 - 5; 1.2.-5; 2 - 8; 3 - 8; 4 - 14

Рис. 1. Зразок завдання на залік

Критерії оцінювання на заліку.

Оцінювання знань студента проводиться за чотирирівневою шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). За екзамен студент може отримати максимум 40 балів:

1. Для отримання оцінки «відмінно» (35-40 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал чітко, коротко, зв'язано й обґрунтовано;
 - навести вірне рішення задачі та тестів.
 2. Для одержання оцінки «добре» (25-34 балів) студент повинен:
 - укластися у встановлений строк підготовки відповіді;
 - викласти теоретичний матеріал обґрунтовано й зв'язано;
 - навести вірне рішення задачі;
 - можливі помилки при відповіді на тести.
 3. Для отримання оцінки «задовільно» (15-24 балів) студент повинен:
 - викладати теоретичний матеріал у доступній для розуміння формі;
 - можливі помилки при розв'язанні задачі та тестів.
 4. Оцінку «незадовільно» (1-14 балів) отримують студенти, відповіді яких можуть бути оцінені нижче вимог, сформульованих у попередньому пункті.
- Кожне завдання екзамену оцінюється окремо, що зазначається в білетах. Якщо одна з оцінок «незадовільно», то загальна оцінка не може бути вищою за «задовільно».

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1.1	5	Глибокі знання учбового матеріалу
1.2	5	Глибокі знання учбового матеріалу
2 (2.1-2.8)	8	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів
3	8	Розв'язання практичного завдання полегшеного рівня складності
4	14	Розв'язання практичного завдання більш високого рівня складності

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як загальна оцінка, яка враховує оцінки з кожного виду контролю (оцінки проміжного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами заліку).

У відповідності до набраних студентом балів оцінка знання матеріалу проводиться за чотирівневою системою згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бондар М.І. Облік у зарубіжних країнах: Підручник. / М.І. Бондар, В.В. Дубовая, В.О. Онищенко. – ПолтНТУ-КНЕУ-ПолтНТУ, 2014. – 572 с.
2. Лучко, М. Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько. - Тернопіль : ТНЕУ, 2016. - 370 с.
3. Дергачова В.В. Облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. / В.В. Дергачова, Н.Є. Скоробогатова, Л.М. Шик. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 257 с.

Допоміжна література

1. Акімова Н.С. Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник / Н. С. Акімова., А.П. Гринько, О. В. Топоркова, Т. А. Наумова, Н. С. Ковалевська, Л. О. Кирильєва, В. В. Янчев.– Х.: ХДУХТ, 2016. – 288 с.
2. Воронко Р.М. Міжнародні системи обліку і звітності та аудиту: навч. посібн для вузів- Львів: Мангнолія-2006, 2011.-521с.
3. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: Практичний посібник. – Харків: Фактор, 2013. – 1000 с.
4. Зелікман В.Д., Ерьоміна О.Л., Безгодкова А.О., Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник.-Дніпро:НМєгАУ, 2017. –131 с.
5. Онищенко В.О. Облік у зарубіжних країнах: підручник. / В.О. Онищенко, М.І. Бондар, В.В. Дубовая – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 576 с.
6. Кожухова Т.В. Облік у зарубіжних країнах [Текст] : метод. рек. для вивч. дисц. / Т.В. Кожухова, М.Т. Шендригоренко; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. обліку та аудиту. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. – 56 с.
7. Янковська Л.А. Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник. / Л.А. Янковська, З.Б. Живко, І.І. Стеців, Ж.В. Семчук, М.О. Живко, В.М. Мельникович – «Магнолія 2006», 2013. – 484 с.
8. Управлінський облік: Підручник / Дон Р. Хенсен, Мерієн М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков; Пер. з англ. з 5-го канад. вид.; Наук. ред. Н.П. Краснік. - К.: Міленіум, 2002. - 974с.
9. Horngren C. T, Foster G., Datar S. M. Cost Accounting: A Managerial Emphasis. - 10-th Edition, Prentice Hall, Inc., 2000.
10. Kieso D. E" Weygandt J. J., Warfield T. D. Intermediate Accounting. - 10-th Edition. John Wiley & Sons, Inc., 2001.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

<https://i.factor.ua/ukr/journals/>

<http://vobu.ua/ukr/>

<https://buhgalter911.com/>

<http://www.visnuk.com.ua/>

https://dtki.com.ua/?utm_source=www&utm_campaign=header

<http://system-audit.com.ua/audit/zakon-ukrainy-o-bukhgalterskom-uchete-i-finansov-0>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непереможної сили.

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі на платформі Google Meet, режим доступу: <https://meet.google.com/gvu-dpqn-nyn?authuser=0>

2. НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ

Тема 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

- 1.1. Облік в системі управління бізнесом. Види обліку зарубіжних країн.
- 1.2. Міжнародні системи і принципи обліку.
- 1.3. Предмет і об'єкти бухгалтерського обліку. Форми організації бізнесу в США.
- 1.4. Види бухгалтерського обліку, їх характеристика.
- 1.5. Обліковий цикл підприємства.
- 1.6. Форми бухгалтерського обліку, її складові елементи.
- 1.7. Корегуючі (трансформаційні) записи.

1.1. Облік в системі управління бізнесом

Будь-який вид бізнесу це складний процес, в якому бере участь персонал, зайнятий різними виробничими стосунками. Складовими елементами бізнесу є його планування, організація, контроль і управління. Для його здійснення необхідно мати достовірну інформацію. Головним джерелом цієї інформації є бухгалтерський облік, який складається з таких послідовних етапів:

- збір інформації про факти фінансово-господарської діяльності;
- аналіз фактів фінансово-господарської діяльності фірм;
- їх оцінка і вимірювання;
- документування;
- віддзеркалення на рахунках і в реєстрах;
- складання фінансової звітності;
- надання фінансової звітності зовнішнім і внутрішнім користувачам для ухвалення рішення з питань бізнесу.

Облік не тільки пасивно віддзеркалює факти господарських операцій, але й активно впливає на них, контролюючи законність, доцільність і ефективність використання ресурсів.

Головним завданням обліку є забезпечення інформацією про фінансовий стан підприємства, насамперед, власників (акціонерів) про розмір прибутку, дивіденди, перспективи розвитку фірми.

Керівництво (адміністрація) - зацікавлені в аналізі доходів і витрат для отримання інформації, корисної при розробці планів і ухваленні рішень.

Акціонери і потенційні акціонери - зацікавлені в отриманні інформації про використання керівництвом коштів, вкладених у підприємство.

Фахівці з фінансових питань (страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії) – на підставі вивчення фінансової інформації дають поради інвесторам й іншим користувачам.

Службовці та їх профспілки- використовують інформацію для оцінки роботи підприємства з метою прогнозування подальшої роботи, можливості просування по службі протягом певного періоду часу;

Кредитори (банки, постачальники) - мають бути упевнені в платоспроможності підприємства (компанії) для безпеки своїх кредитів;

Урядові агенства використовують бухгалтерську інформацію для виявлення тенденцій в розвитку економіки, для оцінки прибутку для оподаткування;

Замовники підприємства - використовують бухгалтерські дані для оцінки життєстійкості компанії на предмет заключення довгострокового контракту.

Урядові органи, замовники і громадськість використовують фінансову інформацію в цілях управління.

Таким чином, різні групи споживачів мають різні інтереси і різну фінансову кваліфікацію. Всі ці чинники ускладнюють складання фінансової звітності, яка має бути зрозумілою для непрофесіоналів, і, в той же час,- всеосяжною для експерта.

На Заході облік (accounting) прийнято поділяти на дві великі складові частини: фінансовий облік і управлінський облік.

Фінансовий облік (financial accounting) пов'язаний з результатами діяльності підприємства, а основними користувачами фінансової інформації (у формі фінансової звітності) є зовнішні користувачі. Об'єктами фінансового обліку є розрахунки з постачальниками, покупцями, операції з акціями, облігаціями, векселями, кредитні операції та інші.

Управлінський облік (management accounting) пов'язаний з процесом формування, контролю і планування витрат, з вибором управлінських рішень. Управлінський облік - внутрішня справа підприємства.

Постановка і ведення фінансового обліку на Заході відноситься до компетенції самого підприємства, проте, принципи і правила ведення обліку і складання звітності регулюються або національним законодавством, або національними загальноприйнятими стандартами, що розробляються професійними організаціями бухгалтерів, найвпливовішими з яких є:

- Американський інститут дипломованих бухгалтерів (Amerikan Institute Certified Public Accountants) - AICPA;
- Комітет із стандартів фінансового обліку (Financial Accounting Standards Board) - FASB;
- Комітет зі стандартів обліку для державних органів (Governmental Accounting Standards Board) – GASB;
- Комісія з цінних паперів і бірж (Securities and Exchange Commission) - SEC;
- Американська бухгалтерська асоціація (American Accounting Association) - AAA.

Американський інститут дипломованих бухгалтерів (AICPA) - створений в кінці XIX століття групою бухгалтерів - практиків, які працювали в промисловості і громадських організаціях; AICPA здійснює видавничу діяльність, розробку і розповсюдження облікових стандартів і процедур, займається підвищенням кваліфікації бухгалтерів. У 1959 р. AICPA був перетворений в Раду з питань принципів бухгалтерського обліку (APB).

Комітет зі стандартів фінансового обліку (Financial Accounting Standards Board- FASB) - є частиною приватного сектору економіки, але його діяльність схильна до впливу з боку урядових органів через Комісію з цінних паперів і бірж (SEC). Займає особливе місце у вивченні загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку. У його складі 7 постійнодіючих членів, включаючи представників інституту незалежних дипломованих бухгалтерів в промисловості й освіті.

Положення про концепції фінансового обліку, які розроблені FASB, є базою для стандартів фінансового обліку та звітності.

Комісія з цінних паперів і бірж (SEC) - державна установа - визначає основні положення обліку для фінансових звітів, обов'язкові для тих компаній, чий цінні папери подаються в біржових котируваннях.

Американська бухгалтерська асоціація (AAA) - організована в 20-х роках XX століття групою викладачів бухгалтерського обліку з метою сприяння поліпшенню викладання і розширення наукових досліджень в цій області.

Інститут фінансових працівників (FEI) - об'єднує головних бухгалтерів, віцепрезидентів з фінансових питань компаній і фахівців з обліку; має великий вплив на FASB.

1.2. Міжнародні стандарти і принципи бухгалтерського обліку

Ухвалення обґрунтованого рішення в умовах ринкової економіки вимагає міжфірмового зіставлення показників, що цікавлять інвесторів (рентабельність, ступінь ризику та ін.), що можливо за наявності одноманітної (стандартної), складеної за єдиними нормами і правилами інформації.

У кожній країні діє своя національна система обліку, зі своїми індивідуальними особливостями. Але існують і загальні концептуальні засади або єдині принципи, на яких будується фінансовий облік і складається фінансова звітність, і які визнаються у всьому світі.

Міжнародні стандарти обліку визначають загальний підхід до складання фінансової звітності і пропонують варіанти обліку окремих засобів або господарських операцій підприємств, не є обов'язковими і носять рекомендований характер, розробляються Комітетом з міжнародних стандартів, у складі якого 100 організацій з 9 країн.

Міжнародні бухгалтерські стандарти відрізняються багатоваріантністю підходів до вирішення облікових питань (можливістю використання декількох методів нарахування зносу основних засобів, декількох методів обліку запасів, декількох варіантів оцінки фінансових інвестицій тощо).

У міжнародній програмі навчання застосовуються наступні норми і концепції:

- МСФО 1 "Представлення фінансової звітності".
- Принципи підготовки і складання фінансової звітності.
- Загальновизнані принципи бухгалтерського обліку - ОПБУ (Generally Accepted Accounting Principles -GAAP).

Стандарти US GAAP - міжнародно визнані і повністю сумісні з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (International Accounting Standards - IAS). Розробником IAS є Комітет міжнародних стандартів обліку (Лондон), у складі якого - представники індустріально розвинених країн Заходу і низки країн, що розвиваються, що визнають взаємну сумісність своїх національних норм і правил ведення бухгалтерського обліку і їх відповідність стандартам IAS. Розробці стандартів передують визначення його концептуальних основ.

Концептуальні основи всієї системи стандартів, як і самі стандарти (US GAAP), розроблені Радою із стандартів фінансового обліку при Американській асоціації дипломованих суспільних бухгалтерів і включають 5 основних положень.

Положення 1 - Цілі фінансової звітності комерційних підприємств.

Положення 2 - Якісні характеристики бухгалтерської інформації.

Положення 3 - Цілі фінансової звітності некомерційних організацій.

Положення 4 - Принципи віддзеркалення й оцінки інформації у фінансовій звітності комерційного підприємства.

Положення 5 - Елементи фінансової звітності.

Загальноприйняті принципи бухобліку – основні правила (стандарти, концепції, процедури), розроблені впродовж багатьох років професією «бухгалтерський облік» для оцінки фінансово-господарської діяльності і для підготовки фінансових звітів.

Підготовлені на їх основі звіти об'єктивно порівнюються із звітами попередніх років і звітами інших компаній, що дозволяє користувачам ухвалювати на їх основі найкращі управлінські рішення.

Принципи на заході можуть бути розділені на три великі групи:

I - якісні характеристики облікової інформації, що узагальнюється в звітності;

II - принципи обліку цієї інформації;

III - елементи фінансової звітності.

I. Якісні характеристики облікової інформації (критерії її корисності):

1. *Суттєвість (значущість)* – інформація вважається суттєвою, якщо вона важлива для користувачів фінансової звітності і може вплинути на їх рішення.

2. *Зрозумілість* - інформація має бути представлена у формі, зрозумілій всім групам користувачів.

3. *Об'єктивність (надійність)* - фінансова звітність має бути направлена на потреби зовнішніх користувачів. Вона має бути об'єктивною і не містити помилок.

4. *Завершеність* - у фінансовій звітності мають бути показані всі сторони бізнесу.

5. *Своєчасність* - фінансова звітність повинна публікуватися по можливості відразу після завершення звітного періоду.

6. *Співставність* - звіти різних підприємств мають бути порівнювальні один з одним. Теж саме стосується і звітів одного підприємства, що складені у різні періоди.

7. *Конфіденційність* - інформація, відображена в звітності, не повинна наносити збитку інтересам підприємства.

Дотримання всіх вимог до якості інформації повинне поєднуватися із обмеженням "витрати-вигоди", суть якого полягає в тому, що вигода від отриманої інформації повинна перевищувати витрати на її отримання.

II. Загальноприйнятими принципами обліку інформації є:

1. Принцип нарахування (accrual basis) - запис операцій в момент їх здійснення і віднесення до того звітного періоду, в якому була здійснена операція.

Складовими частинами цього принципу є:

- **принцип реєстрації доходу** - дохід відбивається в тому періоді, коли він зароблений (послуги надані клієнтові, товари доставлені покупцеві), а не коли отримані гроші, за винятком доходу від продажу з відтермінуванням та від поетапного виконання контракту (наприклад, при укладенні довгострокового контракту на будівництво сума доходу визначається у відсотках від вартості закінченої частини об'єкту);

- **принцип відповідності (паралельного внесення)** – це принцип визначає період віддзеркалення витрат у фінансових звітах, тобто у звітному періоді реєструються тільки ті витрати, які привели до отримання доходів даного звітного періоду. (наприклад: у червні підрядник придбав фарбу з терміном оплати в липні; використав цю фарбу на працю, що була закінчена в червні, але за фарбу заплатив лише в липні. Згідно принципу відповідності, підрядник має право списати вартість фарби на витрати в червні, оскільки саме в червні вона була використана для отримання доходу).

Якщо складно визначити до якого періоду віднести витрати, то використовується метод раціонального періодичного списання (переважно це стосується витрат майбутніх періодів і комерційних витрат).

2. Принцип діяльності, що триває (going concern) - означає, що підприємство нормально функціонує і буде продовжувати свою діяльність в осяжному майбутньому. Тобто, не існує ані необхідності (банкрутство), ані наміру ліквідувати або істотно скоротити діяльність підприємства за будь-яких причин. Така передумова є підставою для включення різних статей до балансу за фактичною собівартістю, а не за ринковою ціною їх можливої реалізації (як у разі ліквідації); поділ активів на необоротні і оборотні, а зобов'язань – на поточні і довгострокові.

3. Принцип подвійного запису (double entry) - заснований на двох принципах: на принципі подвійності та принципі балансової тотожності.

Принцип балансової тотожності - вся сукупність інформації про підприємство розглядається в двох аспектах: за складом засобів та за джерелами їх формування (зобов'язання і капітал), причому сукупність всіх засобів завжди дорівнює сукупності всіх зобов'язань і капіталу. Тобто має місце балансова тотожність:

$$\text{Засоби} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал}$$

Щоб забезпечити збалансованість, слід дотримуватися принципу подвійності, тобто кожен операцію необхідно враховувати на двох рахунках водночас - за дебітом одного рахунку і кредитом іншого.

4. Принцип вибору одиниці обліку (accounting entity) (принцип автономності) – підприємство слід розглядати як самостійний господарюючий суб'єкт і відокремлювати від власника підприємства і від інших підприємств.

Облікова одиниця – це економічна одиниця, що має ділові операції, які підлягають запису, підсумовуванню і звітності. Одиниця відокремлена від свого власника, тобто для неї повинні окремо вестися бухгалтерські записи і складатися звітність. Основним критерієм виділення облікової одиниці є балансова формула: $\text{Активи} = \text{Зобов'язання} + \text{Капітал}$

Якщо підприємство не має власного капіталу, то воно не може бути обліковою одиницею.

5. Принцип періодичності - принцип регулярного складання звітності.

Для цілей складання фінансової звітності термін функціонування компанії слід поділити на періоди однакової величини (квартал, рік). Це необхідно для порівняння інформації з попередніми періодами або іншими підприємствами. В міжнародній практиці цей період дорівнює одному року і його початком можуть бути будь-які число і місяць року, якщо вони будуть постійними.

6. Принцип грошового вимірника (*monetary measurment*) - вся господарська діяльність оцінюється за допомогою єдиного грошового вимірника, який умовно визнаний стабільною одиницею міри (акр, міля, галон). Але долар не є абсолютно стабільною грошовою одиницею, його курс теж змінюється, тому в періоди інтенсивної інфляції з метою уникнення значних відхилень в бухгалтерській інформації і за певних умов (наприклад, якщо вартість основних засобів більше певної суми) стандартами передбачено проводити переоцінку активів.

7. Принцип оцінки статей балансу за їх вартістю придбання (*історична собівартість*) – лежить в основі оцінки активів.

8. Принцип постійності методів, якими користується фірма - не можна міняти метод бухгалтерського обліку після того, як він вже визначений обліковою політикою і обумовлений у фінансовій звітності. Це дозволить зіставляти дані за різні звітні періоди і оцінювати роботу підприємства і зміни в чистому прибутку.

Змінити обрану облікову політику можливо, якщо використання нового методу дасть більш достовірну інформацію в звітності (при цьому суть, причина і вартісний ефект від зміни обов'язково вказується в додатках до звітності).

9. Принцип повноти віддзеркалення інформації – фінансові звіти компаній повинні містити всю корисну інформацію про фінансовий стан і результати діяльності.

Інформація вважається корисною, якщо вона необхідна користувачам для ухвалення рішення або якщо вона передбачена стандартами..

10. Принцип консерватизму (*обачності*) - полягає в тому, щоб уникнути завищеної оцінки фінансового майна і прибутку фірми (не завищувати оцінку активів і доходів і не занижувати оцінку витрат і зобов'язань).

Якщо існує сумнів щодо оцінки активу або доходу, то бухгалтера традиційно обирають той варіант, який дає менший прибуток.

III. Елементи фінансової звітності.

Виділення елементів звітності в розряд принципів пов'язано з тим, що їх розуміння впливає на оцінку користувачем діяльності компанії і, відповідно, на ухвалення ним певного рішення. Такі елементи фінансового звіту, як: активи, зобов'язання і капітал пов'язані з фінансовим станом підприємства, а доходи і витрати - з результатами його діяльності.

Розглянемо їх докладніше.

1. *Активи (assets)* - це ресурси, контрольовані підприємством внаслідок минулих подій і які є джерелом майбутніх економічних вигід підприємства.

2. *Зобов'язання (liabilities)* - це борги компанії, що є результатом минулих подій і джерелом майбутніх вилучень ресурсів компанії і зменшення економічних вигод.

3. *Капітал (capital; equity)* — частка власних активів підприємства, що залишилася після вирахування його зобов'язань. Таке трактування капіталу обумовлене тим, що у разі ліквідації підприємства кредитори мають пріоритет перед власниками, і їх вимоги задовольняються в першу чергу.

4. *Доходи (income)* - це збільшення економічних вигод підприємства за звітний період, яке виражається в збільшенні активів або зменшенні зобов'язань, результатом чого є збільшення капіталу (збільшення капіталу не за рахунок внесків власників).

5. *Витрати (expenses)* - зменшення економічних вигод за звітний період, яке виражається в зменшенні або втраті вартості активів або в збільшенні зобов'язань, що приводить до зменшення капіталу (зменшення капіталу не за рахунок вилучень власників).

1.3. Предмет і об'єкти бухобліку. Форми організації бізнесу в зарубіжних країнах.

Бухгалтерський облік – це систему збору, вимірювання, обробки, аналізу, реєстрації, узагальнення і передачі інформації про бізнес зовнішнім і внутрішнім користувачам для ухвалення рішення.

Об'єктом бухгалтерського обліку виступає бізнес, мета якого є отримання прибутку.

Основними формами організації підприємницької діяльності за кордоном є:

- власна справа (приватне володіння);
- сумісно-приватні підприємства (партнерства);
- корпорація (акціонерне товариство: закрите і відкрите)

Переваги і недоліки власної справи

Власна справа- це стародавня форма організації бізнесу, який належить одній особі і не вимагає для створення реєстрації або дозволу будь-якої організації.

Переваги:

1. Простота і дешевизна створення, оскільки не потрібна реєстрація фірми.
2. Управління підприємством здійснюється самим власником.
3. Пряме оподаткування (власник майна просто декларує свій щорічний дохід).

Недоліки:

1. Обмеженість фінансових можливостей, які залежать від матеріального стану власника підприємства;
2. Відповідальність власника фірми по зобов'язаннях є необмеженою, і у разі банкрутства він може втратити не тільки інвестовані у підприємство засоби, але й частину власного майна;
3. Період існування фірми обмежується тривалістю життя її засновника, діяльність підприємства може бути припинена за його бажанням, яке є фактом нестабільності.

Переваги і недоліки партнерства

Партнерство – це форма організації бізнесу, в якій двоє або більше осіб є власниками-партнерами, взаємини між якими регулюються засновницьким договором.

Переваги:

1. Простота створення - не потрібна реєстрація

Недоліки:

1. Фінансові можливості також обмежені і не завжди достатні для розширення виробництва;
2. Власники партнерства несуть необмежену відповідальність за всіма його зобов'язаннями;
3. Фірма припиняє своє існування у разі бажання одного з її власників не продовжувати своє членство в ній, або у разі його смерті. Така ситуація має потребу в укладанні нової угоди між партнерами, що пов'язано з певними труднощами, оскільки вимагає перегляду розмірів внесків до капіталу підприємства і пропорцій розподілу прибутків (збитків);
4. З доходів партнерств стягуються податки з доходів фізичних осіб;
5. Важливі рішення з управління партнерством повинні ухвалюватися більшістю голосів його членів.

Переваги і недоліки корпорацій

Корпорація – домінуючий в діловій сфері тип організації бізнесу, що вимагає затвердження Статуту і реєстрації як юридичної особи. Власники корпорації – її акціонери. Право власності закріплене в акціях, які вільно купуються і продаються. Власники корпорації мають обмежену відповідальність і ризикують тільки вкладеними грошима. Кількість і типи акцій, дозволені до випуску, визначаються Статутом корпорації. У зарубіжних країнах існують відмінності у вимогах щодо мінімальної кількості акціонерів і щодо мінімального розміру капіталу, внесеного на момент реєстрації. Акціонери обирають для управління Раду директорів, яка здійснює керівництво, проводить загальну політику корпорації і наймає менеджерів.

Переваги:

1. Обмежена відповідальність акціонерів.
2. Простота передачі права власності через вільний продаж акцій.
3. Значні фінансові можливості - залучення додаткового капіталу за рахунок емісії акцій.
4. Безперервність існування на відміну від партнерств, які припиняють існування у разі смерті партнера.

Недоліки:

1. Порівняно складніший і триваліший порядок створення (потрібна реєстрація і затвердження Статуту).
2. Корпорація втрачає безпосередній зв'язок із власниками.
3. Прибуток корпорації підлягає подвійному оподаткуванню (по-перше, податок сплачується зі всього прибутку корпорації як юридичної особи; а по -друге, з доходів власників капіталу (податок на дивіденди)

Таким чином, всі три форми організації бізнесу виступають об'єктами обліку за умови виокремлення бізнесу від майна його власників.

1.4. Види бухгалтерського обліку, їх характеристика

Важливою особливістю бухгалтерського обліку зарубіжних країн є його ділення на 2 види: фінансовий і управлінський.

Фінансовий облік має на меті забезпечення зовнішніх користувачів інформацією про діяльність фірми (через фінансову звітність). Він аналогічний синтетичному обліку в Україні.

Об'єкти фінансового обліку: активи підприємства (грошові кошти, рахунки дебіторів, короткострокові і довгострокові фінансові вкладення, ТМЦ, НМА, земля, основні засоби та інше), зобов'язання фірми (зобов'язання перед кредиторами, короткострокові і довгострокові кредити банків і позикові засоби) і джерела власних засобів (капітал, резерви, фонди, прибуток та інше).

.....

Користувачі фінансових звітів: менеджери фірм різних рівнів (фінансисти, аналітики, маркетингологи); зовнішні користувачі – інвестори (акціонери), потенційні інвестори, банки, податкові органи, покупці і замовники, постачальники, профспілки, конкуренти та інші.

Фінансовий звіт фірми можна запитати по телефону або листом і отримати разом з рекламним буклетом. Фінансовий звіт складається за рік, але може і щомісячно складатися фірмою для внутрішнього користування. Фінансові звіти передаються аудиторам для перевірки достовірності і отримання висновку, що підтверджує реальність звітності.

Управлінський облік забезпечує необхідною і корисною інформацією, насамперед, всі підрозділи самої фірми для ухвалення своєчасного і ефективного рішення. Він формується виходячи з потреб самої фірми і не регламентується державою, але не повинен йти в розріз із стандартами (GAAP).

Важливим моментом управлінського обліку є облік і контроль витрат, які включаються в собівартість окремого виду продукції, обчислення її рентабельності.

Витрати на виробництво продукції можуть обчислюватися за центрами витрат, за центрами відповідальності, за прибутковістю, за сферами діяльності, за видами продукції.

Кожна фірма сама визначає, як їй вести облік витрат на виробництво - за повними або не повними витратами. Вибір деталізації обліку визначає керівник і головний бухгалтер фірми, але так, щоб це не привело до суперечності із стандартами.

Управлінський облік займається також питаннями планування, прогнозування, аналізом діяльності фірми, при цьому можна використовувати будь-які методи і ЕОМ.

За даними управлінського обліку складається внутрішня звітність, обсяг якої встановлюється самою фірмою і яка використовується на різних рівнях управління. Дані управлінського обліку є комерційною таємницею фірми і не підлягають зовнішньому аудиту.

Управлінський облік використовує дані фінансового обліку щодо витрат і доходів, перегруповуючи їх відповідно до прийнятої політики обліку даної фірми.

.....

1.5. Обліковий цикл підприємства

Обліковий цикл – це облікова процедура, що визначає послідовність облікового процесу від аналізу господарських операцій на основі даних первинних документів до складання фінансової звітності.

Обліковий цикл включає перелік процедур, починаючи зі складання первинних документів і закінчуючи складанням фінансової звітності. Розглянемо його послідовність на прикладі форми бухгалтерського обліку США (рис.1)

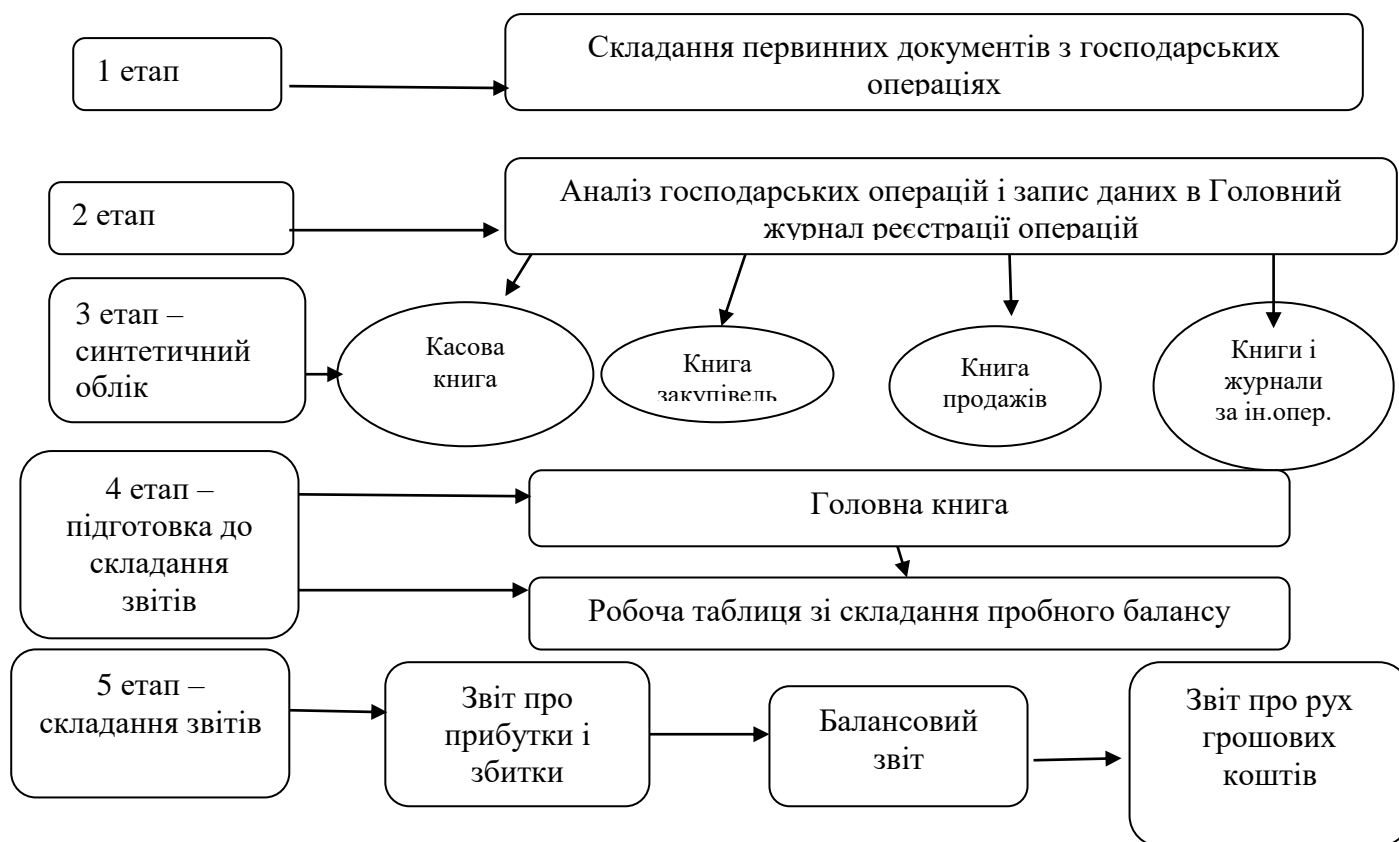


Рис.1- Етапи облікового циклу підприємства

Основною метою бухобліку є забезпечення повною, достовірною і неупередженою фінансовою інформацією користувачів для ухвалення управлінських рішень.

Для отримання такої інформації в бухобліку використовуються наступні основні процедури:

- 1 етап – збір інформації, її аналіз і реєстрація в первинних документах;
- 2 етап – запис операцій до Головного журналу реєстрації операцій (Журналу операцій) або до Спеціальних журналів;
- 3 етап – перенесення записів до Головної книги і до Допоміжних книг;
- 4 етап – трансформація рахунків в кінці звітного періоду за допомогою складання трансформаційної таблиці;
- 5 етап – складання фінансової звітності на базі трансформаційної таблиці;
- 6 етап – закриття рахунків в кінці періоду.

Для виконання цих процедур необхідно скласти план рахунків.

1.6. План рахунків бухобліку і їх класифікація

Оформлення господарських операцій за економічними ознаками здійснюється на рахунках бухгалтерського обліку. У США діє стандарт, яким регламентуються вимоги до Плану рахунків, але на відміну від України, немає єдиного плану рахунків. Кожна фірма відповідно до стандарту самостійно складає план рахунків, де наводиться назва і номер рахунків для ведення обліку саме в цій фірмі.

Всі рахунки бухобліку поділяються на балансові або реальні (постійні) і номінальні або тимчасові.

Реальні рахунки поділяються на 3 підгрупи і розміщуються в послідовності, яка відповідає балансовому звіту, а саме: рахунки активів, зобов'язань і власного капіталу.

На рахунках активів ведеться облік грошових коштів, дебіторської заборгованості, матеріальних запасів, основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інвестицій. Всі ці рахунки активні.

На рахунках зобов'язань відбиваються залишки і рух короткострокової і довгострокової заборгованості. На рахунках власного капіталу відбивається наявність і зміна власного капіталу за його видами. Рахунки зобов'язань і капіталу – пасивні.

Номінальні рахунки (тимчасові) – поділяються на 2 види (рахунки витрат і рахунки доходів), а їх інформація використовується для складання звіту про прибутки і збитки:

Рахунки витрат – це активні рахунки, на яких обліковуються витрати за елементами за весь звітний період.

Рахунки доходів – це пасивні рахунки, на яких обліковуються доходи за видами за весь звітний період.

В кінці звітної періоду рахунки витрат і доходів закриваються на рахунок фінансових результатів і не мають залишків.

Рахунки зобов'язань і капіталу мають початкове сальдо за кредитом, зменшуються за дебетом і збільшуються за кредитом. Рахунки витрат збільшуються по дебету, зменшуються по кредиту; рахунки доходів – навпаки.

Тимчасові (номінальні) рахунки закриваються в кінці звітної періоду і сальдо по них переноситься на зведений рахунок прибутків і збитків, сальдо якого (чистий прибуток або чистий збиток) переноситься на рахунок власного капіталу або нерозподіленого накопиченого прибутку.

Якщо збиток перевищує накопичений прибуток, то виникає накопичений збиток або дефіцит, який відбиватиметься в балансі з мінусом в розділі власного капіталу (для приватних підприємств і партнерств він не буде виділений окремо, а просто буде зменшувати капітал).

Взаємозв'язок рахунків можна представити за допомогою основного бухгалтерського рівняння у наступному вигляді:

$$\begin{array}{rcccl} \text{Активи} & = & \text{зобов'язання} & + & \text{капітал} \\ + / - & & - / + & & - / + \\ & & & & + \text{ доходи} - \text{витрати} \\ & & & & - / + \quad + / - \end{array}$$

Всі ці рахунки складають Головну книгу (General Ledger).

Вона може вестися у вигляді книги або файлу.

Список цих рахунків Головної книги представляють на її першій сторінці і називають Планом рахунків (Chart of Accounts).

Всі рахунки нумеруються за певною системою, яка у кожного підприємства своя. Наприклад, всі рахунки активів починаються на 100, зобов'язань – на 200, капіталу – на 300, доходів – на 400, витрат – на 500.

Кожне підприємство обирає, які рахунки йому необхідні, але на кожному підприємстві буде як мінімум 5 груп рахунків.

Всі господарські операції записуються на відповідному рахунку Головної книги. Оскільки такі записи недостатньо інформативні, існує ще один регістр – Журнал операцій (General Journal), в якому відбивається інформація щодо операцій, які відбулися у міру їх здійснення з докладним описом суті операцій і віддзеркаленням кореспондуючих рахунків.

Кожна операція спочатку записується в Журнал операцій, а потім переноситься до Головної книги. Процес перенесення з Журналу до Головної книги називається posting і складається з наступних стадій:

- 1) у Головній книзі знаходиться рахунок, задіяний по дебету в Журналі операцій;
- 2) в нього записується дата операції і посилання на сторінку Журналу (G1 – головний журнал, стор. 1);
- 3) на дебет рахунка заноситься сума, що відбивається за дебетом в Журналі операцій, і визначається остаточне сальдо на рахунок;

4) в Журналі операцій в графі «Посилання» записується номер рахунку з Головної книги (перехресне посилання).

Наприклад, при отриманні рахунку за телефонні переговори на \$70 1 червня 20XX р. можуть бути зроблені наступні записи:

Журнал операцій

Дата	Опис операції	Посилання	Дебет	Кредит
1.06.20XX	Витрати на телефон	510	70	
	Рахунки до оплати	220		70
Отриманий рахунок за телефонні переговори				

Головна книга

Витрати на телефон рахунок №510

Дата	Пояснення	Посилання	Дебет	Кредит	Остаточне сальдо	
					Дебіт	Кредит
1.06.20XX		G1	70		70	

Рахунку до оплати рахунок

№220

Дата	Пояснення	Посилання	Дебет	Кредит	Остаточне сальдо	
					Дебет	Кредит
1.06.20XX	Початкове сальдо					100
1.06.20XX		G1		70		170

У кожного підприємства є операції, які часто повторюються, тому повторюються записи в Журналі операцій і перенесення до Головної книги. До таких операцій відносять: надходження грошових коштів, виплата грошових коштів, продажі товарів у кредит, закупівлі товарів у кредит тощо.

Для спрощення процесу запису і перенесення для кожної групи операцій, що повторюються, відкривають Спеціальні журнали (Special Journals). У нашому прикладі це наступні журнали: Журнал продажів (Sales Journal) - для запису виставлених рахунків за продажі в кредит; Журнал закупівель (Purchase Journal) – для запису закупівель, зроблених у кредит; Журнал надходження грошових коштів (Cash Receipts Journal) – для запису отримання грошових коштів; Журнал для виплат грошових коштів (Cash Payments Journal) – для запису виплат грошових коштів.

Протягом місяця інформація про однотипні операції заноситься до Спеціальних журналів (а не до Журналу операцій), а в кінці місяця підсумкові суми переносяться до Головної книги з посиланням на відповідний Спеціальний журнал. Наприклад, посилання S1 означає Журнал продажів (Sales Journal) перша сторінка.

Для віддзеркалення детальнішої інформації про сальдо рахунків дебеторів і кредиторів («Рахунки до отримання» і «Рахунки до сплати», які ведуться завжди окремо і на них відображені лише підсумкові суми заборгованості за продажі товарів у кредит або за закупівлю товарів у кредит), до кожного дебетора і кредитора відкриваються **Допоміжні книги** (Subsidiary Ledgers) або **Контрольні рахунки** (Controlling Accounts), які подібні до аналітичних рахунків, що використовуються в Україні.

Ведуться Допоміжні книги в довільній формі, з тим, щоб мати повну інформацію про заборгованість компанії (наприклад, для розрахунку величини резерву сумнівних боргів або для ухвалення рішення щодо управління дебеторською і кредиторською заборгованістю).

Перенесення інформації із Спеціальних журналів до Допоміжних книг відбувається, як правило, щодня.

В кінці кожного місяця (як правило) і на кінець року (обов'язково) складається Перевірочний баланс – Trail Balance - для звіряння дебетових і кредитових оборотів за всіма рахунками Головної книги (Додаток 2).

Перевірочний баланс є таблицею, в якій перераховані всі рахунки Головної книги і кінцеве сальдо за кожним рахунком (подібний до оборотної відомості).

Назва рахунку	№ рахунку	Дебет	Кредит
Грошові кошти	101	Сума, \$	Сума, \$
...			
...			
Разом		Сума, \$	Сума, \$

Якщо підсумки збігаються, то теоретично можна приступати до підготовки Балансу і Звіту про прибутки і збитки.

1.7. Корегуючі записи

Віддзеркалення всіх господарських операцій не гарантує відповідності доходів і витрат певному звітному періоду (відповідно до принципів реєстрації доходу, нарахування і відповідності).

Можуть існувати доходи і витрати, які відносяться до даного звітного періоду, але не будуть отримані або сплачені (у грошовому еквіваленті) до наступного звітного періоду. Також можуть існувати доходи і витрати, вже отримані або сплачені, але які мають бути розподілені між декількома звітними періодами.

Для виконання вище згаданих принципів в кінці звітного періоду застосовують коригуючі (трансформаційні) записи (Adjustment Entries).

Існує 3 види коригуючих (трансформаційних) записів:

- нарахування (Accruals);
- розподілення (Accruals);
- оціночні коригування (Estimated Items).

Трансформаційні записи завжди містять один рахунок, зв'язаний з Балансом, і один рахунок доходів або витрат, пов'язаний із Звітом про прибутки і збитки.

Розглянемо трансформаційні записи на прикладах.

I. Нарухування.

1.1. Наруховані витрати – нарахувані зобов'язання (*accrued expenses - accrued liabilities*) /< зобов'язання до виплати>.

Цей тип коригування відображає витрати, які були понесені, але не були записані і оплачені, тобто являють собою зобов'язання. Наприклад, нарахувана, але не виплачена заробітна плата; нарахувані, але не виплачені податки; нарахувані, але не виплачені відсотки тощо.

Приклад: Компанія «А» виплачує своїм працівникам заробітну плату один раз в тиждень – у п'ятницю за попередні 5 днів. Сума виплачуваної заробітної плати складає \$8000. 31.12.XX (кінець звітного періоду) припадає на четвер. Відповідно, у четвер заробіток не виплачується, і це ніяк не відображено в облікових записах. Але 4/5 цієї плати (за понеділок, вівторок, середу та четвер) є витратами даного звітного періоду і мають бути записані, як витрати даного періоду. Отже, необхідно зробити корегуючий (трансформаційний) обліковий запис на \$6 400 (4/5 x 8000). Оскільки ці гроші не виплачені, вони є зобов'язаннями.

Трансформаційний запис:

Дт «Витрати на заробітну плату» - \$ 6400
Кт «Нарахована заробітна плата» - \$ 6400
(або Кт «Заробітна плата до сплати», Кт «Зобов'язання з оплати праці»)

Аналогічно обліковуються і відсотки.

.....

1.2. Нараховані доходи - нараховані активи /< доходи до отримання>.

Цей тип коригуючих записів відображає доходи, які були зароблені в даному звітному періоді, але не були отримані (у грошовому еквіваленті) і відображені в облікових записах, відповідно, є дебеторською заборгованістю. Прикладами таких доходів є: орендна плата до отримання, відсотки до отримання (рахунки до отримання не є коригуючими записами оскільки вони вже записані в обліку, але такі записи за своєю суттю аналогічні нарахованим доходам).

.....

II. Розподілення

2.1. Передоплачені витрати (Prepaid Expenses) / <витрати майбутніх періодів>

Цей тип коригувань розподіляє вже сплачені і записані витрати між звітними періодами. Так, якщо протягом звітного періоду були виплачені авансом гроші за те, що буде спожите або використане і в наступних періодах, то хоч ці гроші вже записані в обліку як витрати, але вони відносяться до декількох звітних періодів і мають бути розподілені між ними.

Існує 2 варіанти відображення таких грошових виплат і, відповідно, 2 варіанти коригування.

В 1-му варіанті (найбільш звичному для українських бухгалтерів) акцент робиться на передоплаченості (Дт «Передоплачені витрати» Кт «Грошові кошти»).

В 2-му варіанті акцент робиться на економічній природі таких виплат, які по суті є витратами (Дт «Витрати» і Кт «Грошові кошти»). Після відповідних коригувань обидва варіанти приводять до однакових залишків на рахунках.

Прикладами таких коригувань є: страховий поліс, придбаний на певний період у майбутньому; орендна плата, виплачена авансом; придбання МШП та ін.

.....

2.2 Передоплачені (відкладені, незароблені) доходи / <доходи майбутніх періодів>.

В результаті корегувань такого типу між звітними періодами розподіляються вже отримані (у грошовому еквіваленті) і відображені в обліку доходи. Виникають такі записи якщо у звітному періоді була отримана передоплата за товари (роботи, послуги), які будуть відвантажені (здійснені, надавані) у майбутньому. Такі доходи мають бути розподілені між тими звітними періодами, в яких відбувається відвантаження товарів (виконання робіт, надання послуг), тобто, в певному звітному періоді потрібно відображати тільки фактично зароблені в цьому періоді доходи.

Для передоплачених доходів теж існує 2 варіанти їх відображення, і, відповідно, два варіанти коригуючих записів.

У 1 варіанті – акцент на авансовий характер платежу; у 2 варіанті – акцент на економічній природі отриманих коштів як доходів.

Приклади таких передоплачених доходів: орендна плата, отримана авансом; аванси під майбутнє постачання товарів.

.....

III. Оціночні корегування

Цей тип корегувань здійснюють у випадках, коли суми витрат і доходів, які мають бути віднесені на даний звітний період, не можуть бути точно визначені.

Класичними прикладами таких оціночних корегувань є: нарахування зносу основних засобів, амортизація НМА, нарахування резерву сумнівних боргів тощо. У цих випадках дебетується рахунок витрат, а кредитується – контрактивний рахунок.

Нарахування зносу основних засобів:

Дт Витрати на знос

Кт Накопичений знос

Коригуючі (трансформаційні) записи роблять останнім числом звітного періоду у Журналі операцій і переносяться до Головної книги, після чого складається скоригований пробний (перевірочний) баланс, що враховує коригування.

.....

ТЕМА 2. СКЛАД І ЗМІСТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1. Види, користувачі і вимоги до фінансової звітності.

2.2. Балансовий звіт (звіт про фінансовий стан).

2.3. Звіт про прибутки і збитки.

2.4. Звіт про зміни у фінансовому стані.

2.1. Види, користувачі і вимоги до фінансової звітності.

Фінансова звітність є кінцевим продуктом облікової системи і головним джерелом фінансової інформації по підприємству.

Тобто фінансова звітність – система узагальнюючих показників, які характеризують фінансовий стан підприємства і результати його діяльності за календарний або фінансовий рік.

Фінансова звітність складається на підставі даних фінансового обліку. У зарубіжних країнах її класифікують на внутрішню і зовнішню.

Внутрішня звітність складається на запит менеджерів самого підприємства з урахуванням специфічних вимог і використовується виключно в межах самого підприємства з метою ухвалення рішень. Ця звітність складається як на основі управлінського обліку, так і на основі фінансового обліку.

Зовнішня звітність складається відповідно до національних і міжнародних стандартів кожної держави. Вона складається виключно на основі даних фінансового обліку. Ця звітність призначена для зовнішніх користувачів за межами підприємства. Основна її мета – надати зовнішнім користувачам корисну, достовірну і в повному об'ємі інформацію про майновий фінансовий стан.

Користувачі фінансової звітності: акціонери, банки, біржі, представники державних фінансових, податкових і статистичних органів і інші споживачі.

Основна мета фінансових звітів — забезпечення зацікавлених користувачів інформацією про фінансові результати діяльності і зміни у фінансовому стані організацій.

Джерелом інформації про фінансовий стан є Балансовий звіт (Бухгалтерський баланс). Його елементи: активи і пасиви (зобов'язання, власний капітал).

Джерелом інформації про результати діяльності організації є Звіт про прибутки і збитки, складові елементи якого - доходи і витрати, а також інформація про зміни у фінансовому стані, представлені у виокремленому вигляді.

Фінансовая звітність американської компанії включає три основні звіти: Звіт про прибутки і збитки (Income statement), Балансовий звіт, Звіт про рух грошових коштів (Statement of Cash Flows або Cash Flow Statement).

Крім того, у складі звітності можуть бути: Звіт про нерозподілений прибуток (Retained Earnings Statement) і Звіт про акціонерний капітал (Statement of Stock rs Egiitiy).

До фінансової звітності висуваються наступні вимоги – вона повинна забезпечити повноту даних і можливість їх порівняти.

Принцип повноти припускає включення в річний звіт не тільки даних на дату складання, але і інформацію про найбільш важливі події, які мали місце після цієї дати і які значно вплинули на показники фінансової звітності.

Принцип зіставності звітів полягає в тому, що у фінансовий звіт за звітний рік мають бути включені дані за попередній рік (Баланс, Звіт про прибутки і збитки), а в Звіт про рух грошових коштів – за два попередні роки. Деякі підприємства додатково включають дані за 5-10 років щоб підтвердити стабільність діяльності і успішність бізнесу.

Окрім перерахованих форм до фінансової звітності входить пояснювальна записка, в якій наводиться аналіз показників і додається висновок незалежного аудитора.

2.2. Балансовий звіт (звіт про фінансовий стан)

Цей звіт містить інформацію про ресурси, зобов'язання компанії і власний капітал її власників. В його основі - рівняння балансової рівності, що показує взаємозв'язок между активами, зобов'язаннями і власним капіталом.

Активи = Капітал + Зобов'язання (Assets = Equity + Liabilities).

Структура балансу у спрощеному вигляді:

БАЛАНС

АКТИВИ	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І КАПІТАЛ
1. Поточні (оборотні) активи 2. Довгострокові інвестиції 3. Основні засоби 4. Нематеріальні активи 5. Інші активи	1. Поточні (короткострокові) зобов'язання 2. Довгострокові зобов'язання 3. Власний капітал

Активи - вірогідні майбутні економічні вигоди як результат минулих операцій.

Зобов'язання - вірогідні майбутні втрати економічних вигод.

Власний капітал - вартість активів, що залишилася, після вирахування зобов'язань.

Власний капітал = Активи - Зобов'язання

Відповідно до GAAP основні компоненти балансу групуються у наступному порядку:

- *активи* – у порядку убування їх ліквідності (возможности звернення в наявні засоби);
- *зобов'язання* - у порядку, що відображає близькість терміну їх погашення;
- *власний капітал* - у порядку його постійності (тобто першими показують його різновиди, в найменшій мірі схильні до змін).

Дана структура показників балансового звіту характерна для компаній нефінансової сфери.

У банківській справі ділення активів на поточні і постійні не спостерігається, оскільки основні види банківських активів високоліквідні.

Поточні активи - наявні грошові кошти і інші активи, які можуть бути перетворені на грошові кошти, кредити або спожиті протягом певного циклу виробничої діяльності (рік, цикл - залежно від того, що триваліше).

Середній період часу між витратами готівки, пов'язаними з придбанням товарів, послуг, та обертанням цих товарів і послуг в готівкові кошти носить назву нормального виробничого циклу.

Короткострокові активи повинні оцінюватися за ціною придбання або собівартістю. Переоцінка вартості короткострокових активів повинна проводитися з метою віддзеркалення їх за меншою вартістю (ринковою або собівартістю).

Довгострокові активи повинні оцінюватися за ціною придбання або собівартістю. Ціна придбання або собівартість довгострокових активів з обмеженим терміном корисного

використання повинна знижуватися через проведення переоцінки з послідовним систематичним списанням вартості таких активів протягом всього терміну їх корисного використання.

Можна проводити переоцінку фінансових довгострокових активів з метою встановлення їх нижчої вартості, за якою вони повинні показуватися на дату складання балансу.

Величина переоціненої вартості таких активів повинна відноситися на рахунок прибутків і збитків і приводитися окремо в примітці до звітності (у випадку якщо дані переоцінки не були показані раніше на рахунку прибутків і збитків).

У складі довгострокових активів:

- інвестиції до фондів;
- довгострокові інвестиції в акції іншої компанії;
- довгострокові інвестиції в цінні папери (облігації) іншої компанії;
- інвестиції у філії;
- цільові фонди довгострокового використання (фонди розвитку та ін.);
- вартість виплат зі страхування життя;
- довгострокові інвестиції в основні засоби, які не використовуються.

Частина *довгострокових інвестицій* показується в балансовому звіті за своєю первинною вартістю, а частина (цінні папери, що подаються у біржових котируваннях) – за найменшою їх ринковою вартістю.

У складі інших активів - довгострокова заборгованість з боку співробітників компанії, тимчасово не завантажені виробничі потужності.

Передоплачені витрати майбутніх періодів включають передоплату довгострокових витрат, направлених на отримання економічної вигоди у майбутньому (передоплата страхових послуг).

Пасив балансу складається з 2-х частин: зобов'язання і власний капітал. Статті розташовуються за ступенем убуття терміновості платежів.

У складі зобов'язань:

- *поточні короткострокові зобов'язання*- це зобов'язання, які підлягають погашенню шляхом використання в цих цілях поточних активів або рефінансування інших поточних зобов'язань;

- *довгострокові зобов'язання*- це зобов'язання, для погашення яких не потрібне використання поточних зобов'язань. У складі довгострокових зобов'язань (Long - term Liabilities) всі види заборгованості терміном більш ніж один рік (операційний цикл): власні облігації до погашення (Bonds Payable), довгострокові векселі до оплати (Notes Payable), довгострокові орендні зобов'язання (Lease Obligations), пенсійні зобов'язання (Pension Liabilities) та ін.

Власний капітал (Onwers equity) компанії – різниця між її активами і пасивами або вкладеними в компанію засобами її власників плюс нерозподілений прибуток. Складові частини власного капіталу: вкладений, додатковий, інший резервний капітал, нерозподілений прибуток.

Залежно від походження розрізняють наступні види капіталу:

1) *Акціонерний капітал (capital stock)*, величина якого дорівнює оголошеному або статутному капіталу, тобто номінальній вартості випущених простих і привілейованих акцій.

Акціонерний капітал оцінюється або за номінальною вартістю, або за вартістю, що визначається діючим законодавством, або за вартістю реально внесеного власниками компанії капіталу.

Різновиди акціонерного капіталу:

- кількість акцій відповідно до Статуту;
- кількість випущених акцій;
- кількість викуплених акцій;
- кількість акцій, на які підписалися вкладники.

Акціонерний капітал, вкладений понад номінальну вартість (додатковий капітал) відображає вартість активів, отриману в обмін на її акції, і яка перевищує їх номінальну вартість.

Юридично зареєстрований номінальний статутний капітал показується в пасиві, а його невнесена частина - в активі.

Капітал, отриманий від продажу викуплених акцій власній емісії, називається іншим внесеним капіталом.

У балансі весь капітал відбивається єдиним рядком.

2) *Нерозподілений прибуток* (retained earnings) - різниця між чистим прибутком компанії і сумою виплачених дивідендів.

3) *Резервний капітал*.

Такою є загальна структура балансу західної компанії, що базується в основному на американському досвіді.

Слід зазначити, що ряд показників балансу носить оціночний характер. Так, облігації відбиваються за дисконтованою вартістю, дебіторська заборгованість - за чистою вартістю її реалізації, акції - за найменшою ринковою ціною, основні засоби - за балансовою вартістю.

Додатком до Балансового звіту може бути: Звіт про зміну у власному капіталі

Звіт має наступну побудову:

Власний капітал на початок періоду

+

Інвестиції власників

+

Чистий прибуток

-

Вилучення власників

Разом: власний капітал на кінець періоду

.....

При заповненні балансу у власних і товариських фірмах вписуються тільки ті статті, які мали місце за звітний період. Балансовий звіт, побудований у вертикальному форматі є переліком всіх статей - спочатку активу, потім пасиву.

2.3. Звіт про прибутки і збитки

Цей звіт служить сполучною ланкою між балансовими звітами минулого і нинішнього облікових періодів і показує за рахунок чого відбулися зміни, тобто показує, як зміниться капітал акціонерів під впливом доходів і витрат, що мають місце в поточному періоді.

Згідно американським стандартам звіт про прибутки і збитки може мати дві форми побудови: однокрокова і багатокрокова.

При використанні однокрокової форми всі доходи і витрати групуються окремо і різниця між ними складає чистий прибуток.

Багатокрокова форма Звіту є послідовним розрахунком чистого прибутку при узгодженні відповідних доходів і витрат. Переважаючим є багатокрокова форма Звіту.

Її складові:

— інформація про основну діяльність;

— інформація про прибутки і збитки від неосновної діяльності підприємства;

— інформація про оподаткування;

— інформація про прибутки і збитки від припинених операцій (за вирахуванням податку)

При використанні однокрокової форми звіт складається з двох частин: права частина – це перерахування всіх доходів, отриманих за звітний період, а ліва частина – всіх витрат в цьому ж періоді. Різниця між загальною сумою доходів і всіх витрат показує прибуток або збиток.

Фірма «ZZZ»

Звіт про прибутки і збитки за рік, який закінчився 31.12.20XX року (\$)

Доходи (виручка):	
- за виконані роботи	25000

- за надані послуги	5000
- від здачі майна в оренду	10000
Всього доходів	40000
Мінус витрати:	
- на оплату праці	15000
- відрахування на соціальний захист	1500
- оплата комунальних послуг	4500
- амортизація	2000
- на канцелярські матеріали	1000
Всього витрат	(24000)
Балансовий прибуток	16000
Податок на прибуток 17%*16000	(2720)
Чистий дохід	13280
Дохід на акцію (випущено 40000 простих акцій) (13280 : 40000 = 0,332)	0,332

Рис. 2- Структура звіту про прибутки і збитки (однокрокова форма).

Величина чистого прибутку зіставляється з кількістю випущених акцій, що дозволяє визначити дохід на одну акцію.

Таку форму звіту використовують фірми, які в основному мають один або два види господарської діяльності і у яких фінансовий результат формується за рахунок основної діяльності.

Використовуючи цифрові дані з робочої таблиці зі складання пробного балансу (кол. 7 і 8) складемо Звіт про прибутки і збитки фірми А. Стівенса.

Розглянемо «Звіт про прибутки і збитки» (багатокрокова форма).

На відміну від однокрокової форми багатокрокова форма Звіту містить інформацію, яка показує послідовний процес формування балансового прибутку за видами діяльності:

- фінансовий результат від основної діяльності;
- фінансовий результат від фінансової діяльності;
- фінансовий результат від надзвичайних операцій.

Ця форма має наступний вигляд (\$):

Звіт про прибутки і збитки (багатокрокова форма)

1. Продажі (виручка)
2. Мінус: собівартість проданих товарів
3. Валовий прибуток (п.1- п.2)
4. Мінус: операційні витрати, в т.ч.:
 - Витрати на збут
 - Амортизація
 - Адміністративні витрати
5. Фінансовий результат від основної діяльності (п.3 - п.4)
6. Дохід від інвестицій
7. Мінус: витрати на оплату відсотків за кредит
8. Фінансовий результат від фінансової діяльності (п.6 - п.7)
9. Фінансовий результат від надзвичайних операцій
10. Фінансовий результат до оподаткування (п.5 + п.8 + п.9)
11. Податок на прибуток

12. Чистий фінансовий результат (п.10 - п.11)
13. Випущено простих акцій
14. Дохід на акцію (п.12 / п.13)

Головним доходом є виручка від реалізації продукції (товарів) мінус повернення товарів покупцями і надання їм знижок.

Собівартість реалізації продукції включає:

1. Прямі матеріальні витрати;
2. Прямі трудові витрати;
3. Непрямі витрати на рівні цеху (загальновиробничі).

Торгівельні підприємства по даній статті відображають собівартість реалізованих товарів. Різниця між виручкою і собівартістю дає валовий прибуток.

Операційні витрати або витрати періоду включають:

- Витрати на збут продукції;
- Витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу;
- Витрати на амортизацію основних засобів.

Різниця між валовим прибутком і операційними витратами дає величину операційного прибутку. У звіті окремо відбивається фінансовий результат від фінансових операцій.

До доходів відносять: отримані відсотків від облігацій, дивіденди по акціях.

До витрат відносять: сплачені відсотки за кредит і тому подібне.

Доходи і витрати від надзвичайних ситуацій - стихійні лиха та ін.

Фінансовий результат до оподаткування складається з фінансових результатів від операційної, фінансової діяльності і від надзвичайних ситуацій.

Чистий фінансовий результат (прибуток, збиток) = Фінансовий результат до оподаткування - Сума податку на прибуток

Чистий фінансовий результат (прибуток) залишається на підприємстві і використовується для виплати дивідендів за привілейованими і простими акціями. Після цього залишається нерозподілений прибуток, що приєднується до капіталу і відбивається в балансовому звіті.

2.4. Звіт про зміни у фінансовому стані

Цей звіт ще називають Звітом про рух грошових коштів, а в приватних фірмах – Звітом про зміну у власному капіталі.

У міжнародній практиці грошовими коштами вважається грошова готівка (cash) - каса, залишки коштів на рахунках в банку і грошові еквіваленти.

Звіт включає декілька розділів:

1. *Рух грошових коштів у зв'язку з основною діяльністю:* надходження від покупців, відсотки по дебиторській заборгованості, отримання дивідендів на інвестиції, компенсацію від постачальників за повернені товари. Кошти витрачаються на: придбання товарів для подальшого перепродажу, виплату відсотків по зобов'язаннях; виплату податків, мита, заробітну плату.

Різниця між надходженням і витрачанням грошових коштів називається чистим припливом або відпливом.

2. *Рух грошових коштів у зв'язку з інвестиційною діяльністю.*

Характерні джерела надходження: списання нерухомості, устаткування шляхом продажу; продаж цінних паперів компанії; повернення боргу сторонніми організаціями.

Типові напрями витрачання грошових коштів: придбання землі, будівель, устаткування; інвестиції в довгострокові боргові зобов'язання інших компаній; набуття інших видів активів.

3. *Рух грошових коштів у зв'язку з фінансовою діяльністю.*

Джерела надходжень: засоби від продажу акцій і отримані кредити.

Витрачання: оплата викуплених акцій, дивіденди виплачені та ін.

4. Наслідки зміни курсу обміну іноземних валют (характерно для компаній, що ведуть зарубіжні операції).
5. Вивіряння рахунків (початковий баланс, зміна і кінцевий баланс).

Методи складання звіту - прямий і непрямий.

Для складання цього звіту треба знати залишок грошових коштів на початок періоду, їх надходження, використання, залишок на кінець періоду. Цю інформацію можна отримати з Балансу (залишки грошових коштів), зі Звіту про прибутки і збитки (сума отриманого прибутку) і з даних бухгалтерського обліку (інформація про зміни в інвестуванні в асоційовані і дочірні підприємства і т.п.)

Звіт про рух грошових коштів (прямий метод):

№ п/п	Види статей
	I. Рух грошових коштів від основної діяльності
1	Виручка, що надійшла від покупців
2	Мінус:
	- сплачено за матеріали
	- сплачені податки і відсотки
	- виплачена заробітна плата
	- інші операційні витрати
3	Чисте грошове надходження (+) або відтік (-) від основної діяльності (п.1-п.2)
	II. Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності
4	Надходження від продажу цінних паперів
5	Мінус:
	- сплачено на придбання основних засобів
	- вкладено в цінні папери
6	Чисте грошове надходження (+) або відтік (-) від інвестиційної діяльності (п.4 – п.5)
	III. Рух грошових коштів від фінансової діяльності
7	Отриманий іпотечний кредит
8	Мінус:
	- сплачені дивіденди
9	Чисте грошове надходження (+) або відтік (-) від фінансової діяльності (п.7- п. 8)
10	Всього чисті грошові надходження (п.3+ п. 6 + п.9)
11	Залишки грошових коштів на початок звітного періоду
12	Залишок грошових коштів на кінець звітного періоду

Для цього звіту облікова формула має такий вигляд:

Залишок грошей на п.п. + Надходження грошей – Використання грошей = Залишок грошей на к.п.

.....

Пояснювальна записка є частиною фінансової звітності.

Вона складається з п'яти частин:

- I частина – короткий опис методів обліку, що застосовуються при складанні звітності;
- II частина – містить дані про довгострокові кредити і позики, описуються плани опціонів, пенсійних програм, витрат на оренду;
- III частина – розкривається склад запасів і довгострокових активів, які підлягають амортизації;
- IV частина – даються роз'яснення щодо податку на прибуток, чому виникла різниця між нарахованою сумою податку і сумою податку, яка буде отримана за результатами роботи за рік;
- V частина – містяться пояснення до статей, які були непередбачені і істотно вплинули на діяльність фірми.

Якщо компанія багатогалузева, то вона окрім цього подає результат своєї діяльності по різних напрямках (сегментах). По кожному напрямку компанія показує доходи, операційні прибутки або збитки, довгострокові збитки і витрати на амортизацію.

Корпорації, окрім цього, подають інформацію про реалізацію продукції і прибутки по кожному основному регіону; по реалізації продукції державі або іншим великим клієнтам.

Фінансова звітність підлягає публікації в спеціальних брошурах, журналах, тобто не є комерційною таємницею. Окрім цього, фінансова звітність подається зовнішнім аудиторам для підготовки висновку про достовірність її даних і відповідності прийнятим стандартам бухгалтерського обліку.

За даними фінансової звітності проводиться аналіз фінансового стану і розраховуються: показники ліквідності; економічній ефективності; платоспроможності; прибутковості; використання акціонерного капіталу і так далі.

ТЕМА 3. ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ АКТИВІВ

- 3.1. Види довгострокових активів і їх класифікація.
- 3.2. Визнання, оцінка і облік придбання довгострокових активів.
- 3.3. Амортизація довгострокових активів
- 3.4. Облік витрат на ремонт основних засобів.
- 3.5. Облік реалізації основних засобів.
- 3.6. Облік обміну основних засобів.
- 3.7. Облік нематеріальних активів.

3.1. Види довгострокових активів і їх класифікація.

Довгострокові активи— це активи, які використовуються в бізнесі протягом терміну більше року і не призначені для продажу (інакше вони обліковуються як складські запаси).

Довгострокові активи (далі ДА) класифікуються за ознаками:

- 1. Наявність матеріальної форми;
- 2. Нарахування зносу;
- 3. Процес відтворення

Окрім цього, кожен вид ДА розділяється за функціональним призначенням і за складом.

Одиницю ДА слід розглядати як об'єм послуг, які будуть отримані власником за час їх експлуатації.

Питання обліку матеріальних ДА, зокрема їх визнання, вимірювання, переоцінка і амортизація, є об'єктами вивчення МСФО 16.

.....

3.2. Визнання, оцінка і облік придбання довгострокових активів.

Для визнання ДА необхідні:

- висока вірогідність отримання у майбутньому економічних вигід в результаті застосування цього активу;
- можливість достовірного вимірювання вартості активу;

Для оцінки ДА необхідно дотримуватися наступних принципів бухгалтерського обліку:

- 1. *Принцип вартості - при придбанні ДА віддзеркалення його в бухгалтерському обліку здійснюють за собівартістю, вираженою в грошовому еквіваленті;*
- 2. *Принцип узгодженості – витрати з використання ДА відображають в обліку так, щоб вони максимально відповідали тим доходам, які фірма отримує в результаті експлуатації даного активу.*

3. *Принцип визначення прибутку і збитку – фінансовий результат визначається в день списання активу з балансу за будь-яких причин.*

Первинною оцінкою матеріального ДА вважається або його первісна (історична) вартість, або, якщо актив надійшов у результаті обміну, - його реальна ціна на момент обміну.

Первісна (історична) вартість ДА (historical cost) визначається сумою грошей, яка була витрачена на його придбання, доставку, монтаж і доведення до робочого стану (за мінусом грошових знижок при придбанні).

Реальною ціною ДА при обмінних операціях може виступати або ринкова вартість активу, що передається, або ринкова вартість активу, що отримано.

Стандартний спосіб обліку матеріальних ДА по МСФО 16 полягає в тому, що вони мають бути враховані за своєю первісною вартістю мінус амортизація (за залишковою вартістю).

Переоцінка є допустимою альтернативою, проте, якщо активи одного разу були переоцінені, вони повинні піддаватися переоцінці кожного разу, коли їх реальна ціна відрізняється від їх облікового значення.

При переоцінці накопичена амортизація віднімається з первісної вартості активу і списується. Це означає, що після переоцінки відлік накопиченої амортизації починається знову (з дня переоцінки).

Позитивна різниця від переоцінки (дооцінка) в тій мірі, в якій вона перевищує негативну різницю від колишньої переоцінки, записується як доходи.

Негативна різниця від переоцінки в тій мірі, в якій вона перевищує позитивну різницю від колишньої переоцінки, записується як витрати. Інакше від'ємна різниця віднімається з дооцінки.

.....

Земля – особливий вигляд ТАК. При придбанні землі виникають допоміжні витрати, такі як: комісійна винагорода продавцям нерухомості, плата за консультації, несплачені податки на землю, які платить покупець, плата за дренаж і тому подібне. Всі ці витрати включаються у вартість землі.

При покупці землі, на якій розміщені будівлі і споруди, його продаж здійснюється за загальною ціною, тому виникає необхідність у визначенні вартості землі і будівлі окремо, для чого використовують експертну оцінку.

.....

У випадках, коли актив отримується частково за наличку, а частково за еквівалент іншого активу, його вартість визначається як сума сплаченої налички і поточній ринковій вартості того майна, яке передане продавцеві як компенсація вартості за актив.

.....

У вартість землі при її придбанні також входить вартість всіх будов, розташованих на землі, а також витрати на їх ліквідацію (у випадку, якщо вони покупцеві не потрібні). Всі ці витрати складають первинну вартість землі і записуються в Дт «Земля».

3.3. Амортизація довгострокових активів

Списання вартості довгострокових активів здійснюється протягом часу їх корисного функціонування через механізми амортизації.

Амортизацією довгострокового активу називаються систематические відрахування від суми, що амортизується, протягом всього терміну служби цього активу. (Сума, що амортизується, дорівнює балансовій вартості довгострокового активу мінус ліквідаційна вартість).

Відповідно до принципів бухгалтерського обліку вартість виробничих основних засобів повинна рівномірно розподілятися (списуватися) на звітні періоди. Амортизація нараховується на всі види основних засобів, окрім землі.

У розвинених країнах застосовуються різні методи начислення амортизації. Проте вибраний підприємством метод повинен використовуватися постійно.

Існують наступні методи нарахування амортизації:

- метод рівномірного нарахування амортизації;
- метод залишку, що зменшується;
- метод суми років;
- виробничий метод.

При використанні методу рівномірного нарахування амортизації визначається чиста вартість активу шляхом вычитания його передбачуваної ліквідаційної вартості з ціни придбання і рівномірного розподілу вказаної чистої вартості по роках прогнозованої експлуатації.

Наприклад, для довгострокового активу, первинна стоимость якого 10 000\$, ліквідаційна вартість - 1000\$, а термін експлуатації - 5 років, щорічна сума амортизаційних відрахувань складе: $(10\,000 - 1\,000) / 5 = \$ 1\,800$.

Метод суми років (кумулятивний) - метод, при якому число років передбаченого терміну служби основних засобів перераховується у спадаючому порядку і підсумовується. Розмір нарахованих щороку амортизаційних відрахувань пропорційний відношенню цифри даного року до суми років. Наприклад, за п'ятирічний період ряд цифрових значень буде 5, 4, 3, 2, 1, а сума цих цифр складе 15 ($5 + 4 + 3 + 2 + 1$). Тоді амортизаційні відрахування в перший рік складуть $5 / 15$ частій вартості основних засобів, в другий рік – $4 / 15$ і т.д.

.....

Цей метод називається «Правилом 78», оскільки при помісячному розрахунку 1 рік складається в суму 78 одиниць ($12 + 11 + \dots + 1$) = 78 місяців.

Сума одиниць для довільної кількості років визначається за формулою:

$$K = \frac{n(n+1)}{2},$$

де n - число років служби.

Наприклад, сума одиниць (кумулятивне число) для 4 років дорівнює $4(4 + 1) / 2 = 10$.

Якщо термін служби активу 15 років, то сума одиниць рівна: $15(15 + 1) / 2 = 120$.

Метод залишку, що зменшується, - метод розрахунку амортизації, по якому нарахування використаній вартості активу в кожному періоді здійснюється на основі певного фіксованого відсотка від остаточної вартості, що прогресивно зменшується.

В основі нарахування амортизації лежить первинна вартість і норма амортизації. Норма амортизації розраховується як при прямолінійному методі, але із застосуванням підвищуючого коефіцієнта.

У різних країнах підвищуючий коефіцієнт різний. Так, в США він єдиний і складає 2, а у Франції – залежить від термінів експлуатації устаткування і складає:

- 1,5 – при терміні експлуатації 3-4 року;
- 2,0 – при терміні експлуатації 5-6 років;
- 2,5 – при терміні експлуатації понад 6 років.

Використовуючи цей метод слід пам'ятати, що за останній рік експлуатації активу списується тільки та сума, яку не вистачає до повної амортизації за винятком ліквідаційної вартості.

.....

Метод амортизації може бути змінений у випадку, якщо залишкова вартість активу не відповідає його реальній (справедливою) вартості. Змінити метод амортизації можна тільки після закінчення одного року і з поясненнями в примітках до фінансового звіту (у записці пояснення) причини, суть зміни і суму коректування чистого прибутку унаслідок зміни вартості ОС

Кожен з методів по-різному впливає на прибуток і балансові статті.

.....

Прискорена амортизація і принцип піврічної конвенції.

Метод прискореної амортизації сприяє більш швидкому списанню вартості засобів.

Цей метод вимагає розгляду принципу піврічної конвенції, який знаходить застосування при нарахуванні амортизації прямолінійним методом і методом прискореної амортизації.

● ● ● ● ● ● ● ●

Виробничий метод або метод нарахування амортизації одиниці продукції

.....

Незалежно від застосованого методу нарахування амортизації (за винятком методу переоцінки) процедури обліку Остаються незмінними.

1) Придбання довгострокових активів		
Дебет	Кредит	Сума
Довгостроковий актив	Каса	Вартість активу
2) Нарахування амортизації в кінці кожного року		
Дебет	Кредит	Сума
Звіт про прибутки і збитки - витрати на амортизацію	Довгострокові активи -накопленняя амортизація	Амортизаційні нарахування

При вибутті основних засобів раніше або після закінчення середнього періоду корисного використання, прибуток (збиток) від вибуття відноситься на рахунок зносу. Втрата вартості основних засобів в наслідок псування, зносу морального відбивається проводкою:

Кт Накопчений знос

.....

Технічне обслуговування, поточний і капітальний ремонт - способи поліпшення технічного стану основних засобів.

Відповідь наступна.

Суми витрачених коштів на поточний ремонт відбиваються в обліку:

Кт Грошові кошти на поточний ремонт \$ 500

Витрати на капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію, розширення і подібні витрати, що збільшують економічні вигоди від використання довгострокового активу (наприклад, продуктивність або термін служби), вважаються капітальними і включаються у вартість такого активу, тобто капіталізуються (записуються в Дт рахунків таких активів). Капіталізовані витрати визнаються в поточному обліку витратами періоду шляхом їх розподілу впродовж майбутніх звітних періодів через механізм амортизації.

Віддзеркалення в обліку капітального ремонту складніший, оскільки він впливає на ліквідаційну вартість і на термін експлуатації основних засобів. Розглянемо на прикладі віддзеркалення витрат на капітальний ремонт.

.....

3.5. Облік реалізації основних засобів

Якщо основні засоби не придатні до роботи унаслідок зносу або старіння, вони можуть бути списані, продані або реалізовані шляхом зустрічного продажу при закупівлі.

Для обліку реалізації основних засобів використовуються такі поняття, як:

- первинна (історична) вартість;
- чиста балансова (залишкова) вартість – це не амортизована вартість активу, тобто первинна вартість за вирахуванням накопиченого зносу;
- ліквідаційна вартість - вартість відшкодування зношеного активу при його ліквідації;
- продажна вартість - виручка від реалізації;
- амортизація - накопичений знос за час використання активу.

Операції з реалізації (ліквідації) об'єкту основних засобів супроводжуються донарахуванням амортизації, списанням первинної вартості об'єкту і суми накопиченої амортизації, яка, незалежно від способу реалізації об'єкту, нараховується до дня його вибуття. Від величини продажною і залишковою вартості залежить результат від реалізації. Якщо ціна реалізації вище залишкової вартості, то результатом реалізації буде прибуток, якщо нижче - збиток.

Наприклад, автомобіль вартістю \$ 12000 з накопиченою сумою амортизації в \$7200 було реалізовано за \$5100.

Розрахунок прибутків від реалізації:

Виручка від реалізації- \$5100

мінус

Чиста балансова вартість активу на день реалізації- \$4800 [\$12000 - \$7200]

Прибуток від реалізації- \$300 [\$5100 - \$4800]

Розглянемо вплив вартісних чинників на результат від реалізації на прикладах.

.....

3.6. Облік обміну основних засобів

Бухгалтерські проводки при зустрічному продажі (бартерних операціях) аналогічні проводкам при продажі за грошові кошти.

Але фінансовий результат (прибуток, збиток) від продажу потребує визнання згідно правилам залежно від характеру об'єктів, що обмінюються.

Обмін	Визнання збитків	Визнання прибутків
Для цілей фінансової звітності:		
- обмін неоднотипних засобів	Так	Так
- обмін однотипних засобів	Так	Немає
Для цілей оподаткування прибутку:		
-обмін неоднотипних засобів	Так	Так
- обмін однотипних засобів	Немає	Немає

.....
Визнання (невизнання) прибутків (збитків) в результаті обміну на прикладах.
.....

3.7. Облік нематеріальних активів

Рада з бухгалтерських стандартів виділяє наступні основні моменти в обліку нематеріальних активів (НМА):

1) визначення первинної вартості;

2) амортизація НМА.

Облік НМА будується на принципах:

— принцип фактичних витрат - віддзеркалення за фактичним витратами;

— принцип співвідношення доходів і витрат – відображення доходів і витрат на їх отримання в одному і тому ж звітному періоді;

— принцип доходу - реєстрація прибутку або збитку при списанні активу залежно від співвідношення отриманого доходу від його реалізації та його балансової вартості.

Відповідно рішення Ради з бухгалтерських стандартів фірми повинні обліковувати НМА за вартістю їх придбання.

Прикладом об'єктів НМА є патенти, авторські права, "ціна фірми", торгові марки, особливі привілеї, ліцензії, формули, технології і ін.

НМА, що мають певний термін використання (патенти, авторське право), повинні списуватися шляхом нарахування зносу протягом терміну їх використання. За НМА, що не мають ліміту терміну експлуатації (торгові марки, "ціна фірми"), амортизація нараховується протягом розумного часу (але не більше 40 років).

Розкриємо суть деяких з видів НМА відповідно міжнародним стандартам.

Престиж фірми (гудвіл). Термін "престиж фірми" означає гарну репутацію фірми. З погляду бухгалтерського обліку "престиж фірми" виникає у тому випадку, коли покупець платить за придбане підприємство більше реальної вартості активів, що складають це підприємство, якби він купував ці активи окремо.

"Престиж фірми" відображає такі чинники, як: ефективне управління, ефективність виробництва, вдале місцерозташування, наявність прогресивної організації праці, високий кредитний рейтинг, незвичайно висока репутація серед компаній даної галузі щодо якості продукції і встановлення надійних зв'язків з постачальниками.

Престиж фірми (гудвіл) визначається як різниця між контрактною ціною придбання фірми і вартістю її чистих активів (сумарних активів за вирахуванням сумарних зобов'язань, вартість яких встановлюється на підставі бухгалтерської звітності фірми).

Фірма має престиж, якщо інвестори згодні платити вищу ціну за підприємство, базуючись на тому, що реальний середній прибуток фірми вище за середній нормативний прибуток по галузі.

.....
Звичайно, інвестор ухвалює рішення купити фірму №2, і отримує більший за середній по галузі прибуток, який зберігається ще якийсь час в майбутньому. Сума, яку доплатить інвестор, за другу фірму і покаже вартість гудвілу (престижу фірми).

Прибутки минулих років для інвесторів мають значення тільки якщо вони допускають їх отримання і після придбання фірми. Тобто це залежить від здатності фірми приносити надприбуток в майбутньому. Проте, лише незначна частина підприємства може давати надприбуток впродовж більш, ніж декілька років, тому інвестори обмежують суму, яку вони можуть заплатити за престиж. Ця сума не повинна перевищувати суму, на яку річний прибуток перевищує середній більш, ніж в 4-5 разів.

Престиж фірми віддзеркалюється в обліку тільки коли фірму купують як одне ціле. Після визначення ринкової ціни всіх активів фірми і запису її в бухгалтерському балансі нового

власника, будь-яка додаткова сума, заплачена за цю фірму, записується по дебету «Престиж фірми». Ця вартість амортизується впродовж 40 років або менше.

Багато фірм не купують престиж, а напрацьовують його самі за допомогою ефективного управління, гарних стосунків з клієнтом, але у зв'язку з тим, що цей престиж неможливо визначити у фінансовому вимірі, його не відображають в бухобліку і в балансі.

Торгові знаки і торгові марки- це символи або дизайн, які характеризують товар або групу товарів. Наприклад: «Кока-кола» - це відомий торговий знак. Ексклюзивне право постійно використовувати знак, клеймо або торговий символ можна отримати, зареєструвавши його у федеральних органах влади.

Витрати на розробку торгового знаку або назви фірми, витрати бувають дуже значними і їх слід рахувати НМА і нараховувати на них амортизацію за період що не перевищує 40 років.

Якщо торговим знаком користується, але його внесок в прибуток фірми мінімальний, недоамортизована частина його має бути негайно списана.

Особливі права – це права, які надаються фірмою, компанією, державними установами на проведення діяльності в певному географічному регіоні. До них відноситься франчайзинг і ліцензія.

Франшиза – це право на вільний вихід на ринок. Наприклад: право ресторану «Макдональдз» працювати в окремому регіоні, країні, місті.

Якщо вартість особливого права незначна, її можна списати відразу на витрати, або нарахувати амортизацію за короткий період часу, наприклад, за 5 років. Якщо вартість особливого права велика, то термін експлуатації повинен базуватися на терміні цього особливого права, але не може перевищувати 40 років.

Авторське право – це ексклюзивне право, надане федеральним урядом на випуск і реалізацію літературно-художньої продукції. Термін дії визначається законодавством і в США дорівнює терміну життя автора плюс 50 років.

Дохід від володіння авторським правом обмежується, як правило, декількома роками, тому амортизувати треба впродовж часу отримання доходу.

Патенти - відповідно до Закону отримане право виробляти, продавати, контролювати відповідний процес або рід діяльності.

Патенти в США видаються на строк до 17 років.

Балансова вартість патенту визначається на основі фактичних витрат.

.....

Лізхолд - право займати певну ділянку землі або будівлю відповідно до довгострокового договору про оренду.

Інші НМА і витрати майбутніх періодів. На балансі великих корпорацій відбиваються витрати на переїзди, на переобладнання, витрати на організацію виробництва, право на діяльність і т. ін. - це теж НМА, які компанія об'єднують в групу «Витрати майбутніх періодів». Ці витрати приносять доходи у майбутніх періодах і, відповідно, будуть списані на поточні витрати з витрат майбутніх періодів.

Витрати на наукові дослідження і розробку нових видів продукції, згідно з рекомендаціями FASB, відносяться на рахунок поточних витрат і не відносяться до НМА.

ТЕМА 4. ОБЛІК ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ

4.1. Поняття товарно-матеріальних запасів, їх оцінка і віддзеркалення в обліку.

4.2. Методи оцінки запасів при вибутті.

4.3. Облік інвентаризації товарних запасів.

4.1. Поняття товарно-матеріальних запасів, їх оцінка і віддзеркалення в обліку

Критерієм віднесення предметів до товарно-матеріальних запасів (далі ТМЗ) компанії є право власності. Момент передачі права власності визначається в контракті на придбання товарів.

Із запасами пов'язано три основні бухгалтерські проблеми:

- 1) облік запасів (recording);
- 2) оцінка запасів (valuation);
- 3) віддзеркалення в звітності (reporting").

Міжнародні стандарти обліку:

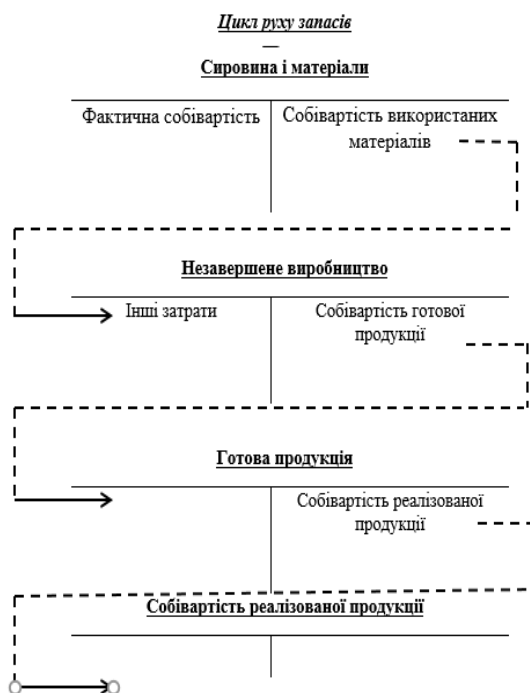
- 1) Визначають запаси як активи, які:
 - а) призначені для продажу;
 - б) знаходяться в процесі переробки;
 - в) призначені для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг;
- 2) Визначають правила віддзеркалення їх в звітності;
- 3) Визначають методику розрахунку їх первинної і кінцевої вартості.

Для торгівельних фірм до ТМЗ включають всі куплені товари і товари для постійного регулярного продажу. Товари для продажу швидко перетворюються на готівку і тому їх часто називають засобами в обороті. У балансі зарубіжних компаній ТМЗ відбиваються відразу ж після розрахунків з дебеторами, оскільки для перетворення їх в готівку необхідно зробити один крок.

Для промислових фірм ТМЗ об'єднують в три групи: сировина; матеріали в процесі виробництва і готова продукція.

На момент придбання запаси оцінюються за собівартістю придбання, яка складається з купівельної ціни, податків, витрат на транспортування і других витрат, пов'язаних з придбанням і доведенням до стану, придатного до використання з призначеною метою.

Облік ТМЗ, пов'язаний з операціями руху, в західних компаніях доволі простий. Цикл руху представлено схематично:



Облік ТМЗ залежить від системи обліку, яку використовує фірма.

У фінансовому обліку зарубіжних країн використовують дві системи обліку ТМЗ - систему періодичного обліку і систему постійного обліку.

Періодична система обліку передбачає для обліку ТМЗ ведення двох рахунків: рахунки «Складські запаси» і рахунки «Витрати на закупівлю».

На рахунку «Складські запаси» ведеться облік тільки залишків на початок періоду, який визначається в кінці попереднього звітного періоду в процесі інвентаризації.

На рахунку «Витрати на закупівлю» ведеться облік тільки тих запасів, які були куплені за період. Залишки запасів в кінці звітного періоду визначаються за допомогою інвентаризації.

Постійна система обліку товарних запасів передбачає використання одного і того ж бухгалтерського рахунку як для обліку залишків запасів, так і для обліку руху ТМЗ- це рахунок «Складські запаси». В кінці місяця на рахунку «Складські запаси» визначаються їх залишки.

До цього рахунку відкриваються аналітичні рахунки і картки складського обліку по видах запасів (аналогічно веденню товарної книги в Україні).

4.2. Методи оцінки запасів при вибутті

Для визначення собівартості запасів при вибутті МСБУ 2 дозволені наступні методи оцінки:

- метод середньої вартості;
- метод суцільної ідентифікації;
- метод оцінки запасів за вартістю останніх закупок (LIFO);
- метод оцінки запасів по цінах перших закупок (FIFO).

1. Метод середньої вартості.

Якщо використовується метод середньої вартості, то передбачається, що вартість матеріальних запасів - це середня вартість товарів, що є в наявності на початок звітного періоду, плюс всі товари, придбані протягом даного періоду. Середня вартість підраховується шляхом ділення всієї (повною) вартості товарів для реалізації на кількість одиниць цих товарів. У результаті отримуємо середньозважену вартість одиниці матеріальних запасів на кінець звітного періоду. По цьому методу визначаємо, що середня вартість одиниці матеріальних запасів дорівнює 1,25 дол., а всього вартість матеріальних запасів складає 275 дол. Ці цифри розраховуються наступним чином:

Товарні запаси на 30 червня - Метод середньої вартості

Червень	1	Запаси	50 один.	1,00 дол	50\$
	6	Куплено	50	1,10	55
	13	...	150	1,20	180
	20	...	100	1,30	130
	25	Куплено	150	1,40	210
<u>Итого:</u>			<u>500</u>		

Середня вартість товарної одиниці: $500 - 1,25\$$

Кінцеві запаси: 220 одиниць по 1,25\$ - 275\$

Собівартість товарів для продажу 625

Мінус: Товарні запаси на 30 червня 275

Собівартість реалізованих товарів 350

Вартість матеріальних запасів на кінець періоду, що визначена методом середньої вартості, враховує всі ціни, за якими отримувалися товари протягом звітного періоду, і таким чином згладжується зростання і зниження цін. Деякі спеціалісти критикують даний метод, вважаючи, що необхідно надавати більше уваги найостаннішим за часом цінам, оскільки саме вони є більш доречними в оцінці доходу і при ухваленні управлінських рішень.

2. Метод суцільної ідентифікації.

Якщо одиниці продукції у складі матеріальних запасів на кінець періоду чітко визначені як такі, що придбані в наслідок тих або інших операцій, тоді можна застосувати метод суцільної ідентифікації (specific identification method). Наприклад, припустимо, що на 30 червня матеріальні запаси склалися з 50 одиниць в наявності (що відповідає 50 одиницям матеріальних запасів з числа тих, що були в наявності на 1 червня), 100 одиниць з числа куплених 13 червня і 70 одиниць - з числа куплених 25 червня. Вартість товарних запасів за методом суцільної ідентифікації складе 268 дол.

Визначена вона так:

Товарні запаси на 30 червня - Метод суцільної ідентифікації

50 одиниць по	1,00	50	Собівартість товарів для продажу	625
100 одиниць	1,20	120	Мінус: Запаси на 30 червня	<u>268</u>
70 одиниць	1,40	<u>98</u>	Собівартість реалізованих товарів	
220 одиниць собівартістю		<u>268</u>		

Метод суцільної ідентифікації може бути використаний при закупівлі-продажу одиниць продукції значної вартості (автомобілі, важке машинотехнічне устаткування, ювелірні вироби). При тому, що даним методом зручно користуватися в деяких випадках, він не отримав особливого розповсюдження із-за двох істотних недоліків.

По-перше, у багатьох випадках важко і непрактично простежити придбання і реалізацію конкретних товарних одиниць.

По-друге, в тому випадку, якщо фірма займається придбанням або реалізацією однорідних товарів, визначити, які товари вже реалізовані, а які ні можна досить умовно. Таким чином, шляхом вибору, який товар або найменування товару продати (з високою або низькою собівартістю), фірма може впливати на збільшення або зменшення показника доходу.

3. Метод оцінки запасів за вартістю останніх закупівель (LIFO)

Даний метод базується на тому, що собівартість товарів, придбаних останніми, використовуються для визначення вартості товарів, проданих першими, а собівартість запасів розраховується на основі собівартості товарів, придбаних першими.

За даними попереднього прикладу розрахуємо собівартість товарів за методом LIFO.

Товарні запаси на 30.06 - 220 од., з яких:

50 од. за 1,00\$ із запасів на 01.06	50\$
50 од. за 1,10\$ з придбаних на 06.06	55\$
120 од. за 1,20\$ з придбаних на 13.06	<u>144\$</u>
	\$249

Собівартість товарів для продажу	625\$
Мінус: товарні запаси на 30.06	249\$
Собівартість реалізованих товарів	376\$ (625-249).

Метод LIFO припускає, що собівартість реалізованої продукції відобразить витрати відповідно до рівня цін на момент продажу. В результаті, метод LIFO показує менший чистий прибуток в період прояву інфляційних процесів і більший чистий прибуток - в період дефляційних процесів.

4. Метод оцінки запасів за цінами перших закупівель (FIFO).

Цей метод заснований на припущенні, що собівартість товарів, придбаних першими, має бути віднесена до товарів, проданих першими.

Розрахунок оцінки собівартості запасів методу FIFO.

Товарні запаси на 30.06 220 од.,

з яких:

150 од. за 1,40\$ з покупок 25.06	210\$;
70 од. за 1,30\$ з покупок 20.06	91\$
Всього: 220 од. собівартістю в	301\$

Собівартість товарів для продажу 625\$

Мінус: товарні запаси на 30.06 301\$

Собівартість реалізованих товарів 324\$ (625 - 301).

Ефект від використання методу FIFO полягає в тому, що матеріальні запаси на кінець періоду оцінюються за цінами останніх закупівель, а в собівартості реалізованої продукції закладені ціни перших закупівель.

В період постійного зростання цін метод FIFO дає найбільш високий рівень чистого доходу.....

4.3. Облік інвентаризації товарних запасів.

Фірми зобов'язані в кінці звітного періоду (фінансового року) проводити інвентаризацію товарних запасів (далі ТЗ).

При періодичній системі обліку ТЗ фактичні залишки ТЗ відбиваються в Дт "Складські запаси" тільки в кінці року і в цьому випадку недостачі і надлишки не відбиваються.

Якщо фірма застосовує постійну систему обліку ТЗ, то в цьому випадку на рахунок „Складські запаси” ведеться облік як залишків, так і закупівель ТЗ. При інвентаризації виявляються фактичні залишки ТЗ, які порівнюються з даними залишків, записаними на рахунок „Складські запаси” і виявляються відмінності (недостачі або надлишки).

Надлишки відбиваються записом: Дт Складські запаси – 100

Кт Собівартість реалізації – 100

Недостачі товарів відбиваються зворотним записом.

На практиці часто виникає потреба в інвентаризації не тільки в кінці року, а за квартал, місяць. Оскільки інвентаризація вимагає великих тимчасових і фінансових витрат, то в зарубіжній обліковій практиці часто використовують альтернативні методи попереднього підрахунку кількості ТЗ для щомісячних і щоквартальних фінансових звітів, а саме:

- **метод валового прибутку;**
- **метод роздрібної інвентаризації.**

Метод валового прибутку (використовують майже всі типи торгових фірм).

Розглянемо його алгоритм:

1) Розраховують за даними попереднього року питому вагу валового прибутку (ВП) в сумі чистих продажів і питому вагу вартості проданих товарів в сумі чистих продажів.

Наприклад, якщо ВП (у %) – 40%, то собівартість проданих товарів (у %) - 60% [100% - 40%], оскільки сума чистих продажів ділиться на дві частини: ВП і собівартість проданих товарів.

2) За даними Головної книги визначають ТЗ на п.п. і суму чистих закупівель за період, що у сукупності складе вартість «Товарів для продажу».

- 1) Визначають вартість проданих товарів, перемноживши суму чистих продажів поточного періоду на % собівартості проданих товарів (60%)
- 2) Визначають Запаси на к.п., віднімаючи з вартості „Товарів для продажу” вартість проданих товарів.

Роздрібний метод (широко використовується в роздрібній торгівлі).

Для того, щоб застосовувати цей метод магазини повинні вести облік залишків на п.п і куплених товарів в двох оцінках:

- за собівартістю;
- у роздрібних цінах.

Сума чистих продажів - це сума, яка записана на рахунку «Доходи від реалізації» за весь період за мінусом повернення товарів для продажу і знижок від продажів.

Послідовність розрахунків наступна:

- 1) знайти собівартість товарів для продажу (залишок на п.п.+ закупівлі за період);
- 2) визначити питому вагу собівартості товарів для продажу в їх вартості у роздрібних цінах;
- 3) відняти з вартості товарів для продажу у роздрібних цінах суму чистих продажів і визначити запаси на к.п. у роздрібних цінах;
- 4) визначити вартість товарних запасів на кінець періоду за собівартістю (вартість запасів у роздрібних цінах \times на % собівартості).

Цей метод також може бути використаний при проведенні фізичної інвентаризації товарів в магазинах, в ході якої визначаються запаси на кінець звітної періоду в роздрібних цінах. Потім, застосувавши коефіцієнт питомої ваги, визначають собівартість товарів на кінець періоду.

ТЕМА 5. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

- 5.1. Облік та контроль касових операцій.
- 5.2. Облік створення та використання фонду дрібної каси.
- 5.3. Облік операцій з банківськими рахунками.

5.1 . Облік та контроль касових операцій

Грошові кошти - найбільш ліквідна частина активів підприємства, що використовується для виплати боргів та придбання нових активів. До коштів відносять:

- готівка в касі (cash on hand);
- гроші на банківських рахунках (cash in bank);
- платіжні зобов'язання сторонніх організацій.

В США всі ці компоненти об'єднуються в одне слово «CASH» і враховуються до одного рахунку «Грошові кошти». У західноєвропейських країнах грошові засоби враховуються на рахунках «Каса» та «Рахунки в банках» — у національній та іноземній валютах.

Кошти відображаються за оголошеною або фактичною вартістю (stated value).

Процедура обліку та контролю коштів потребує дотримання певних правил:

1. Функції видачі дозволів ведення обліку та зберігання грошей (custodianship) повинні здійснюватися різними особами.
 2. Кількість осіб, які мають доступ до готівкових грошей, повинна бути обмежена та визначена, а з особами, які мають доступ до готівкових грошей, повинен бути укладений договір про матеріальну відповідальність.
 3. Касова готівка має бути скорочена до мінімуму (готівка, яка зберігається в сейфі, використовується для дрібних платежів і називається «дрібна каса»).
 4. Раптові інвентаризації готівки в касі повинні проводитись особами, які не ведуть облік.
 5. Усі грошові надходження повинні бути зареєстровані в журналі грошових надходжень та оприбутковані.
 6. Усі виплати мають оформлятися чеками.
- У касі може бути виявлено недостачу чи надлишок коштів. Вони відображаються на активно-пасивному рахунку «Нестачі й надлишки по касі». Цей рахунок дебетується в сумі недостачі і кредитується на величину надлишку.

.....

.....

5.2 . Облік створення та використання фонду дрібної каси.

Для цілей здійснення регулярних виплат (купівля поштових марок, оплата таксі, дрібні збори) фірми створюють «фонд дрібної каси», який періодично поповнюється на суму вироблених витрат. Цю систему операцій називають ще "авансова система" (або система підзвітних сум). Вона передбачає створення фонду, здійснення виплат за рахунок фонду та поповнення фонду.

Створення фонду дрібних сум. Адміністрація планує необхідні витрати та їх обсяг і на цій основі визначає розмір фонду з розрахунку на 2-4 тижні.

Гроші видають підзвітній особі, яка тримає їх у своєму сейфі. Видача оформляється **чеком**, гроші видаються з каси. При цьому здійснюється проведення:

Д-т рах. «Фонд дрібної каси» – 200

К-т рах. «Каса» («Грошові кошти») – 200

Фонд створюють на постійній основі, тобто в цьому фонді постійно має бути, наприклад, 200 доларів або інша встановлена сума. У момент видачі грошей підзвітній особі також видають пронумеровані **ваучери** або чеки (квитанції) для запису витрачання грошей.

Виплати із фонду дрібної каси. Видача грошей здійснюється тільки на передбачені цілі. На кожну виплату підзвітна особа складає ваучер (квитанцію), в якому вказується сума та призначення платежу.

Підписує цей документ особа, яка отримує гроші.

Облікові записи щодо виплати грошей із фонду дрібної каси не роблять.

Поповнення фонду дрібної каси. Підзвітна особа на встановлену дату складає звіт про витрати та подає його до бухгалтерії (звіт складається за даними ваучерів, квитанцій).

При поповненні фонду дрібних сум на суму витрачених коштів на ім'я підзвітної особи виписується чек.

.....

.....

5.3. Облік операцій з банківськими рахунками.

Готівка, кредитно-грошові документи, а також інші цінні папери, акції та облігації зберігаються в банку.

Існує кілька видів банківських рахунків, які можуть відкривати фірми: банківський чековий рахунок, простий (загальний) банківський рахунок, рахунок для розрахунків із персоналом, рахунки для кредитних ліній та ін.

Для відкриття банківського рахунку компанія (як і окрема особа) подає до банку спеціальну картку зі зразками підписів осіб, які мають право підписувати чеки та інші банківські документи (signature card) та спеціальний дозвіл, підписаний радою директорів, що дає певній особі право підпису чеків.

В окремих випадках банк може вимагати від клієнта фінансової інформації про результати діяльності.

Після відкриття рахунку банк друкує та видає чекову книжку з пронумерованими чеками (та корінцями), а також депозитні бланки (листи). На цих документах друкується (вже надрукована банком) інформація, що ідентифікує банк та фірму (клієнта), тобто назву, адресу та ін.

Вклади (deposits) зараховуються на рахунок на підставі заповненого клієнтом у двох примірниках бланка про внесення депозиту (deposit ticket). У бланку реєструється чек і сума внесеної готівки.

Один раз на місяць банк надсилає вкладнику виписку про стан його рахунку та повертає погашені чеки, які він сплатив, та суми, які заніс на рахунок вкладника. Банківська виписка (bank statement) включає сальдо рахунку на початок місяця, всі надходження та виплати протягом місяця та сальдо на кінець місяця.

Підсумки банківської виписки повинні бути ідентичні записам фірми за рахунком «Каса». А оскільки на практиці таке трапляється вкрай рідко, то необхідна вивірка банківського рахунку.

Причинами цих відмінностей можуть бути:

- відставання у часі;
- помилки записів (замість 460 у книзі записано 640);
- записи банку на рахунку без відома депозитера (витрати на послуги, продаж векселів та ін).

Відставання у часі: Фірма здала гроші у вечірню касу 31.03, а банк відобразив це 1.04. Або чек направили для оплати постачальникам, а банк провів його пізніше.

Усі розбіжності мають бути врегульовані. Слід зазначити, що на відміну від нашої практики, коли записи операцій здійснюються лише на підставі банківської виписки, у зарубіжних країнах перевагу надають не виписці, а клієнту.

Після отримання виписки банку її ретельно перевіряють та складають для врегулювання погоджувальну таблицю.

Насамперед у таблицю записують залишки — за даними виписки та за даними обліку фірми. Потім відображають усі розбіжності.

.....
.....

ТЕМА 6. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТА ІНВЕСТИЦІЙ

6.1. Поняття, види дебіторської заборгованості та облік рахунків до отримання.

6.2. Визнання дебіторської заборгованості - валовий та чистий метод.

6.3. Оцінка дебіторської заборгованості у звітності.

6.4. Поняття, класифікація та оцінка інвестицій.

6.1. Поняття, види дебіторської заборгованості та облік рахунків до отримання.

Під дебіторською заборгованістю компанії розуміються зобов'язання покупців або інших контрагентів бізнесу перед компанією.

Загалом дебіторська заборгованість ділиться на **поточну**, яка повинна бути погашена протягом одного року або одного операційного циклу, в залежності від того, що довше, і **довгострокову** заборгованість.

Завдання управління дебіторською заборгованістю зводяться до:

- 1) визначення умов надання кредиту;
- 2) визначення гарантій, під які надається кредит (рахунок на оплату, вексель);
- 3) визначення надійності покупця;
- 4) визначення суми кредиту;
- 5) визначення політики «стягнення» дебіторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість в балансі представлена наступними видами (групами):

1. **Рахунки до отримання** - це борги клієнтів (покупців) за надані товари, роботи, послуги, а також заборгованість по кредитних картках. Термін погашення заборгованості по рахунках становить 30-60 днів.

2. **Векселі отримані.** Вексель - це платіжно-кредитний інструмент. Термін погашення простої заборгованості становить 60-90 днів і більше. Така заборгованість включає, окрім суми векселя, ще й відсотки за користування позикою.

3. **Інша дебіторська заборгованість** (борги, не пов'язані з торгівельною діяльністю) - видані аванси, дивіденди і відсотки до отримання і т.д.

Щодо «рахунків до отримання» існує три проблеми бухгалтерського обліку:

1) визнання дебіторської заборгованості (recognition) - що вважається дебіторською заборгованістю?

2) оцінка рахунків до отримання (valuation) - в якій оцінці і за якою вартістю відображати дебіторську заборгованість за рахунками?

3) "ліквідація" дебіторської заборгованості (disposition) - як отримати гроші за неоплаченими рахунками і відобразити це в бухгалтерському обліку?

Згідно з міжнародними стандартами, моментом продажу і визнання доходу від реалізації, відповідно, і моментом виникнення дебіторської заборгованості, відображеної на відповідних рахунках, є момент відвантаження товарів (продукції) і видачі платіжних документів за адресою покупця.

.....

.....

6.1. Облік наданих знижок, повернення товарів і ПДВ

На спосіб відображення дебіторської заборгованості в зарубіжних країнах впливає існування гнучкої системи численних знижок. Знижки, що надаються покупцям, діляться на дві групи:

1) **Торгівельні (комерційні) знижки (trade discounts)** - це знижки від базової ціни:

– знижки до ціни договору за невідповідність товару (продукції) встановленим параметрам або якості (дефекти);

– знижки, що надаються в залежності від розміру покупки (у % від вартості);

– знижки, що надаються клієнту на сукупність торгових операцій (обсяг покупки) протягом звітного періоду.

При продажу зі знижкою виставляється рахунок на чисту суму (базова ціна - знижка) і, відповідно, ця чиста сума визнається дебіторською заборгованістю.

2) **Розрахункові знижки (знижки при оплаті в термін) (cash discounts)** - це знижки в залежності від терміну оплати. Ці знижки пропонуються для того, щоб спонукати покупця оплатити рахунок до закінчення узгодженого періоду оплати. Наприклад, продавець може вимагати, щоб рахунки-фактури були оплачені протягом 60 днів. Однак при оплаті протягом 10 днів їм надається знижка 5%. Такі умови позначаються як «5/10, чисті 60» (5/10, net 60) або «5/10, п/60». Багато покупців вважають за краще користуватися такими знижками, так як відмовитися від них рівносильно позичити гроші під відсоток.

Саме знижки при оплаті в термін створюють проблему визнання дебіторської заборгованості.

Існує два методи відображення розрахункових знижок в бухгалтерському обліку.

A. Валовий метод (gross method).

Це найбільш широко використовуваний метод на практиці. Суть його полягає в наступному: продаж і дебіторська заборгованість фіксується на загальну (валову) без знижки суму виставленого рахунку. Знижки будуть відображені тільки в тому випадку, якщо оплата здійснюється протягом періоду дії знижки.

.....

Податок на додану вартість (ПДВ) - непрямий податок, встановлений державою у відсотках від відпускної ціни продукції, товарів або послуг.

У Франції застосовуються два рівні ставок ПДВ:

- стандартна ставка— 20 %;

- знижена ставка— 5,5 %.

Слід розрізняти ПДВ, який стягується до сплати державі; ПДВ, який відшкодовується державою, і сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

ПДВ, який нараховується до сплати державі, розраховується на реалізовану підприємством продукцію, товари і послуги.

ПДВ, який відшкодовується державою, розраховується на матеріальні цінності (виробничі запаси, основні засоби та ін.), придбані підприємством у сторонніх організацій.

Різницю між ними слід перерахувати до бюджету.

Розрахунки з ПДВ здійснюються на рахунку «Розрахунки з бюджетом», субрахунку «Розрахунки з бюджетом з ПДВ».

Слід зазначити, що ПДВ, який сплачується покупцями, не є доходом від реалізації і не повинен, як показує міжнародна практика, відбиватися на рахунку «Дохід від продажів».

.....

6.2. Оцінка дебіторської заборгованості у фінансовій звітності

Проблема оцінки дебіторської заборгованості виникає в момент складання фінансової звітності. Для визначення чистої вартості реалізації (net realisable value) необхідно оцінити, яка чиста сума грошових коштів, як очікується, буде отримана в результаті погашення дебіторської заборгованості. Для цього, дотримуючись принципу обачності, оцінюють і враховують безнадійні борги, можливі повернення товару і знижки.

Існує два підходи або методи списання **безнадійної заборгованості**, тобто дебіторської заборгованості, яка ймовірно ніколи не буде погашена.

Перший спосіб - метод прямого списання (direct write-off). Згідно з цим методом, ніяких попередніх оцінок або записів безнадійної заборгованості не проводиться. Безнадійна заборгованість відображається на рахунках в той момент, коли з'ясовується, що даний рахунок не буде оплачений: збиток фіксується по кредиту рах. «Дебіторська заборгованість» та дебету рах. «Витрати на покриття безнадійної заборгованості» ("Bad Debt Expense"). Незважаючи на свою простоту, цей спосіб має ряд недоліків:

- важко точно визначити момент часу, коли борг може вважатися безнадійним;

- часто це призводить до порушення принципу відповідності доходів і витрат того чи іншого періоду. Тому даний спосіб можна використовувати в тих випадках, коли сума списаної безнадійної заборгованості незначна.

Другий спосіб – спосіб нарахування резервів (allowance method).

Оцінка можливої суми безнадійних боргів може бути зроблена або на підставі загального обсягу продажів (у відсотках від загального обсягу продажів) (Percentage of Sales Approach), або на підставі загальної кількості дебіторської заборгованості (Percentage of Receivables Approach).

У першому випадку, ґрунтуючись на досвіді минулих років, розраховується відсоток безнадійної заборгованості в загальному обсязі продажів (або в обсязі продажів певним клієнтам) і застосовують цей відсоток до суми продажів поточного року, отримавши, таким чином, суму резерву на покриття боргів. На цю суму робиться запис:

Дт «Витрати на покриття безнадійної заборгованості»

Кт «Резерв на покриття безнадійної заборгованості»

У тому випадку, якщо певна заборгованість визнана безнадійною, вона списується.

Дт «Резерв на покриття безнадійної заборгованості»

Кт «Дебіторська заборгованість»

У другому випадку на підставі минулих років розраховується відсоток безнадійної заборгованості в загальній сумі дебіторської заборгованості, який застосовується до суми дебіторської заборгованості за рахунками поточного року.

Такий відсоток може нараховуватися або виходячи із загальної суми дебіторської заборгованості (composite rate), або на основі ранжованої дебіторської заборгованості, згрупованої відповідно до терміну виконання (aging of accounts receivable) (Відповідно,

розраховані відсотки за цією групою будуть множитися на суму дебіторської заборгованості цієї групи за поточний рік).

.....

6.3. Облік отриманих векселів

Вексель - це письмове зобов'язання сплатити конкретну суму протягом певного терміну (в конкретний період) на користь пред'явника векселя.

Дата оплати вказується на векселі у вигляді напису конкретної дати або кількості місяців з дати створення векселя або кількості днів, починаючи з дати створення векселя.

Векселі бувають простими і переказними, відсотковими і безвідсотковими.

Переказні, що звуться комерційними, широко використовуються в міжнародній торгівлі.

Нарахування доходу від відсотків здійснюється за відсотковою ставкою на щорічній основі і виплачується в момент погашення векселя (якщо момент отримання векселя і його оплати припадає на один і той же звітний період).

Таким чином, сума погашення векселя включає в себе номінальну вартість векселя і відсотки за векселем.

.....

6.4. Поняття, класифікація та оцінка інвестицій.

Корпорації часто купують цінні папери інших фірм на невизначений термін з метою отримання прибутку від інвестицій, встановлення офіційних відносин з компанією або встановлення контролю над нею (при 50% власності на акції). Корпорація може здійснювати фінансові інвестиції в іншу фірму шляхом покупки акцій або облігацій.

Для цілей обліку інвестиції поділяються на короткострокові і довгострокові.

Короткострокові інвестиції — це інвестиції компанії в цінні папери, що легко реалізуються, з метою розміщення тимчасово вільних грошових коштів на термін менше одного року (або операційного циклу, залежно від того, який термін довший).

У різних країнах прийняті різні види оцінки та правила відображення короткострокових інвестицій у звітності. МСБО рекомендують, щоб вони були оцінені та відображені в балансі або за ринковою вартістю або за собівартістю (за правилом меншої з двох оцінок).

Короткострокові вкладення відображаються в оборотних активах.

В рамках короткострокових інвестицій цінні папери легко реалізуються і конвертуються в грошові кошти протягом одного року (комерційні папери, казначейські векселі, депозитні сертифікати, державні та корпоративні облігації, акції та інші майнові цінні папери).

Довгострокові інвестиції (longterm investments) являють собою розміщення коштів на термін більше одного року з метою отримання додаткового прибутку або отримання впливу на компанію.

До довгострокових інвестицій відносяться наступні види:

- 1) інвестиції в цінні папери інших компаній (акції, облігації, векселі);
- 2) інвестиції в матеріальні довгострокові активи з метою їх перепродажу або збільшення вартості в майбутньому;
- 3) інвестиції в дочірні підприємства, філії, спільні підприємства тощо;
- 4) інвестиції, спрямовані до спеціальних фондів (фонд погашення облігацій, фонд викупу акцій, пенсійний фонд).

Облік придбаних акцій здійснюється за собівартістю. Собівартість включає ціну покупки, брокерські та інші збори. Різниця між загальною собівартістю і загальною ринковою ціною відображається проводкою:

Дт «Нереалізований збиток від оцінки ринкових цінних паперів»

Кт «Оціночна знижка за перевищення собівартості над ринковою ціною»

Нереалізований збиток відображається у Звіті про фінансові результати під «Іншими витратами та збитками», а оціночна знижка відображається в балансі як коригування до статті «Короткострокові інвестиції».

Короткострокові вкладення в цінні папери здійснюються з метою розміщення тимчасово вільних коштів. Коли виникає потреба в готівці, їх продають. Продавець сплачує брокерську комісію, податки та збори. Різниця між сумою, отриманою від продажу, і вартістю проданих цінних паперів і є реалізований прибуток (збиток).

При продажі з прибутком (на дату продажу):

Дт «Грошові кошти» - сума виручки від реалізації

Кт «Акції» - собівартість

Кт «Реалізований прибуток від продажу» - різниця між виручкою та собівартістю

За умови продажу зі збитком:

Дт «Грошові кошти» - сума, отримана від продажу

Дт «Реалізований збиток від продажу» - різниця

Кт «Акції» - собівартість

ТЕМА 7. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ І КАПІТАЛУ

7.1. Врахування короткострокових зобов'язань

7.2. Врахування довгострокових зобов'язань

7.3. Облік капіталу

7.1. Облік короткострокових зобов'язань

Зобов'язання - юридично регламентовані борги компанії з виплати грошей або надання товарів, робіт, послуг, що виникли внаслідок минулих подій.

Зобов'язання поділяються на короткострокові та довгострокові.

Короткострокові зобов'язання - це ті зобов'язання, які будуть оплачені (погашені) активами або за рахунок створення нових короткострокових зобов'язань або ліквідовані.

До короткострокових зобов'язань відносяться: рахунки до оплати, векселі до оплати, дивіденди до виплати, аванси отримані, податки до виплати, нараховані зобов'язання, що виникають із визнання витрат.

Векселі діляться на торгові та неторгові. Вони можуть бути забезпечені та незабезпечені, відсоткові та дисконтні. Величина заборгованості, що погашається торговим векселем, визначається номінальною сумою векселя. Відсотки за відсотковим векселем відбиваються як самостійний вид заборгованості. За номінальною сумою з окремим відображенням заборгованості за відсотками відображаються у звітності неторгові векселя.

.....

Дивіденди до виплати

Дивіденди - чистий прибуток, що підлягає розподілу серед акціонерів. Дивіденди розподіляються пропорційно до кількості акцій, оголошуються та виплачуються наприкінці кварталу, півріччя, року (за рішенням ради директорів). Зі сплатою дивідендів пов'язані три важливі дати: дата оголошення дивідендів, дата реєстрації власників акцій та дата виплати дивідендів.....

.....

Реінвестований прибуток (retained earnings) - сума прибутку за вирахуванням різних збитків, виплат за дивідендами та прибутку, трансформованого в авансований капітал.

.....

7.2. Облік довгострокових зобов'язань

До довгострокової належить заборгованість, яка має бути погашена протягом більш ніж одного року з дати складання балансу.

Основними типами довгострокових зобов'язань є:

- 1) облігації до виплати (bonds payable);
- 2) векселі для оплати (notes payable);
- 3) заставні до оплати (mortgages payable);
- 4) лізингові зобов'язання (lease liabilities);
- 5) пенсійні зобов'язання (pension liabilities).

Розглянемо деякі з них докладніше.

Облігація - цінний папір, що випускається для залучення коштів і дає право власнику отримати суму, зазначену у облігації та відсотки протягом періоду дії облігації.

Номінальна вартість облігації зазвичай дорівнює \$1000 або кратна цій величині.

Відсотки розраховуються виходячи з номінальної вартості облігації та номінальної ставки відсотка. Відсотки виплачують двічі на рік.

Ціна облігації **виражається у пунктах** (тобто у відсотках від номінальної вартості). Якщо облігація продається за 105 пунктів, то її ціна – \$1050 (1000 x 105%). Випуск облігації оформляється договором.

Випуск облігацій може бути проданий інвестиційному банку. Альтернативним розміщенням облігацій є приватне розміщення.

Типи облігацій:

1. Забезпечені нерухомістю або іншим майном та незабезпечені.
2. Погашуються одноразово.
3. Відкликання (викуплені достроково).
4. Конвертовані.
5. Що будуть погашені товаром.
6. Процентні та безвідсоткові (безвідсоткові є зобов'язанням виплатити певну суму грошей до визначеного терміну).
7. Зареєстровані на ім'я певного власника та купонні (за зареєстрованими облігаціями відсотки виплачуються чеком, за купонними - банком з купонів).
8. Облігації, відсотки якими виплачуються з допомогою прибутку.
9. Облігації, відсотки якими виплачуються з допомогою певного джерела.

Облігації продаються зазвичай вище чи нижче за номінальну вартість. Якщо продажна (ринкова) ціна нижча за номінальну вартість, то облігації продаються з дисконтом, якщо продажна ціна вища від номіналу – з **премією**.

PV (продажна) = PV (номіналу) + PV (щорічно виплачувані відсотки).

Розглянемо на прикладах операції обліку облігацій.

Витрати на виплату відсотків складаються з відсотків, які реально виплачуються власникам облігацій (виходячи з номінальної ставки відсотка), і частки дисконту, що списується (додається) або премії (віднімається).

За даними вищевикладеного прикладу розрахуємо витрати на виплату відсотків:

Відсотки, що реально виплачуються власникам облігацій: \$20000 (50000 x 0,1 x 4)

Неамортизований дисконт - \$4000

Усього витрати на виплату відсотків - \$24000

Існує **два методи амортизації дисконту (премії):**

- метод прямолінійного списання;
- метод ринкових процентів.

Метод прямолінійного списання у тому, що дисконт (премію) списують рівними частками протягом терміну дії облігації.

.....

7.3. Облік капіталу

Існує кілька міжнародних стандартів, які стосуються питання обліку капіталу.

МСБО визначають капітал, як залишок активів підприємства після відрахування всіх його зобов'язань.

У балансі капітал поділяється на:

- 1) капітал, вкладений акціонерами;
- 2) додатковий капітал;
- 3) накопичений нерозподілений чистий прибуток;
- 4) резерви (частина розподіленого прибутку);
- 5) резерви (коригування підтримки капіталу);
- 6) додатковий капітал від переоцінки;
- 7) деякі курсові різниці.

З прикладу американської практики власний капітал складається з 2-х частин:

- 1) вкладений капітал – інвестиції акціонерів;
- 2) накопичений капітал – частина нерозподіленого чистого прибутку.

Предметом бухгалтерського обліку є операції з випуску акцій, їх розміщення, викупу та інші.

Максимальне число, дозволене до випуску, вказується у проекті статуту корпорації. Порядок розміщення акцій визначається статутом корпорації.

На відміну від облігацій, придбання акцій компанії дає їх власникам право впливати на прийняття господарських рішень. Володіння акціями дозволяє отримувати пропорційну частину доходу компанії у вигляді дивідендів.

Розрізняють два основні різновиди акцій - прості та привілейовані.

Прості акції - це акції, що дають власнику право голосу, дивіденди на які нараховуються в залежності від прибутку компанії. Часто прості акції називають залишковим капіталом компанії, оскільки всі інші власники цінних паперів компанії мають переважні права на активи компанії при її ліквідації.

Привілейовані акції - це акції, власники яких користуються правом першочергового отримання дивідендів у заздалегідь встановленому розмірі, що не залежить від результатів господарської діяльності корпорації за обліковий період. При ліквідації компанії, її банкрутстві вони мають першочергове право задоволення своїх майнових претензій.

При банкрутстві корпорації її акціонери можуть втратити суму вкладів, але не відповідають своїм майном за збитки, що перевищують розмір акціонерного капіталу підприємства.

Акціонерний капітал є джерелом фінансування компанії і відбивається на пасивних рахунках.

При випуску акцій дебетується рахунок коштів у сумі, отриману від випуску акцій. При цьому одночасно кредитується рахунок акцій та, за наявності додаткових вкладень, - рахунок капіталу.

ТЕМА 8. ОБЛІК ВИТРАТ

- 8.1. Класифікація і характеристика витрат.
- 8.2. Організація управлінського обліку в зарубіжних країнах.
- 8.3. Системи обліку витрат.
- 8.4. Визнання і розкриття інформації про прибутки і збитки в звітності
- 8.5. Аналіз фінансової звітності

8.1. Класифікація і характеристика витрат

Виробничий облік - складова частина системи бухгалтерського обліку, яка акумулює і систематизує затрати для:

- оцінки запасів і визначення фінансових результатів;
- ухвалення управлінських рішень;
- забезпечення контролю.

Головним об'єктом обліку і аналізу в процесі управління є витрати.

У основі класифікації витрат покладений принцип: різні витрати для різних цілей.

Для визначення фінансових результатів підприємства следует розуміти різницю між минулими і не минулими затратами. Як відомо, фінансовий результат (прибуток або збиток) - це різниця між доходами і витратами звітного періоду.

Виникає питання: які витрати відносяться до витрат отчетного періоду?

Так, якщо підприємство витратило гроші на приобретение товарів, устаткування, то такі витрати не є витратами звітного періоду, а отже - це не минулі (не спожиті) витрати, які принесуть користь в майбутньому.

Допустимо, що ми реалізували товари і ввели в експлуатацію устаткування. Таким чином, замість товарів ми отримали дохід (у вигляді грошей або дебіторської заборгованості) і для получения цього доходу була спожита частина устаткування (у вигляді амортизації), тому собівартість реалізованих товарів і амортизаційні відрахування - це минулі (спожиті) витрати.

Витрати можуть не збігатися в часі з реальними затратами активів (нарахування зарплати).

Суми нарахованої зарплати є витратою звітного періоду, оскільки праця робочих і службовців була використана в звітному періоді, а зарплата - грошова форма витрат на оплату праці.

Т.ч., минулі (спожиті) витрати - це увеличение зобов'язань або зменшення активів в процесі поточної діяльності для отримання доходу звітного періоду.

Спожиті витрати - це збільшення зобов'язань або зменшення активів в процесі поточної діяльності для получения доходу або іншої вигоди в майбутніх періодах.

Неминулі витрати відображаються в активі балансу, а истекшие витрати - в звіті про фінансові результати.

Для визначення собівартості продукції розрізняють затраты на продукцію і витрати періоду.

Витрати на продукцію - це витрати, пов'язані з виробництвом або придбанням товарів для реалізації.

У виробничій сфері до таких витрат відносяться всі витрати (матеріали, зарплата, амортизація устаткування і так далі), пов'язані з функцією виробництва продукції.

Витрати періоду - це витрати, які не включаються в собівартість запасів і розглядаються як витрати того періода, в якому вони були здійснені.

До таких витрат відносяться витрати на управління, маркетинг, дослідження, розробки, витрати звернення (для торгівельних підприємств).

Прямі і непрямі витрати

Залежно від характеру зв'язку з певним об'єктом (продуктом, проектом і тому подібне) витрати діляться на прямі і косвенные.

Прямі витрати - це витрати, які можуть бути отнесені безпосередньо до певного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом.

Непрямі витрати - це витрати, які не можуть бути віднесені до певного об'єкту витрат економічно доцільним шляхом.

Вираз «економічно доцільним шляхом» означает, що при віднесенні витрат до певного об'єкту слід керуватися принципом співвідношення витрат і вигод.

Віднесення витрат до прямих або непрямих залежить від того, що є об'єктом витрат.

Наприклад, амортизація верстатів і опалювання цеху є прямими витратами по відношенню до цеху, і непрямыми – відносно окремих видів продукції, яка проводиться в цьому цеху.

Таким чином, одні і ті ж витрати можуть бути одночасно прямими і непрямыми щодо різних об'єктів. Розрізняють витрати виробничі і невиробничі. Виробничі — витрати на продукцію, невиробничі - витрати періоду.

Виробничі витрати ділять на основні і накладні.

Основні витрати - це сукупність прямих витрат на виробництво продукції. До складу основних витрат відносять: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці і інші прямі витрати.

Прямі матеріальні витрати - це вартість израсходованих матеріалів, які стають частиною готової продукції і можуть бути віднесені до певного виду продукції економічно доцільним шляхом (наприклад дерева - у виробництві меблів, паливо - в наданні автопослуг).

Прямі витрати на оплату праці - зарплата робочих, яка може бути включена у собівартість конкретних виробів економічно доцільним шляхом.

Інші прямі витрати - всі інші прямі витрати, окрім прямих матеріальних витрат і прямих витрат на оплату праці. Прикладом таких витрат є амортизація або оренда спеціального устаткування, оплата послуг контрагентів, придбання спеціального інструменту, виплати (роялті) за отриману ліцензію на виробництво продукції.

На практиці ці витрати не завжди мають місце, тому основні витрати обмежують прямими матеріалами і прямими витратами на оплату праці.

Виробничі накладні витрати - це витрати, пов'язані з процесом виробництва, які не можуть бути віднесені до певних виробів економічно доцільним шляхом.

Прикладом таких витрат є додаткові матеріали, непряма зарплата, витрати на утримання і ремонт будівель, приміщень, устаткування, амортизація і страхування основних засобів, орендна плата, оплата комунальних послуг та ін.

Виробничі накладні витрати розподіляються між виробами пропорційно обраній базі (прямій зарплаті, машиногодинам та ін.).

Прямі витрати на оплату праці і виробничі накладні витрати, тобто витрати на обробку сировини для перетворення його в готовий продукт, в сумі складають конверсійні витрати.

Прямі витрати на оплату праці в багатьох автоматизованих виробництвах не перевищують 5% виробничих витрат, тому їх включають до складу виробничих накладних витрат. На таких підприємствах виробничі витрати мають два елементи: прямі матеріальні витрати і виробничі накладні витрати.

Невиробничі витрати включають: витрати на управління, дослідження, розробку, збут продукції.

Найчастіше вони представлені витратами на збут і управління (загальні і адміністративні).

До витрат на збут відносяться:

- оплата торговим агентам, працівникам відділу збуту і складів;
- витрати на рекламу;
- витрати на відрядження;
- оренда, податки, страхування, амортизація, ремонт і содержание відділу збуту, складів;
- пакувальні матеріали;
- безнадійні борги;
- виплати, пов'язані з транспортуванням продукції;
- післяпродажне обслуговування клієнтів.

Загальні і адміністративні витрати:

- загальні і корпоративні витрати (реєстрація акцій, добровільні внески);
- витрати на утримання адмінпарату (персоналу офісу) (зарплата, страхування, додаткові виплати, навчання);
- витрати на утримання приміщення і устаткування офісу (оренда, податки, страхування, амортизація, ремонт, комунальні послуги);
- гонорари за професійні послуги (юридичні, аудиторські);
- витрати на зв'язок;
- амортизація НМА;
- інші загальні витрати.

Взаємозв'язок окремих видів витрат показано у Додатку 10.

Релівантні і нерелівантні витрати

Для ухвалення управлінських рішень необхідне розличать релівантні і нерелівантні витрати і доходи.

Релівантні витрати - це витрати, які можуть бути змінені унаслідок ухвалення рішень, а нерелівантні витрати - це витрати, які не залежать від ухвалення рішень.

Наприклад, придбання комп'ютера для ведення обліку або оренда його – релівантні витрати, а вартість програмного забезпечення - нерелівантні витрати, оскільки мають місце в обох випадках.

Витрати, які складають різницю між альтернативними рішеннями називають диференціальними витратами (разниця між вартістю комп'ютера і сумою орендної плати).

Маржинальні і середні витрати

Маржинальні витрати - це витрати на виробництво (або реалізацію) однієї додаткової одиниці продукції (товару).

Допустимо, загальні витрати на виробництво однієї одиниці продукції - 2000 у.о., а на виробництво двох одиниць було витрачено 3900 у.о., отже, маржинальні витрати на виробництво однієї одиниці дорівнюють 1900 у.о., а середні витрати на виробництво однієї одиниці 1950 у.о. (3900:2).

Контрольовані і неконтрольовані витрати

Для контролю діяльності окремих підрозділів і оцінки роботи їх керівників виділяють контрольовані і неконтрольовані витрати.

Контрольовані витрати - це витрати, які менеджер може контролювати або може робити на них значительное вплив.

Неконтрольовані витрати - це витрати, які менеджер не може контролювати або робити на них значительное вплив.

Класифікація витрат на контрольованих і неконтрольованих покладена в основу системи обліку по центрах ответственности.

Змінні, постійні, напівзмінні витрати

Зміни в складі і величині витрат відбуваються під впливом певних подій і операцій, які мають місце в процесі господарської діяльності.

Основний чинник витрат - об'єм діяльності (виробництво або реалізація).

Витрати, які змінюються прямо пропорційно изменению обсягу виробництва (або іншого чинника витрат) називаються змінними (прямі матеріальні витрати, відрядна зарплата, енергія для роботи обладнання, паливо для автомобілів).

Витрати, які змінюються, але не прямо пропорційно зміні об'єму діяльності (або іншого чинника витрат) називаються підлозі змінними (витрати на придбання матеріалів за умови отримання знижки у разі покупки великої партії і витрати часу на виробництво продукції, які постійно скорочуються у міру збільшення кваліфікації працівників).

Постійні витрати - це витрати, які залишаються постійними у разі зміни об'єму діяльності (або другого чинника витрат). Наприклад, прямолінійна амортизація, орендна плата.

Постійні витрати розділяють на дві групи: обов'язкові і дискреційні.

Обов'язкові витрати - це витрати, які визначаються потужністю підприємства. Прикладом таких витрат є амортизація, орендна плата, страхування майна і ін.

Дискреційні витрати - це витрати, величина яких визначається керівництвом підприємства і не пов'язана з изменением поточної діяльності. До них відносяться: витрати на дослідження і розробку, рекламу, підвищення кваліфікації персоналу та інші.

Напівпостійні витрати - це витрати, які змінюються ступінчасто, при зміні об'єму діяльності.

Прикладом таких витрат є зарплата ремонтних робітників, за умови, коли для обслуговування устаткування на кожні 1000 машино-годин потрібний один ремонтник.

Частиною напівзмінних витрат є змішані витрати, тобто витрати, які містять елементи як змінних, так і постійних витрат.

Типовим прикладом змішаних витрат є плата за телефон, яка включає постійні витрати у вигляді абонентської плати і змінні витрати - плату за міжміські розмови.

8.2. Організація управлінського обліку у зарубіжних країнах.

Управлінський облік не регламентується і не регулюється державними органами.

Він організовується керівництвом підприємства на основі загальних принципів, виходячи з внутрішніх проблем виробництва.

Принципи і методи управлінського обліку разрабатываются международными і національними професійними організаціями бухгалтерів, в числі яких Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ), яка має спеціальний Комітет з фінансового і управлінського обліку. Комітетом розроблено і видано сім нормативів практики міжнародного управлінського обліку і чотири нормативи по дослідженнях у сфері міжнародного управлінського обліку.

Міжнародна практика виробила два основні підходи до структури плану рахунків:

1. *Двохкруговий принцип, тобто виділення два автономных систем рахунків відповідно до цілей фінансового і управлінського обліку.*

2. *Інтегрований принцип, згідно якому рахунки управлінського обліку кореспондують з рахунками фінансового обліку в рамках єдиної системи обліку.*

Перший підхід реалізований в планах рахунків - членів ЕЕС (Франція, Німеччина, Бельгія, Швейцарія, Іспанія, Португалія і ін.).

Другий підхід характерний для підприємств країн англо-саксонської (британо-американської) групи (США, Великобританія, Австралія, Канада).

Організація обліку в країнах англо-саксонської групи отличается відсутністю жорсткого регулювання обліку з боку держави.

Бухгалтерський облік в цих країнах є саморегулюючою системою, оскільки правила, принципи і концепції разрабатываются і приймаються професійними організаціями облікових працівників. Наслідком цього є відсутність єдиного плану рахунків. Система рахунків розробляється компаніями цих країн самостійно, виходячи з масштабів і характеру їх діяльності.

В процесі історичного розвитку розвивалися і совершенствовались системи обліку: загальна, інтегрована, переплетена.

Загальну систему обліку використовують підприємства сфери послуг, торгівлі, промислові підприємства, що випускають однородну продукцію.

Ця система базується на періодичному обліку запасів, сутність якого полягає в тому, що впродовж звітної періоду на рахівниках запасів не відбивається їх зміна, а в кінці періоду проводиться інвентаризація запасів і на підставі її результатів балансовим методом визначаються витрати (відпустка) відповідних запасів.

Облік витрат ведеться по елементах, кількість і склад которых визначається самим підприємством.

В кінці звітної періоду всі рахунки витрат і доходів закриваються шляхом списання їх сальдо на рахунок «Прибуток і убытки» (у американській практиці він називається «Звідний рахунок прибули і збитків»), за даними якого визначається фінансовий результат.

У промислових підприємствах, разом з обліком витрат по елементах, застосовується «Звідний рахунок виробництва», по даним якого визначається собівартість випущеної продукції. У дебет цього рахунку в кінці звітної періоду списуються залишки запасів сировини, матеріалів і незавершеного виробництва (НЗП) на початок періоду, а також всі елементи производственных витрат звітної періоду.

З кредиту рахунку спочатку списуються залишки сировини, матеріалів і НЗП на кінець періоду, певного інвентаризацією. В результаті сальдо «Зведеного рахунку виробництво» представляє собою виробничу собівартість готової продукції і списується в дебет «Зведеного рахунку прибутку».

Інтегрована система обліку

Більшість промислових підприємств США, Великобританії, Канади і ін. країн англосакської групи використовують інтегровану систему обліку, яка забезпечує калькулювання собівартості окремих видів продукції і контроль витрат на її виробництво.

Інтегрована система обліку базується на безперервному обліку запасів, тобто на рахівниках запасів відбиваються всі поточні зміни запасів сировини, готової продукції і виробництва.

У основу угруповання рахунків покладений функціональний признак. У їх числі рахунку: «Виробництво», «Виробничі накладні витрати», «Загальні і адміністративні витрати», «Расходи на дослідження і розробки».

На перших двох рахівницях відбиваються витрати, які пов'язані з виробництвом продукції. Прямі виробничі витрати відбиваються безпосередньо на рахунку «Пріроизводство», а непрямі накопичуються на рахунку «Виробничі накладні витрати», а в кінці звітного періоду списуються на рахунок «Виробництво» і розподіляються між об'єктами калькуляції.

Витрати невиробничого призначення (управління, збут, дослідження і тому подібне) не включаються у виробничу себестоимость продукції. Ці витрати списуються на рахунок фінансових результатів в тому обліковому періоді, в якому вони були здійснені.

Переплетена система обліку

Переплетена система обліку передбачає роздільне ведення рахунків фінансового і виробничого обліку, які не кореспондують один з одним.

У системі рахунків виробничого обліку ведеться облік запасів, здійснюється калькуляція собівартості продукції і визначається фінансовий результат основної діяльності підприємства.

У системі рахунків фінансового обліку відбиваються розрахунки з дебіторами і кредиторами, визначається загальний фінансовий результат діяльності підприємства.

Взаємозв'язок фінансового і виробничого обліку досягається за допомогою спеціальних контрольних рахунків: «Контрольного рахунку фінансового обліку», «Контрольного рахунку производственного обліку». Ці рахунки мають протилежну будову і "дзеркально" відображають один одного.

8.3. Системи обліку витрат

Ринкові стосунки істотно позначаються на рівні собівартості, а значить і на прибутку. Тому збільшується потреба товаровиробника в інформації про витрати і їх реалізації, не спотворених в результаті розподілу непрямих витрат. Таку інформацію у вигляді даних про неповну себестоимости (у частині прямих змінних або всіх виробничих затрат) і маржинальном дохід (різниця між ціною продажу (выручкой від реалізації) і неповною собівартістю реалізованої продукції) в цілому і дає система "директ-костинг".

"Дірект-костінг" - це система обліку прямих витрат або система обліку сум покриття, або система обліку граничних граничних витрат. Вона має на увазі такий варіант обліку затрат на виробництво і калькуляції собівартості, коли в розрізі об'єктів планується і враховується неповна, обмежена собівартість, тобто коли в собівартість закладаються тільки прямі змінні витрати. Інші види поточних издержек не включаються в калькуляцію, а відшкодовуються єдиною сумою з виручки (або прибули).

У цьому основні відмінні особливості системи обліку неповної собівартості.

В умовах ринку, що розвивається, адміністрація повинна мати певну інформацію про те, в що обійшлося производство продукції, надання послуг, які управлінські расходи, не залежно від зарплати директора (гл. бухгалтера).

Найточніша калькуляція не та, яка більш повно включає в себе всі витрати, а та, в яку включені тільки затрати, пов'язані безпосередньо з випуском продукції.

Система "директ-костинг" в США отримала досить широке застосування.

Система "Standart cost" і аналіз відхилень є ключевим інструментом, використовуваним управлінням для планирования витрат і контролю над ними. При використанні системи "Standart cost" всі витрати, що впливають на рахунки витрат (матеріали, НЗП, готова продукція, собівартість реалізованої продукції), показуються у вигляді стандартних або predetermined витрат, а не фактичних витрат, що мали місце.

Система "Standart cost" використовується:

- 1) для оцінки управління в цілому і діяльності отдельных працівників;
- 2) для ухвалення рішень по встановленню реальних цін;

3) для підготовки бюджетів і різних прогнозів.

Стандартні (нормативні) витрати - це ретельно predetermined реалістичні зарати, які зазвичай виражаються з розрахунку на 1 ед. готовій продукції і включають всі три елементи прямих витрат: прямі матеріали, пряма праця, общепроизводственные витрати. Вони засновані на інженерних оцінках і розрахунках в прогнозному управлінні, на вивченні трудових операцій і залежать від типу і якості використовуваних матеріалів.

.....

8.4. Визнання і розкриття інформації про прибутки і збитки в звітності

Дохід відбивається:

1) коли він визнаний або може бути визнаний (продаж за наявні засоби або в обмін на негрошові ресурси)

2) коли він зароблений, тобто коли компанія виконала той об'єм робіт, здійснення якого дає право на получение доходу відповідно до умов контракту.

Визнання доходу здійснюється згідно принципу доходу (revenue principle), який визначає порядок реєстрації в бухгалтерському обліку доходів від продажу товарів і послуг, а також - прибутків.

.

8.5. Аналіз фінансової звітності

Фінансовий стан компанії залежить перш за все від якісного змісту його виробничо-економічної діяльності.

Прибуток, виручка, основний і оборотний капітал виступають підсумком всієї роботи компанії.

Їх величина залежить від ефективного використання внеоборотных активів (основних фондів), матеріальних і денежных засобів, інвестицій і організаційних чинників.

Щоб оцінити фінансове положення компанії, важливо знати яким чином її активи (поточні активи і нерухоме имущество) фінансуються: із засобів акціонерного капіталу або за рахунок зовнішніх зобов'язань.

Порівнюючи показники балансового звіту по різних групам активів і зобов'язань, можна визначити наскільки "платежеспособна" і "ліквідна" компанія.

Підприємство вважається за платоспроможне, якщо його активи більші, ніж зовнішні зобов'язання. Підприємство вважається ліквідним, якщо воно здатне виконувати свої короткострокові обов'язательства з поточних активів. Поточні активи за мінусом короткострокових зобов'язань називають "чистим оборотним капиталом".

Платоспроможність вимірюється за допомогою коефіцієнта платоспроможності (у %), який показує частку акціонерного капіталу в загальних зобов'язаннях. Чим він вищий, тим вище частка акціонерного капіталу в загальних фінансових средствах підприємства, а значить, тим краще потенційні возможности для здійснення позик з боку.

.....

.....

**3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ
(СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ,
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
(у т.ч. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ)**

Тема 1. Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку (Семінарське заняття)

Питання для обговорення:

- 1.Значення обліку в системі управління, його визначення.
2. Користувачі облікової інформації
3. Форми організації бізнесу в США.
4. Види бухобліку розвинених країн.
5. Основні елементи форми бухобліку зарубіжних фірм.

Тема 2. Обліковий цикл підприємства (Практичне заняття)

План заняття:

- 1.Складання корегуючих записів різних типів.
- 2.Заповнення Журналу реєстрації господарських операцій за даними облікових записів фірми.
- 3.Заповнення Головної книги.
4. Складання робочої таблиці з метою складання Балансового звіту фірми.

1.Складання корегуючих записів різних типів.

Задача №1

Компанія 1.08.2012 р. зайняла 20000 дол. на рік під 14% вексель, відсотки за яким сплачуються в день погашення векселя. Відобразити в обліку операцію з отримання позики та зробити корегуючі записи на кінець звітного періоду (на 31.12 12 р.)

Задача №2

Компанія 1.12.2012 р. здала в оренду частину свого будинку на умовах сплати орендної плати орендарем в сумі 3000 дол. кожного першого числа наступного місяця за попередній. Чи треба відобразити в обліку записи, пов'язані з цією подією на кінець звітного періоду (на 31.12 2012 р.) Обґрунтуйте відповідь і, якщо потрібно, складіть записи.

Задача №3

Компанія купила страховий поліс на випадок пожеги на рік 1.09.2012 р. за 2400 дол. Відбийте в обліку передоплачені витрати і складіть корегуючі записи на 31.12.2008 р., застосувавши два можливих варіанти відображення таких виплат. За даними задачі складіть скорегований пробний баланс

Задача №4

Компанія здає в оренду об'єкт основних засобів на 1 рік 1 жовтня 2012 року, і орендар платить авансом за цілий рік 3600 дол. Відобразіть в обліку передоплачені доходи і складіть корегуючі записи на 31.12.2012 р., використавши обидва варіанти відображення таких доходів. За даними задачі скласти скорегований пробний баланс.

2. Заповнення Журналу реєстрації господарських операцій за даними облікових записів фірми.

Назва рахунків	№ рахунки
А. Реальніс рахунки	
I. Рахунки активів	
Каса	11
Рахунки дебіторів	12
Матеріали на складі	13
Устаткування офісу	14
Накопичена амортизація устаткування офісу	15
Орендна плата авансом	16
II. Рахунки зобов'язань	
Рахунки до оплати / кредиторська заборгованість	21
Зарплата до виплати	22
Резерв по податку на прибуток	23
Напрацьований гонорар	24
III. Рахунки власного капіталу	
Капітал А. Стівенса	31
Вилучення капіталу А. Стівенса	32
Б. Номінальніс рахунки	
IV. Рахунки витрат	
Витрати на виплату зарплати	41
Витрати на опалювання і освітлення	42
Витрати на телефонні розмови	43
Витрати на орендну плату	44
Витрати на амортизацію	46
Витрати на виплату податків	47
V. Рахунки доходів	
Зароблений гонорар	51
Звідний рахунок фінансових результатів	52

Головний журнал реєстрації господарських операцій фірми А. Стівенса.

Дата		Назва рахунків і зміст операції	№ рахунків	Дебет	Кредит
Місяць	Число				
1	2	3	4	5	6
Грудень	10	Вкладені засоби в створення фірми А. Стівенса		6.000.00	6.000.00
	13	Сплачена орендна плата авансом		300.00	300.00
	25	Видана заробітна плата секретареві фірми		500.00	500.00
	26	Куплено устаткування для офісу з оплатою готівкою		2.000.00	2.000.00
	27	Зроблено фото замовникові в кредит (зароблений гонорар)		1.400.00	1.400.00
	30	А. Стівенсу видані засоби з каси на покриття витрат. Трансформаційні (записи		500.00	500.00

		коректувань)			
	31	Списуються витрати А. Стівенса, сплачені протягом місяця (цей запис здійснюється тільки в приватних і товариських фірмах)		500.00	500.00
	31	Витрати на виплату зарплати і на орендну плату переносяться на звітний рахунок фінансових результаті		700.00 100.00	700.00 100.00
	31	Списується чистий дохід на капітал		600.00	600.00
Разом оборот за місяць:				14.300.00	14.300.00

Використовуючи план рахунків і дані Головного журналу реєстрації, заповнити Головну книгу, робочу таблицю по складанню пробного балансу.

Тема 3. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація *(Практичне заняття)*.

План заняття:

1. Розрахунок статей балансу за умовними даними та складання балансового звіту фірми.
2. Методика визначення окремих статей Звіту про прибутки та збитки. Особливості складання Звіту за різними формами.
3. Формування фінансових результатів від різних видів діяльності.
4. Порядок групування статей та розділів Звіту про рух грошових коштів і методика його складання за прямим та непрямим методами.

Завдання 1. Використовуючи складену раніше робочу таблицю зі складання пробного балансу фірми Стівенса скласти Баланс (Ф1), Звіт про прибутки та збитки (Ф2) та Звіт про зміни у капіталі (Ф3).

Завдання 2.

Розрахуйте суму чистого руху грошових коштів від операційної діяльності шляхом корегування чистого прибутку.

Вихідні дані:	тис. дол.
- Сума чистого прибутку від звичайної діяльності (за Ф№2) -	100
- Збільшення запасів на складі	62
- Зменшення витрат майбутніх періодів -	22
- Збільшення рахунків до сплати постачальникам -	18
- Нарахована амортизація основних засобів-	44
- Збиток від продажу акцій	12
- Прибуток від викупу облігацій	37
За звітний період на підприємстві відбулися наступні операції:	
Взято кредит	50
Викуплені акції	42
Сплачені дивіденди	20
Реалізовані основні засоби	40
Сплачені відсотки за облігаціями	18
Придбані цінні папери	30

Залишок грошових коштів на рахунках підприємства за даними балансу на 1.01.08 - 200 тис.дол., а на 31.12.08 - 230 тис.дол.

Завдання 3.

Підготувати Звіт про рух грошових коштів за 2008 рік Корпорації „Z” за даними балансів Корпорації «Z» за 2007 та 2008 рр.

	31 грудня	
Активи	2007р	2008р
Грошові кошти	\$ 42 800	\$48 000
Дебіторська заборгованість	32 800	37 600
Запаси	100 000	96 000
Земля	48 000	33 200
Устаткування	96 000	112 000
Накопичена амортизація устаткування	(23 200)	(30 400)
<i>Усього</i>	\$296 400	\$296 400
Зобов'язання та акціонерний капітал		
Кредиторська заборгованість	\$22 400	\$18 000
Облігації до сплати	96 000	88 000
Прості акції (номінальною вартістю в \$1)	76 000	108 000
Нерозподілений прибуток	102 000	82 400
<i>Усього</i>	\$296 400	\$296 400

Додаткова інформація:

- 1) Сума об'явлених та сплачених дивідендів в грошовій формі- 45600 дол.
- 2) Облігації до сплати в сумі 8 000 дол. були погашені шляхом конвертації у звичайні акції.

Завдання 4.

За даними, що наведені нижче, скласти Звіт про рух грошових коштів (непрямим методом). Узагальнені баланси компанії "X" станом на 31.12 2007 та 2008рр.

Показники	(\$) 2007	(\$) 2008
<i>Довгострокові активи</i>		
- основні засоби за первісною вартістю	6 000	6 600
- амортизація	3 200	4 000
	2 800	2 600
<i>Поточні активи:</i>		
- товарні запаси	8 000	9 400
- дебіторська заборгованість	4 000	6 000
- каса	3 600	1 600
	18 400	19 600
Акціонерний капітал	8 000	8 000
Резервний капітал	6 800	8 400
Кредиторська заборгованість	2 000	2 400
Кредити банку	1 600	800
	18 400	19 600

Завдання 5.

На підставі даних підприємства „У” скласти Звіт про рух грошових коштів за прямим методом, здійснивши класифікацію наведених нижче операцій.

Залишок грошових коштів на рахунках підприємства за даними балансу на 1.01.08 - 40 тис.дол., а на 31.12.08 - 56 тис.дол.

Протягом 2008 року здійснені операції:

№	Зміст операції	Класифікація грошових коштів	Сума, тис.дол
1	Надійшло від покупців		120
2	Перераховано постачальникам за придбані товари		60
3	Виплачена заробітна плата		24
4	Сплачені відсотки		4
5	Оплачені різні витрати обігу (оренда, освітлення)		12
6	Придбані довгострокові облігації підприємства „Б”		20
7	Отримана позика		16
8	Реалізовані основні засоби		14
9	Виплачені дивіденди		8
10	Сплачено податок на прибуток		6

Тема 4.Облік грошових коштів та розрахунків з дебіторами.

(Практичне заняття).

План заняття:

1. Порядок відображення операцій по розрахункам з дебіторами з урахуванням знижок за своєчасну оплату при застосуванні валового і чистого метода обліку знижок.
2. Методи списання і відображення в обліку безнадійних боргів.
3. Алгоритм розрахунку резерву на покриття безнадійних боргів.

÷

Завдання 1.

Компанія продає товари у сумі 30 000\$ за умов 4/10, п/30. Дата угоди 5 листопада 2009 року. Покупець сплатив частину боргу (16 000\$) 12 листопада 2016 р. Решту боргу (14 000\$) покупець сплатив 22 листопада 2016 р. Відобразіть ситуацію в обліку, використовуючи валовий і чистий метод відображення знижок.

Завдання 2.

Компанія «А» продає товари на суму \$10 000 за умови 2/10, п/30. Компанія «А» відвантажила продукцію компанії «Б» на суму 10 000 доларів США за договірною ціною. Рахунок-фактура датований 1.07.19. Покупець оплачує частину з них в розмірі \$ 4 000 в період дії знижки за оплату в строк, а решту він оплачує після закінчення періоду знижки. Відобразіть ситуацію в обліку, використовуючи валовий і чистий метод відображення знижок.

Завдання 3.

За даними, що характеризують склад та терміни непогашення дебіторської заборгованості сформулюйте резерв сумнівних боргів та складіть бухгалтерське проведення на суму резерву.

Покупець	Загальна сума дебіторської заборгованості(\$)	Дебіторська заборгованість, яка ще не підлягає погашенню (\$)	Прострочена дебіторська заборгованість(\$), днів			
			31-60	61-90	91-120	>120
A	1000	900	100	-	-	-
B	2000	1800	-	200	-	-
C	3000	2000	-	-	600	400
Разом	6000	4700	100	200	600	400
Відсоток несплати, ґрунтуючись на досвіді минулих років (%)		1	4	10	20	30
Розмір резерву безнадійних боргів (\$)		???	???	???	???	???

Завдання 4.

01.07.19р. від покупця був отриманий простий вексель під 15% річних, терміном на 3 місяці на суму 20 000 доларів для покриття дебіторської заборгованості. Термін погашення (оплати) векселя- 1.10.19 р. Складіть бухгалтерські записи на отримання та погашення векселя та відсотків.

Завдання 5.

Фонд дрібної каси-\$100

Сальдо по касі через 2 тижні - \$14,27. За цей період виписані ваучери:

- на поштові витрати - \$25
- купівлю господарських матеріалів – \$30,55
- на транспортні витрати – \$30,00

Визначте нестачу по касі та відобразіть в обліку записи щодо поповнення фонду дрібної каси.

Тема 5.Облік товарно-матеріальних запасів

(Практичне заняття).

План заняття:

- 1.Методика обліку запасів за періодичною та постійною системами.
- 2.Методи оцінки вартості товарних запасів при їх вибутті та їх застосування при різних системах обліку.
- 3.Відображення в обліку операцій з придбання запасів з урахуванням знижок.
- 4.Методи інвентаризації товарних запасів і відображення її результатів на рахунках обліку

Завдання 1.

На основі наведеної інформації визначте вартість запасів на 30 червня, собівартість реалізованих запасів та валовий дохід (прибуток), використовуючи метод суцільної ідентифікації та метод LIFO. (Періодична система)

Дані про запаси на 30 червня:

Місяць	Дата	Показники	Кількість, одиниць	Собівартість одиниці запасів, \$	Загальна собівартість, \$
Червень	1	Запасы	50	100	5 000
	6	Придбано	50	110	5 500
	13	Придбано	150	120	18 000
	20	Придбано	100	130	13 000
	25	Придбано	150	140	21000

Впродовж червня продано 280 одиниць запасів по 200 дол. за одиницю.

Відповіді оформіть у таблиці:

	Запасы на 30 червня	Собівартість реалізованих запасів за червень	Валовий прибуток за червень
1. Метод сплошної ідентифікації			
2. Метод LIFO			

Примітка: при використанні методу суцільної ідентифікації припустити, що на 30 червня запаси склалися з 50 одиниць у наявності з запасів на 1 червня, 100 одиниць - з закуплених 13 червня і 70 одиниць - з закуплених 25 червня

Завдання 2.

На основі наведених нижче даних про рух товарів за липень місяць 2016 р. провести оцінку вартості:

- виданих (реалізованих) товарів;
- запасів товарів наприкінці місяця;
- проаналізувати результати, які будуть отримані при оцінці з використанням методів FIFO, LIFO та середньозваженої вартості.

На підприємстві використовується стала (періодична) система обліку товарних запасів.

Показатели		Кількість штук	Ціна за одиницю	Загальна вартість
Залишок товарів	1.07	50	2,0	100
Надходження товарів на склад	4.07	200	2,10	420
Видано товарів зі складу	5.07	100		
Надходження товарів	10.07	150	2,12	318
Видано товарів	12.07	200		
Надходження товарів	19.07	50	2,40	120
Видано товарів	22.07	50		
Залишок товарів на кінець	31.07	100		
Всього товарів для продажу		450		958
Всього продано		350		

Завдання 3. За даними, що наведені в таблиці, визначите вартість товарних запасів, використовуючи роздрібний метод.

Показники	За собівартістю	У роздрібних цінах
Запасы на к.п.	180 000	240 000
Вартість чистих закупівель	200 000	260 000
Вартість проданих товарів		400 000

Завдання 4.

Для підтвердження результатів реальної інвентаризації товарних запасів на основі даних, наведених нижче та використовуючи метод валового прибутку, визначте вартість товарних запасів на кінець звітного періоду.

дол. США

Дані: Запаси початку періоду – 80 000

Вартість чистих закупівель – 40 000

Сума чистих продажів – 50 000

Відсоток валового прибутку у сумі

чистих продажів за даними попереднього року 42%

Тема 6. Облік довгострокових активів

(Практичне заняття)

План заняття:

1. Порядок визначення облікової (первісної) вартості основних засобів та відображення в обліку операцій з їх придбання.
2. Облік витрат, пов'язаних з покращенням основних засобів (ремонт, модернізація, реконструкція).
3. Методи нарахування амортизації (зносу) основних засобів.
4. Розгляд ситуації з реалізації основних засобів та порядок відображення їх в обліку.
5. Відображення в обліку операцій з обміну основними засобами.
6. Відображення в обліку операцій з придбання, нарахування амортизації та вибуття НМА.

Завдання №1.

Фірма замовила обладнання за довідковою ціною 12 000 дол. США. За умови оплати за готівку діє знижка – 2%.

Податок із продажу – 4 %, витрати на транспортування – 120 дол. США, монтаж – 800 дол. США.

Визначити вартість обладнання та відобразити в обліку його оприбуткування у разі оплати за готівку та у разі оплати в кредит.

Завдання №2.

Придбано землю та будівлю за 500 000 дол. США. За оцінкою незалежного експерта, вартість цієї купівлі – 600 000 дол. США, з яких 400 000 дол. США – вартість землі, а 200 000 дол. США – вартість будівлі.

Визначте вартість землі та будівлі з урахуванням експертної оцінки та відобразіть ситуацію в обліку.

Завдання №3.

Обладнання придбано 5.01.2005р. за 18 000 дол. США. Термін експлуатації визначено у 8 років, а ліквідаційна вартість – 2 000 дол. США. Амортизація нараховується за прямолінійним методом.

У січні 2008 р. було проведено капітальний ремонт цього обладнання на суму 3 000 дол. США, внаслідок якого було переглянуто термін корисного використання (збільшено на 2 роки), та змінено ліквідаційну вартість до 1000 дол. США.

Відобразіть в обліку придбання, амортизацію та ремонт обладнання та відкоригуйте на наступні роки суми амортизаційних відрахувань з урахуванням змін, що відбулися.

Завдання № 4.

Компанія придбала основний засіб 1 вересня 2004 року. Початкова вартість - \$32 000; ліквідаційна вартість (визначена в момент придбання оцінним шляхом на підставі досвіду бухгалтера) – \$2000; термін корисного використання – 5 років.

1. Визначте суму амортизаційних відрахувань на 31 грудня 2004 р., використовуючи метод прямолінійного списання, метод суми років та метод подвоєного зниження балансової вартості.
2. Відобразіть в обліку реалізацію цього основного засобу 1 травня 2006 р. за 20 000 за умови, що для нарахування зносу за цим активом використовувався метод прямолінійного списання.

Завдання № 5.

Компанія А вирішила обміняти старий верстат на новий. Початкова вартість верстата 18000 \$; накопичений знос - 6000 \$; ринкова вартість - 10 000 \$. Ціна за каталогом нового станка - 24 000 \$.

В результаті переговорів продавець погодився дати залікову знижку за старий верстат у розмірі 10 000 \$ відповідно отримавши доплату 14 000 \$.

Зробіть необхідні розрахунки та відобразіть ситуацію щодо обміну активів в обліку

Тема 7.Облік фінансових вкладень та консолідована звітність

(Практичне заняття)

План заняття:

- 1.Методи оцінки та порядок відображення в обліку операцій з придбання та продажу акцій.
- 2.Правила оцінки та відображення в обліку операцій з придбання, продажу та погашення облігацій із застосуванням різних методів амортизації дисконту (премії).

Завдання №1.

Компанія А 1 квітня 2018 року придбала 100 облігацій компанії В по 85 пунктів. Номінальна вартість однієї облігації - 1000 \$; ставка відсоток – 10%; відсотки виплачуються 2 рази на рік – 1 липня та 1 січня; Брокерська комісія становить 1500 \$.

Відобразити в обліку операції купівлі облігацій (1.04.2018) та отримання відсотків за півроку (1.07.2018 р.).

Завдання № 2.

Компанія 30.04.17р. придбала облігації на суму 18 000 доларів. під 10% річних. Відобразити в бухгалтерському обліку інвестування в облігації та їх погашення в день отримання відсотків (1.07.17р.)

Тема 8. Облік короткострокових зобов'язань

(Практичне заняття).

План заняття:

- 1.Облік відсоткових та дисконтних векселів.
2. Облік дивідендів.

Завдання №1.

1 жовтня 2018 року компанія А зайняла \$100000 під 12%-ний вексель на один рік зі сплатою відсотків у момент погашення. Складіть бухгалтерські записи на момент виписки векселя (01.10.2018), трансформаційні записи на 31.12.2018 р. та на момент погашення векселя 30.09.19 р.

Завдання 2.

Рада директорів вирішила виплатити власникам простих акцій дивіденди у сумі 56000 дол., про що було оголошено 21 лютого, а 31 березня вони були виплачені акціонерам, зареєстрованим на 10 березня. Які записи в обліку мають бути зроблені щодо даних подій?

Тема 9. Облік довгострокових зобов'язань

(Практичне заняття).

План заняття:

- 1.Облік довгострокових облігацій різних типів.
- 2.Оцінка і особливості обліку достроково викуплених облігацій.
- 3.Види і характеристика векселів до сплати, відображення в обліку операцій з вексями.

Завдання 1.

Компанія А 1 січня 2019 року випускає облігації терміном на 4 роки на \$50 000 (номінал однієї облігації - \$1000) під 10% річних, зі сплатою відсотків 2 рази на рік: 1 січня і 1 липня. Облігації продаються за номіналом.

Сума відсотків, що виплачується власникам облігацій кожні півроку, дорівнює \$2500 ($50\,000 \times 0,1 \times 1/2$). Складіть бухгалтерські записи на дату випуску облігацій та на суму нарахованих і сплачених відсотків.

Завдання 2.

Компанія А випускає вищеописані у завданні 1 облігації, але продажна ціна їх становить:

- а) 92 пункти, тобто \$ 46 000 (ринкова ставка вища за номінальну);
- б) 106 пунктів, тобто \$ 53 000 (ринкова ставка нижча за номінальну).

Складіть бухгалтерські записи на дату випуску облігацій та на суму нарахованих і сплачених відсотків.

**4. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ
ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ
РОБІТ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ,
ПІСЛЯТЕСТАЦІЙНОГО МОНІТОРИНГУ НАБУТИХ
ЗНАНЬ І ВМІНЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

4.1. ПИТАННЯ, ЗАДАЧІ, ЗАВДАННЯ АБО КЕЙСИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАЬ І ВМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ПИТАННЯ ДЛЯ УСНОГО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. Міжнародні системи та принципи бухгалтерського обліку

Облік в системі управління бізнесом.

Форми організації та ведення бухгалтерського обліку.

Принципи бухгалтерського обліку в зарубіжних країнах.

Вимоги до якості інформації, принципи обліку інформації, елементи фінансової звітності.

Користувачі фінансових звітів.

Види бухгалтерського обліку зарубіжних країн: фінансовий та управлінський, їх характеристика.

Тема 2. Обліковий цикл підприємства

Загальна характеристика облікового циклу, його етапи.

Реєстрація господарських операцій в первісних документах.

План рахунків бухгалтерського обліку та їх класифікація.

Систематичні записи на рахунках Головної книги.

Призначення Спеціальних журналів та Контрольних рахунків в системі обліку західних країн.

Корегуючі (трансформаційні) записи, їх призначення і типи.

Тема 3. Фінансова звітність, її зміст та інтерпретація

Основні компоненти балансового звіту: активи, зобов'язання, власний капітал; специфічні проблеми їх обліку та відображення в звітності.

Розкриття змісту окремих статей балансу.

Звіт про прибутки та збитки, його структура і методика складання.

Особливості складання звіту в деяких країнах світу. Звіт про рух грошових коштів.

Основні компоненти звіту, їх зміст.

Джерела грошових коштів за місцем виникнення та використання: від операційної, від інвестиційної та від фінансової діяльності. Їх характеристика.

Методика складання звіту про рух грошових коштів.

Аналіз фінансової звітності.

Показники для оцінки фінансової діяльності підприємств, їх характеристика і методика розрахунку.

Тема 4. Облік грошових коштів та розрахунків з дебіторами

Правила обліку та контролю за грошовими коштами.

Облік операцій на банківських рахунках.

Організація обліку грошових коштів „дрібної каси”.

Правила обліку дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги): визначення заборгованості, її класифікація, визначення умов, гарантій, ступеню надійності боржника та політики „збору” дебіторської заборгованості.

Види знижок: торгові знижки; знижки за своєчасну сплату.

Валовий та чистий метод відображення знижок в бухгалтерському обліку.

Оцінка дебіторської заборгованості: метод прямого списання, методи нарахування резерву на покриття безнадійних боргів.

Тема 5. Облік товарно-матеріальних запасів

Визначення товарних запасів, їх види.

Критерії визначення запасів активами.

Характеристика систем обліку товарних запасів: періодичної та постійної.

Методи оцінки товарних запасів при їх вибутті та їх значення.

Правила зниження дійсної чи відновленої вартості товарних запасів.

Інвентаризація товарних запасів та відображення її результатів на рахунках: метод валового прибутку і метод роздрібно-їнвентаризації.

Особливості обліку операцій руху виробничих запасів.

Тема 6. Облік довгострокових активів

Визнання, оцінка і види довгострокових активів.

Визначення первісної вартості основних засобів та облік їх придбання.

Розмежування капітальних і поточних витрат.

Методи нарахування зносу основних засобів.

Зміна терміну використання основних засобів та зміна суми амортизації.

Види ремонтів та їх відшкодування.

Облік витрат на ремонт основних засобів.

Відображення в обліку операцій з реалізації та обміну основних засобів..

Природні ресурси та облік їх виснаження.

Нематеріальні активи, їх види, нарахування зносу та відображення в обліку операцій з НМА.

Тема 7. Облік фінансових вкладень та консолідована звітність

Визначення і класифікація фінансових вкладень (інвестицій).

Оцінка інвестицій згідно з МСБО і відображення їх в звітності.

Короткострокові інвестиції в акції і облігації, правила їх оцінки і відображення в обліку

Довгострокові інвестиції в акції та методи їх оцінки.

Інвестиції в облігації. Поняття дисконту та премії.

Відображення в обліку операцій з придбання облігацій та списання дисконту (премії) за різними методами їх амортизації.

Тема 8. Облік короткострокових зобов'язань

Визначення і класифікація зобов'язань.

Види і характеристика короткострокових зобов'язань.

Детерміновані зобов'язання (рахунки до сплати, векселя до сплати, дивіденди до сплати), їх характеристика, методи оцінки і особливості обліку.

Непередбачені (потенційні) зобов'язання. Зобов'язання гарантійні, методи їх обліку.

Тема 9. Облік довгострокових зобов'язань

Види довгострокових зобов'язань, їх класифікація і характеристика.

Облігації до сплати, поняття, типи, характеристика, особливості обліку.

Методи амортизації дисконту або премії (метод ринкових відсотків і метод прямого списання), їх характеристика і особливості відображення в обліку.

Векселя до сплати- відображення в обліку.

Довгострокові лізингові зобов'язання та пенсійні зобов'язання: характеристика і відображення в обліку.

Тема 10. Облік власного капіталу і розподілу прибутку в товариствах і корпораціях

Визначення власного капіталу і його складові.

Види і характеристика акцій.

Відображення в обліку операцій по випуску акцій.

Види дивідендів та відображення в обліку операцій по виплаті дивідендів.

Накопичений нерозподілений чистий прибуток, визначення, порядок формування і розподілу.

Тема 11. Основи управлінського обліку

Характеристика і класифікація витрат за різними ознаками.

Організація управлінського обліку в зарубіжних країнах.

Визначення інтегрованої і переплетеної системи обліку витрат.

Особливості обліку витрат за системою „Директ - Костінг”.

Особливості обліку витрат за системою „STANDART COST”.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ПИСЬМОВИХ САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Індивідуальні завдання є обов'язковою частиною самостійної роботи студента.

Розрахункове завдання виконується згідно з «Методичними вказівками до виконання індивідуального розрахункового завдання з навчальної дисципліни».

Написання індивідуальної роботи має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни, спонукає ґрунтовно вивчати спеціальні наукові видання вітчизняних і зарубіжних авторів та інтернет-ресурси.

Індивідуальне завдання передбачає самостійне виконання студентом розрахунково-графічної роботи з обраної теми дослідження. Студенти обирають проблемну ситуацію із запропонованих у переліку або за власним бажанням, збирають необхідні дані, здійснюють розрахунки та роблять відповідні висновки.

Індивідуальне завдання оцінюються за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та послідовності викладення матеріалу;
- деталізації плану;
- повноти та глибини розкриття теми, проблемної ситуації, аналітичної частини;
- наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми і т. д.);
- кількості використаних джерел;
- використання статистичної інформації, додаткових літературних джерел та ресурсів мережі Internet;
- відображення практичного досвіду;
- обґрунтованості висновків;
- якості оформлення, презентації та захисту індивідуального розрахункового завдання.

Індивідуальні завдання з обліку в зарубіжних країнах виконуються з метою поглиблення знань та підвищення рівня підготовки, розкриття індивідуальних творчих здібностей студентів. Виконується індивідуальне завдання у вигляді реферату та презентації до нього.

Тематика індивідуальних завдань

1. Національні школи обліку європейських країн (Італія, Франція, Німеччина).
2. Риси американської школи бухгалтерського обліку.
3. Основні міжнародні та регіональні організації з питань регулювання обліку.
4. Фактори, які впливають на формування національних систем обліку.
5. Облікова політика підприємства, та її використання при оцінці діяльності підприємства.

6. Порівняний аналіз Положень (стандартів) бухгалтерського обліку України та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.
7. Порівняльний аналіз планів рахунків в Україні та у Франції.
8. Принципи формування планів рахунків бухгалтерського обліку, які використовуються у світовій практиці.
9. Порівняльна характеристика обліку касових операцій на Заході і в Україні.
10. Проблема вибору методу оцінки вибуття запасів, і його вплив на фінансовий результат діяльності компанії.
11. Проблеми вибору методу нарахування амортизації необоротних активів і його вплив на фінансові результати діяльності компанії.
12. Облік акціонерного капіталу.
13. Формування пенсійного фонду та облік пенсійних зобов'язань.
14. Відображення розрахунків по оплаті праці в країнах Західної Європи і США.
15. Особливості нарахування і обліку пенсійних зобов'язань.
16. Облік власного капіталу і розподілу прибутку в корпораціях.
17. Методика визначення фінансового результату в країнах Європи і США.
18. Облік фінансового результату за методом «витрати – випуск».
19. Поняття, визнання і оцінка доходів від всіх видів діяльності.
20. Основні вимоги до фінансових звітів.
21. Формування фінансових звітів в умовах гіперінфляції.
22. Особливості складання консолідованої звітності.
23. Мета і методи складання звіту про рух грошових коштів.
24. Трансфертне ціноутворення, його використання в управлінському обліку.
25. Перспективи розвитку управлінського обліку в Україні.
26. Комерційна таємниця та відповідальність за її розголошення.
27. Інформаційна система управлінського обліку.
28. Порівняльна характеристика систем обліку витрат в управлінському обліку країн Європи і США.
29. Схожість і відмінності обліку витрат у Франції і України.
30. Мета, задачі і значення управлінського обліку за кордоном і в Україні.

**5. ЗАВДАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ –
СЕМЕСТРОВИЙ ЗАЛІК
(дворівнева шкала оцінювання)**

Питання до заліку з курсу « Облік у зарубіжних країнах».

1. Облікові системи зарубіжних країн, їх характеристика.
2. Поняття і види обліку.
3. Якісні характеристики та елементи фінансової звітності.
4. Основоположні принципи обліку та фінансової звітності.
5. Міжнародні організації з питань нормативного регулювання і контролю обліку.
6. Рахунки бухобліку, їх характеристика.
7. Трансформаційні (корегуючі) записи в обліковій практиці зарубіжних країн. Загальна характеристика та види.
8. Етапи облікового циклу підприємства. Пробний баланс, його призначення.
9. Балансовий звіт, структура, зміст та особливості складання.
10. Основні реєстри бухгалтерського обліку, їх характеристика. Робоча таблиця зі складання балансу, призначення та методика формування.
11. Оцінка дебіторської заборгованості на дату балансу.
12. Організація обліку готівки «дрібної каси».
13. Поняття, класифікація та проблеми визнання дебіторської заборгованості в обліку.
14. Звіт про прибутки та збитки: характеристика та форми складання.
15. Звіт про рух грошових коштів: характеристика та методи складання.
16. Організація обліку банківських операцій.
17. Визначення, визнання та класифікація необоротних активів за різними ознаками.
18. Методика визначення первісної вартості та порядок відображення в обліку операцій з надходження основних засобів.
19. Методика обліку операцій з реалізації основних засобів та формування фінансового результату.
20. Методика обліку операцій з обміну основних засобів та підходи до визнання фінансового результату від обмінних операцій.
21. Порядок відображення в обліку витрат на ремонт та інше поліпшення основних засобів.
22. Методи нарахування та порядок відображення в обліку амортизації необоротних активів (основних засобів та НМА).
23. Характеристика методів оцінки запасів при їх вибутті.
24. Характеристика систем учета товарних запасов.
25. Оцінка запасів на дату балансу.
26. Визначення, класифікація та оцінка інвестицій.
27. Методика обліку векселів отриманих.
28. Визначення, класифікація та оцінка зобов'язань.
29. Методика відображення в обліку зобов'язань, пов'язаних з довгостроковими облігаціями.

Тести для підсумкового контролю знань з курсу „Облік у зарубіжних країнах”

- 1) Загальноприйняті принципи обліку в західних країнах затверджуються:
 - а) уповноваженою організацією професійних бухгалтерів;
 - б) законодавством;
 - в) самими підприємствами.
- 2) Особливістю... моделі вважається орієнтація методики обліку на високий рівень інфляції і потреби державного регулювання:
 - а) британо- американської; б) континентальної; в) південноамериканської.
- 3) Що робить фінансову інформацію доречною?
 - а) обачність; б) нейтральність; в) суттєвість; д) достовірність.
- 4) Принцип розподілу доходів і витрат означає, що:
 - а) дохід і прибуток не передбачаються, а відбиваються в звіті про прибутки і збитки тільки тоді, коли вони ймовірно будуть реалізовані в грошових коштах;
 - б) всі доходи і витрати звітного періоду визнаються доходами і витратами звітного періоду незалежно від фактичного їх надходження або здійснення;
 - в) необхідно створювати резерви за всіма відомими зобов'язаннями;
 - г) постійність встановленої методології бухобліку протягом ряду звітних періодів.
- 5) Всі реальні (балансові) рахунки бухобліку поділяються на:
 - а) рахунки активів і рахунки пасивів;
 - б) рахунки активів, власного капіталу і рахунки зобов'язань;
 - в) рахунки активів, зобов'язань та рахунки доходів і витрат.
- 6) Головна бухгалтерська книга вміщує:
 - а) всі рахунки або залишки всіх рахунків;
 - б) всі балансові (реальні) рахунки;
 - в) всі номінальні рахунки.
- 7) Вкажіть послідовність процедур облікового циклу:
 - а) записи операцій у Головний журнал;
 - б) аналіз господарських операцій (на базі первинних документів);
 - в) запис операцій у Головну книгу;
 - г) закриття рахунків;
 - д) складання фінансової звітності;
 - є) складання трансформаційної таблиці;
 - ж) складання пробного балансу.
- 8) Зі Спеціальних журналів інформація заноситься :
 - а) до Головної книги; б) до Головного журналу;
 - в) спочатку до Головного журналу, а в кінці місяця – до Головної книги;
 - г) на Контрольні рахунки і у Пробний баланс.
- 9) Допоміжні книги або Контрольні рахунки ведуться :
 - а) для обліку операцій, що найбільше повторюються;
 - б) для обліку операцій з грошовими коштами;
 - в) для аналітичного обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами;
 - г) для аналітичного обліку доходів та витрат.

10) Види корегуючих (трансформаційних) записів :

- а) нарахування та розподілення;
- б) нарахування, розподілення та оціночні корективи;
- в) додаткові та контрарні регулюючі записи;
- г) сторнировочні та додаткові проводки.

11. Баланс містить дані про фінанси підприємства:

- а) на певний момент часу;
- б) за період часу.

12. У підсумок балансу стосовно нематеріальних активів включаються :

- а) первісна вартість; в) залишкова вартість;
- б) амортизація; г) залишкова + амортизація.

13. Розташуйте в правильній послідовності методи оцінки на дату балансу означених об'єктів обліку:

- | | |
|-------------------------------|--|
| 1) фінансові інвестиції | а) за дискантованою вартістю; |
| 2) виробничі запаси | б) за методом участі у капіталі |
| 3) довгострокові зобов'язання | в) за меншою з двох оцінок: первісною або ринковою |

14. Одношаговий формат Звіту про прибутки та збитки можуть застосовувати підприємства, в яких дохід формується від:

- а) багатьох видів діяльності; в) незалежно від кількості видів діяльності.
- б) від одного виду діяльності;

15. Тільки прямий метод при складанні Звіту про рух грошових коштів застосовується при визначенні руху коштів від:

- | | |
|--|---|
| а) операційної (поточної) діяльності; | г) операційної та інвестиційної діяльності; |
| б) фінансової та інвестиційної діяльності; | д) фінансової діяльності. |
| в) операційної та фінансової діяльності; | |

16. При коригуванні Чистого прибутку для визначення першого розділу Звіту про рух грошових коштів сума збитків від неопераційної діяльності:

- а) додається до Чистого прибутку;
- б) вираховується з Чистого прибутку; в) не враховується при розрахунку цього показника

17. Основні засоби (крім землі) показуються в балансі успішної фірми:

- а) за первісною (історичною) вартістю;
- б) за залишковою вартістю;
- в) за ринковою ціною;
- г) за справедливою вартістю;
- д) за первісною, до якої окремою строкою показуються суми накопиченої амортизації.

18. Величина (у відсотковому виразі), на яку здійснюється щорічне зниження собівартості актива, називається:

- а) сумой амортизації; в) знижувальним коефіцієнтом амортизації.
- б) нормою амортизації;

19. Щорічне зниження собівартості актива на одну й ту саму величину називається методом:

- а) прямолінійної амортизації;
- б) суми років;
- в) зменшувального залишку.

Якою буде сума амортизаційних відрахувань за другий рік використання активу при розрахунку методом суми років (кумулятивним) :

- а) 1200; в) 1 000;
б) 780 г) 756

21. При обмінних операціях подібними (однотипними) основними засобами для цілей фінансової звітності фінансовий результат (прибутки, збитки):

Прибутки

Збитки

- | | |
|-------------------|---------------|
| а) визнаються; | визнаються |
| б) не визнаються; | не визнаються |
| в) не визнаються | визнаються |

22. Після трьох років експлуатації реалізується об'єкт основних засобів, первісна вартість якого – 14 000 дол., ліквідаційна вартість -2 000 дол., термін корисного використання – 6 років.

Амортизація здійснювалась за прямолінейним методом. Яким буде фінансовий результат від реалізації цього активу, якщо він продається за 7 000 дол.?

- а) 0 дол.; в) збиток – 5 000 дол.
б) прибуток - 1 000 дол.; г) збиток – 1 000 дол.

23. Термін корисного використання для нематеріальних активів:

- а) залежить від корисності активу і обмежується його потейційними можливостями приносити економічний ефект взагалі;
- б) встановлюється власником залежно від наміру останнього щодо його використання;
- в) встановлюється власником з урахуванням обмежень законодавства певної країни щодо цих активів;

24. В фінансовому обліку зарубіжних країн використовують системи обліку запасів:

- а) постійну; б) переплетену; в) інтегровану; г) періодичну;

25. Метод оцінки собівартості запасів за методом FIFO в період інфляції приводить:

- а) до завищення чистого прибутку;
- б) до зниження чистого прибутку;
- в) не впливає на чистий прибуток, а тільки на величину валового прибутку;
- г) цей метод впливає тільки на величину прибутку для оподаткування.

26. Алгоритм визначення собівартості товарних запасів на к.п. за методом Валового прибутку:

- в) Вартість товарів для продажу- [Вартість проданих товарів х (100 - %ВП)]

27. Видача готівки підзвітній особі для формування «Фонду дрібної каси» відображується в обліку:

- а) Д-т рах. «Фонд дрібної каси»

К-т рах. «Каса» («Грошові кошти»)

- б) Д-т «Розрахунки з підзвітними особами»

К-т рах. «Каса» («Грошові кошти»);

- в) формування «Фонду дрібної каси» в обліку не відображується

28. Поповнення «Фонду дрібної каси» на суму здійснених витрат (США):

а) Д-т «Фонд дрібної каси»

К-т сч. «Денежные средства (Касса)»;

б) Д-т рахунків різних витрат (поштових, транспортних, канцелярських)

К-т сч. «Денежные средства (Касса)»;

в) Д-т «Фонд дрібної каси»

К-т рахунків різних витрат (поштових, транспортних, канцелярських)

29. Виписка про стан рахунку вкладника у зарубіжних країнах (США) видається:

а) раз на місяць; б) щоденно; в) за необхідністю на вимогу вкладника

30. Яка група знижок, що існує у практиці розрахунків зарубіжних країн, формує проблему визнання дебіторської заборгованості (ДЗ):

а) торгівельні (комерційні) знижки (trade discounts);

б) розрахункові знижки (знижки за оплату у визначений термін) ;

в) проблема визнання ДЗ не пов'язана зі знижками, а пов'язана із визнанням її в балансі за меншою вартістю відповідно до принципу обачності

30) До міжнародних професійних організацій з обліку не відносяться:

а) Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;

б) Рада з облікових стандартів;

в) Федерація професійних бухгалтерів

31) Континентальна модель обліку характерна для країн:

а) Німеччини; б) Франції; в) Бразилії; г) Канади.

32) Що робить фінансову інформацію корисною?

а) суттєвість; б) цілостність; в) обачність; г) перевага сутності над формою.

33) Які з бухгалтерських норм або принципів скоріше за все будуть застосовуватися при оцінці активів підприємства, що подаються в балансі:

а) принципи нарахування, повного розкриття та періодичності ;

б) принципи обачності , безперервності діяльності підприємства, історичної собіватрості та об'єктивності.

34) Що означає принцип безперервності функціонування підприємства:

а) діяльність підприємства повинна бути проконтрольована незалежним аудитором;

б) підприємство ймовірно виявиться банкрутом;

в) підприємство буде продовжувати функціонування в доступному для огляду майбутньому;

г) повинна дотримуватися постійність в методах відображення в бухгалтерській звітності різних об'єктів обліку, як протягом одного звітного періоду, так і протягом наступного періоду.

35) До рахунків активів відносять:

а) рахунки дебіторів; б) витрати на виплату заробітної плати;

в) рахунки до сплати (кредиторська заборгованість).

36) Сольдо на рахунках головної книги визначається:

а) в кінці місяця;

б) в кінці календарного року;

в) після кожного запису операції; г) в кінці кварталу.

37) До Спеціальних журналів відносять:

а) Журнали закупок і продажів;

б) Журнали надходження та виплат грошових коштів;

в) Журнал повернення товарів;

г) Все перераховане.

38) Пробний баланс складається:

- а) з урахуванням корегуючих проводок;
- б) без врахування корегуючих проводок;
- в) із залишків і оборотів за всіма рахунками підприємства;
- г) із початкових і кінцевих залишків балансових рахунків на кінець останнього дня звітного періоду;
- д) із початкових і кінцевих залишків всіх рахунків на кінець останнього дня звітного періоду.

39) Корегуючі (трансформаційні) записи роблять в обліку згідно принципів:

- а) обачності та об'єктивності;
- б) нарахування та відповідності доходів і витрат;
- в) оцінки та повного розкриття;
- г) періодичності та безперервності існування.

40). Наведіть основне рівняння бухгалтерського обліку:

- а) Активи = Власний капітал + Зобов'язання;
- б) Активи = Власний капітал - Зобов'язання;
- в) Активи = Пасивам

41). У горизонтальній формі балансу статті активу розташовуються:

- а) по мірі зниження ліквідності;
- б) по мірі зростання ліквідності;
- в) не залежно від ліквідності певної статті.

42). В підсумок балансу за статтею „Основні засоби” включається:

- а) амортизована вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість;
- д) переоцінена первісна вартість.

43). Назвіть методи складання Звіту про прибутки та збитки:

- а) однокроковий та многокроковий;
- б) горизонтальний та вертикальний;
- в) прямий і непрямий

44). Оберіть операції, що формують чистий рух грошових коштів від кожної з видів діяльності:

- 1 – операційна
- 2 – інвестиційна
- 3 – фінансова
- г) амортизація;
- д) сплата відсотків за кредит;
- е) отримання дивідендів.
- а) отримання та погашення кредитів;
- б) придбання та продаж основних засобів;
- в) виплата дивідендів;

45). При коригуванні Чистого прибутку для визначення першого розділу Звіту про рух грошових коштів сума витрат на амортизацію звітного періоду:

- а) додається до Чистого прибутку;
- б) вираховується з Чистого прибутку;
- в) не враховується при розрахунку цього показника

46). Гудвіл представляє собою різницю між вартістю бізнеса в цілому та:

- а) вартістю його матеріальних активів мінус зобов'язання;
- б) вартістю його нематеріальних активів мінус зобов'язання;
- в) вартістю його матеріальних та нематеріальних активів мінус зобов'язання.

- 47). Термін корисного використання для основних засобів:
- а) залежить від корисності активу і обмежується його потейційними можливостями приносити економічний ефект взагалі;
 - б) встановлюється власником залежно від наміру останнього щодо його використання;
 - в) встановлюється власником з урахуванням обмежень законодавства певної країни щодо цих активів;
- 48). Підприємство придбало вантажівку за 20 000 дол. на має намір його реалізувати через 5 років за 4 000 дол. Очікувана залишкова вартість вантажівки складе:
- а) 16 000 дол.; в) 4 000 дол.
 - б) 0 дол.;
- 49). Для розрахунку щорічної норми амортизації основного засобу використовують формулу:
- а) $Na = \text{Балансова вартість активу} / \text{Термін корисного використання} \times 100$;
 - б) $Na = \text{Термін корисного використання} / (\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість}) \times 100$;
 - в) $Na = 100\% / \text{Термін корисного використання}$;
 - г) $Na = \text{Сума щорічної амортизації} / (\text{Первісна вартість} - \text{Ліквідаційна вартість})$.
- 50). Первісна вартість основного засобу, що надійшов в обмін на подібний старий актив, за умови визнання фінансового результату, складається із :
- а) залишкової вартості старого активу та доплачених грошових коштів при обміні;
 - б) довідкової вартості нового активу ;
 - в) довідкової вартості нового активу мінус залікова знижка;
- 51). Містер Блейк купив автомобіль за 10 000 дол. Йому запропонували через 3 роки повернути цей автомобіль в обмін на новий. При цьому вартість зданого ним автомобіля буде зарахована в сумі 4 000 дол. Містер Блейк вирішив зробити амортизацію автомобіля на цій основі. При цьому річні витрати на амортизацію складуть:
- а) \$ 1000 в) \$2000
 - б) \$ 1500 г) \$3000
- 52). Для НМА, які не мають ліміту терміну корисного використання (торгові марки, „гудвіл”) за стандартами GAAP амортизація нараховується впродовж розумного часу, що не повинен перевищувати:
- а) 20 років; в) 40 років;
 - б) 30 років; г) 50 років.
24. В фінансовому обліку зарубіжних країн використовують системи обліку запасів:
- а) постійну; б) "Директ-костинг"; в) періодичну; г) "Standart cost"
- 53). Яка система обліку товарних запасів не потребує проведення періодичних (щомісячних) інвентаризацій товарних запасів:
- а) інтергрована; б) постійна; в) багатокрокова; г) періодична;
- 54). Алгоритм визначення собівартості товарних запасів на к.п. за Роздрібним методом:
- а) $\text{Запаси на п.п.} + \text{Вартість чистих закупівель} - (\text{Вартість проданих товарів} \times \% \text{ВП})$;
 - б) $\text{Вартість товарів для продажу} - [\text{Вартість проданих товарів} \times (100 - \% \text{ВП})]$
 - в) $\text{ТЗ в роздр. цінах} - (\text{ТЗ за собівартістю} / \text{ТЗ в роздр. цінах} \times \text{Запаси товарів в роздр. цінах})$

ВАРІАНТ ЗАЛІКОВОГО ЗАВДАННЯ

Залікова робота
З курсу «Облік у зарубіжних країнах»
Варіант 1

1. Облікові системи зарубіжних країн, їх характеристика.

2. Методика визначення первісної вартості та порядок відображення в обліку операцій з надходження основних засобів.

3. Тести:

3.1. Загальноприйняті принципи обліку в західних країнах затверджуються:

- а) уповноваженою організацією професійних бухгалтерів;
- б) законодавством;
- в) самими підприємствами

3.2. Що робить фінансову інформацію корисною?

- а) суттєвість;
- б) цілостність;
- в) обачність;
- г) перевага сутності над формою.

3.3. Що означає принцип безперервності функціонування підприємства:

- а) діяльність підприємства повинна бути проконтрольована незалежним аудитором;
- б) підприємство ймовірно виявиться банкрутом;
- в) підприємство буде продовжувати функціонування в доступному для огляду майбутньому;
- г) повинна дотримуватися постійність в методах відображення в бухгалтерській звітності різних об'єктів обліку, як протягом одного звітного періоду, так і протягом наступного періоду.

3.4 Спеціальні журнали накопичують інформацію, яка заноситься :

- а) спочатку до Головного журналу, а в кінці місяця – до Головної книги;
- б) щоразу до Головного журналу;
- в) на Контрольні рахунки і у Пробний баланс.
- г) щомісяця до Головної книги;

3.5. Баланс містить дані про фінанси підприємства:

- а) на певний момент часу;
- б) за період часу.

3.6. Оберіть операції, що формують чистий рух грошових коштів від кожної з видів діяльності:

- | | |
|------------------|--|
| 1 – операційна | а) отримання та погашення кредитів; |
| 2 – інвестиційна | б) придбання та продаж основних засобів; |
| 3 – фінансова | в) виплата дивідендів; |
| | г) амортизація; |
| | д) сплата відсотків за кредит; |
| | е) отримання дивідендів. |

3.7. Основні засоби (крім землі) показуються в балансі успішної фірми:

- а) за первісною (історичною) вартістю;
- б) за залишковою вартістю;
- в) за ринковою ціною;
- г) за справедливою вартістю;
- д) за первісною, до якої окремою строкою показуються суми накопиченої амортизації.

3.8. Термін корисного використання для основних засобів:

- а) залежить від корисності активу і обмежується його потейційними можливостями приносити економічний ефект взагалі;
- б) встановлюється власником залежно від наміру останнього щодо його використання;
- в) встановлюється власником з урахуванням обмежень законодавства певної країни щодо цих активів

4.Задача

Компанія „А” купила 1.08.17 страховий поліс на випадок пожежі на рік за 2400 дол. США. Відобразіть в обліку передоплачені витрати і складіть корегуючі записи на 31.12.17, використавши два можливі варіанти віддзеркалення таких виплат.

На підставі даних завдання скласти скорегований пробний баланс.

5. Задача

Компанія „Х” після 4-х років експлуатації старого автомобіля вирішила обміняти його на нову модель, довідкова ціна якої – \$30 000. Залікова знижка за старий автомобіль – \$14 000. Первинна вартість старого автомобіля – \$ 32 000, ліквідаційна вартість – \$2 000. Термін експлуатації – 6 років. Компанія використовує для амортизації автомобіля метод прямолінійного списання. Обґрунтуйте політику компанії щодо відображення прибутку (збитку) в результаті обмінних операцій і відбийте в обліку зустрічний продаж автомобілів, розглянувши всі можливі варіанти.

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 5; 2 - 5; 3 - 8; 4 - 8; 5 - 14

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

З метою удосконалення системи контролю якості знань студентів, а також для стимулювання їх систематичної, ритмічної самостійної роботи и підвищення об'єктивності оцінювання знань та адаптації до вимог, визначених розробленим: «Порядком оцінювання знань студентів» і впровадженням в навчальний процес у Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна.

Порядок оцінювання унормовує основні принципи організації поточного, підсумкового та семестрового контролю знань студентів з усіх видів виконуваних робіт (теоретична підготовка, практична робота, самостійна робота ІНДЗ, наукова робота, тощо), а також методику переведення показників академічної успішності студентів ХНУ імені В.Н.Каразіна в національну шкалу.

Таблиця 1

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Таблиця 2

Критерії оцінки рівня знань при складанні екзамену

Оцінка «відмінно»	Студент має систематичні та глибокі знання учбового матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання та дослідження, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення і висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.
Оцінка	Студент повністю засвоїв учбовий матеріал, знає основну

«добре»	літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань
Оцінка «задовільно»	Студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, допускається грубих помилок у розрахунках при розв'язанні практичного завдання
Оцінка «незадовільно»	Студент не засвоїв учбовий матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при розв'язанні практичних завдань

Форми організації контролю знань з навчальної дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»

Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль проводиться у вигляді опитування студентів з питань теми (під час семінарських та практичних занять) та у вигляді контрольних робіт, що включають теоретичні питання, тестові завдання та задачі.

Оцінювання знань студентів здійснюється за принципами:

- 1) правильні відповіді на питання даної теми – до 5 балів;
- 2) контрольна робота – до 15 балів;
- 3) розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом – до 10 балів;
- 4) залікова робота – до 40 балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів за семестр виводиться з кількості набраних балів за поточний контроль (60%) та заліку (40%)

Оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань може проводитись в одній з альтернативних форм:

- за результатами відповідей про вивчення відповідних тем дисципліни або написання рефератів для іноземців згідно з тематичним планом;
- за підсумками тестування;
- під час проведення усної співбесіди зі студентом, в процесі якої студент дає відповіді на питання з різних тем дисципліни.

Оцінювання рівня набутих практичних навичок здійснюється за результатами виконання та захисту індивідуальної контрольної роботи та аудиторних практичних і контрольних робіт.

Підсумковий контроль знань студентів

Формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» є дворівнева шкала оцінювання у письмовій формі з урахуванням поточної успішності студентів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий контроль (залік) балів	Загальна сума балів
Теми						
Т1-Т3		Т4-Т5	Т6-Т7	РКР(СР)		
Семінар	КР1	КР2	КР3			
5	15	15	15	10		
60					40	100
min-30					min-20	min-50

Т1, Т2 ... – теми розділів відповідно до робочої програми курсу ;

С-семінарське заняття;

СР-самостійна робота;

КР-контрольна робота;

РКР- розрахункова контрольна робота, передбачена навчальним планом;

ІЗ- індивідуальні завдання

Робоча навчальна програма дисципліни «Облік у зарубіжних країнах» передбачає як лекційні і практичні заняття, так і самостійну роботу, тому сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60, а сума балів підсумкового семестрового контролю -40. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДВОРІВНЕВОЇ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ З КУРСУ «Облік у зарубіжних країнах» ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Залік проводиться за єдиними завданнями (див.структуру залікового завдання)

ЗАЛІКОВЕ ЗАВДАННЯ (1 варіант)*

Дайте розгорнуту відповідь на питання:

- 1.Облікові системи зарубіжних країн, їх характеристика.
2. Методика визначення первісної вартості та порядок відображення в обліку операцій з надходження основних засобів.
- 3.Тести:
 - 3.1. Загальноприйняті принципи обліку в західних країнах затверджуються:
 - а) уповноваженою організацією професійних бухгалтерів;
 - б) законодавством;
 - в) самими підприємствами

3.2. Що робить фінансову інформацію корисною?

- а) суттєвість;
- б) цілостність;
- в) обачність;
- г) перевага сутності над формою.

3.3. Що означає принцип безперервності функціонування підприємства:

- а) діяльність підприємства повинна бути проконтрольована незалежним аудитором;
- б) підприємство ймовірно виявиться банкрутом;
- в) підприємство буде продовжувати функціонування в доступному для огляду майбутньому;
- г) повинна дотримуватися постійність в методах відображення в бухгалтерській звітності різних об'єктів обліку, як протягом одного звітного періоду, так і протягом наступного періоду.

3.4. Спеціальні журнали накопичують інформацію, яка заноситься :

- а) спочатку до Головного журналу, а в кінці місяця – до Головної книги;
- б) щоразу до Головного журналу;
- в) на Контрольні рахунки і у Пробний баланс.
- г) щомісяця до Головної книги;

3.5. Баланс містить дані про фінанси підприємства:

- а) на певний момент часу;
- б) за період часу.

3.6. Оберіть операції, що формують чистий рух грошових коштів від кожної з видів діяльності:

- | | |
|------------------|--|
| 1 – операційна | а) отримання та погашення кредитів; |
| 2 – інвестиційна | б) придбання та продаж основних засобів; |
| 3 – фінансова | в) виплата дивідендів; |
| | г) амортизація; |
| | д) сплата відсотків за кредит; |
| | е) отримання дивідендів. |

3.7. Основні засоби (крім землі) показуються в балансі успішної фірми:

- а) за первісною (історичною) вартістю;
- б) за залишковою вартістю;
- в) за ринковою ціною;
- г) за справедливою вартістю;
- д) за первісною, до якої окремою строкою показуються суми накопиченої амортизації.

3.8. Термін корисного використання для основних засобів:

- а) залежить від корисності активу і обмежується його потейційними можливостями приносити економічний ефект взагалі;
- б) встановлюється власником залежно від наміру останнього щодо його використання;
- в) встановлюється власником з урахуванням обмежень законодавства певної країни щодо цих активів

4.Задача

Компанія „А” купила 1.08.08 страховий поліс на випадок пожежі на рік за 2400 дол. США. Відобразить в обліку передоплачені витрати і складить корегуючі записи на 31.12.08, використавши два можливі варіанти віддзеркалення таких виплат.

На підставі даних завдання скласти скорегований пробний баланс.

5. Задача

Компанія „Х” після 4-х років експлуатації старого автомобіля вирішила обміняти його на нову модель, довідкова ціна якої – \$30 000. Залікова знижка за старий автомобіль – \$14 000. Первинна вартість старого автомобіля – \$ 32 000, ліквідаційна вартість – \$2 000. Термін експлуатації – 6 років. Компанія використовує для амортизації автомобіля метод прямолінійного списання.

Обґрунтуйте політику компанії щодо відображення прибутку (збитку) в результаті обмінних операцій і відбийте в обліку зустрічний продаж автомобілів, розглянувши всі можливі варіанти.

* Кількість балів за кожне з питань відповіді: 1 - 5; 2 - 5; 3 - 8; 4 - 8; 5 - 14

Порядок наступний:

1. Залікові завдання виконуються студентами **виключно самостійно** за 2 академічні години.
2. Після завершення заліку, залікові роботи, які виконуються на окремих листках, приймаються викладачем від кожного студента.
3. Результати заліку, як правило, оголошуються у наступний день після його проведення, але не пізніше дня, що передує наступному заліку (екзамену) за розкладом.
4. У разі позитивної оцінки результати заліку фіксуються у заліковій книжці за національною шкалою.
5. Кожне із залікових завдань складається з п'яти завдань (див. приклад).
6. Диференціація відповідей на залікове завдання у максимальних балах проводиться за шкалою, що наведена у таблиці 4:

Таблиця 4

№ питання	Максимальна кількість балів	Зміст відповіді
1	5	Глибокі знання учбового матеріалу
2	5	Глибокі знання учбового матеріалу
3(3.1-3.8)	8	У логічній послідовності знайти відповідь на тестові завдання серед запропонованих варіантів
4	8	Розв'язання практичного завдання полегшеного рівня складності
5	14	Розв'язання практичного завдання більш високого рівня складності

Максимальна кількість балів для екзамену дорівнює 40.

Переведення суми балів до національної шкали оцінювання здійснюється відповідно таблиць 1-4.